

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

JAARVERSLAG 1996

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

JAARVERSLAG
1996

Overzicht van de
werkzaamheden van het
Hof van Justitie
en van het
Gerecht van eerste aanleg
van de Europese
Gemeenschappen

Luxemburg, 1997

Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen
L-2925 Luxembourg
Tel. (352) 43 03-1
Telex griffie: 2510 CURIA LU
Telegramadres: CURIA
Fax Hof: (352) 43 03-2600
Fax voorlichtingsdienst: (352) 43 03-2500

Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen
L-2925 Luxembourg
Tel. (352) 43 03-1
Fax Gerecht: (352) 43 03-2100

Manuscript voltooid op 8 augustus 1997

Nog veel meer gegevens over de Europese Unie vindt u op Internet via de Europaserver (<http://europa.eu.int>).

Bibliografische data bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 1998

ISBN 92-829-0357-5

© Europese Gemeenschappen, 1998
Overneming met bronvermelding toegestaan.

Printed in Italy

Inhoud

blz.

Inleiding door G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof van Justitie	7
---	---

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

A – De werkzaamheden van het Hof van Justitie in 1996, door G. C. Rodríguez Iglesias, president	11
B – Wenken voor de indiening van prejudiciële verzoeken door de nationale rechters	23
C – Samenstelling van het Hof van Justitie	27
I – Protocollaire rangorde:	
– van 1 januari tot 11 juli 1996	29
– van 12 juli tot 6 oktober 1996	30
– van 7 oktober tot 31 december 1996	31
II – Leden van het Hof van Justitie	33
III – Wijzigingen in de samenstelling van het Hof van Justitie in 1996	41

Het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen

A – De werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1996, door A. Saggio, president	45
---	----

B –	Samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg	69
I –	Protocollaire rangorde:	
	– van 1 tot 10 januari 1996	71
	– van 11 januari tot 11 juli 1996	72
	– van 12 juli tot 30 september 1996	73
	– van 1 oktober tot 31 december 1996	74
II –	Leden van het Gerecht van eerste aanleg	75
III –	Wijzigingen in de samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg in 1996	81

Bijeenkomsten en bezoeken

A –	Officiële bezoeken aan en evenementen bij het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1996	85
B –	Studiebezoeken aan het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1996	91

Plechtige zittingen

–	Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 10 januari 1996 . .	97
–	Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 31 januari 1996 .	107
–	Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 12 juni 1996 . . .	113
–	Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 11 juli 1996 . . .	115

Bijlage I

A – Gerechtelijke werkzaamheden van het Hof van Justitie

I – Analytisch register van de door het Hof van Justitie in 1996 gewezen arresten	125
II – Andere beslissingen van het Hof van Justitie in 1996	153
III – Gerechtelijke statistieken	155

B – Gerechtelijke werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg

I – Analytisch register van de door het Gerecht van eerste aanleg in 1996 gewezen arresten	175
II – Andere beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg in 1996	193
III – Gerechtelijke statistieken	195

C – Nationale rechtspraak op het gebied van het gemeenschapsrecht	205
---	-----

Bijlage II

– Beknopt organogram	209
--------------------------------	-----

Bijlage III

–	Uitgaven en algemene inlichtingen	213
---	---	-----

INLEIDING

door G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof

Het traditionele jaarverslag van het Hof van Justitie wil een overzicht geven van de verschillende taken waarvan het Hof en het Gerecht zich in een bepaald jaar hebben gekweten.

Voor 1996 wil ik vooral wijzen op de grote vooruitgang die ondanks de moeilijke begrotingssituatie is geboekt bij de verspreiding van de rechtspraak van het Hof en van het Gerecht.

De vertraging bij de publicatie van de Jurisprudentie van 1992 en 1993 was eind 1996 nagenoeg weggewerkt. De in 1996 gewezen arresten konden binnen vijf tot acht maanden in alle talen worden gepubliceerd, met name dankzij de maatregelen die in 1995 zijn getroffen om de arresten op de dag van uitspraak in alle talen beschikbaar te stellen.

Daarnaast heeft het Hof zijn dienst Onderzoek en documentatie grondig geherstructureerd, onder meer met het oog op een snellere behandeling en analyse van de rechtspraak, die noodzakelijk zijn voor de publicatie van de Jurisprudentie en de verspreiding van de rechtspraak via de databank CELEX.

Het weekoverzicht van de werkzaamheden van het Hof en het Gerecht, dat snel verslag uitbrengt van de rechtspraak en daarom de belangstelling geniet van 18 000 abonnees, wordt thans binnen veel kortere termijnen dan voorheen in alle talen gepubliceerd.

Sinds oktober 1996 heeft het Hof ten slotte een eigen pagina op de Internet-site Europa (<http://europa.eu.int>). Momenteel bevat deze pagina onder meer het weekoverzicht van de werkzaamheden van het Hof en het Gerecht; weldra zal het publiek de volledige tekst van de arresten van het Hof en van het Gerecht kunnen raadplegen.

Deze inspanningen bewijzen, dat de instelling ervan overtuigd is dat zij de haar door de Verdragen opgedragen taak slechts ten volle vervult wanneer het resultaat van haar werkzaamheden zo snel mogelijk ter beschikking staat van alle justitiabelen.

*Het Hof van Justitie
van de Europese Gemeenschappen*

A — De werkzaamheden van het Hof van Justitie in 1996

door G. C. Rodríguez Iglesias, president

De gerechtelijke werkzaamheden van het Hof van Justitie gingen het gehele jaar 1996 in hoog tempo voort.

Het Hof gaf niet alleen bijna honderd beschikkingen, maar wees ook 193 arresten, meer dan het vorige jaar, zodat ongeveer 350 zaken konden worden afgedaan. De procesduur bleef ongeveer dezelfde als in 1995.

De hogere productiviteit kon evenwel geen gelijke tred houden met de stijging van het aantal nieuwe zaken, dat in 1996 het recordaantal van 423 bereikte. Daardoor is het aantal aanhangige zaken, dat op 31 december 1995 620 bedroeg, twaalf maanden later tot 694 gestegen.

Zoals de vorige jaren leverden de prejudiciële verwijzingen het grootste deel van de zaken die het Hof in 1996 heeft afgedaan. De nauwe samenwerking tussen het Hof en de nationale rechterlijke instanties bleef dus bestaan.

In het bijzonder moet worden gewezen op de eerste prejudiciële verwijzingen van rechters uit de nieuwe Lid-Staten (6 uit Oostenrijk, 4 uit Zweden en 3 uit Finland), die blijk geven van een snelle integratie in de communautaire rechtsorde.

Het Hof is zich bewust van het belang van de prejudiciële procedure voor de ontwikkeling en de samenhang van het gemeenschapsrecht, en heeft daarom bij de betrokkenen een nota met wenken voor de indiening van prejudiciële verwijzingen door de nationale rechters¹ verspreid, teneinde hen te helpen zich op de meest passende wijze tot het Hof te wenden.

Kenmerkend voor het jaar 1996 was vooral de ontwikkeling van de rechtspraak over het beginsel van de *aansprakelijkheid van de Lid-Staten voor aan particulieren veroorzaakte schade als gevolg van aan hen toe te rekenen schendingen van het gemeenschapsrecht* in de arresten *Brasserie du pêcheur* en *Factortame* (arrest van 5 maart 1996, gevoegde zaken C-46/93 en C-48/93, Jurispr. 1996, blz. I-1029), *British Telecommunications* (arrest van 26 maart

¹ Zie hierna, blz. 23.

1996, zaak C-392/93, Jurispr. 1996, blz. I-1631), Hedley Lomas (arrest van 23 mei 1996, zaak C-5/94, Jurispr. 1996, blz. I-2553), en Dillenkofer (arrest van 8 oktober 1996, gevoegde zaken C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 en C-190/94, Jurispr. 1996, blz. I-4845).

In het arrest van 19 november 1991 (gevoegde zaken C-6/90 en C-9/90, Francovich, Jurispr. 1991, blz. I-5357) had het Hof reeds vastgesteld, dat het beginsel dat de staat aansprakelijk is voor schade die particulieren lijden als gevolg van schendingen van het gemeenschapsrecht die hem kunnen worden toegerekend, inherent is aan het systeem van het Verdrag. De arresten van 1996 hebben de voorwaarden waaronder de aansprakelijkheid van de staat recht op schadevergoeding doet ontstaan, nauwkeurig omschreven.

Gelet op de casuspositie besliste het Hof in de arresten Brasserie du pêcheur en Factortame, British Telecommunications en Hedley Lomas, dat particulieren recht hebben op schadevergoeding wanneer is voldaan aan drie voorwaarden, te weten dat de geschonden rechtsregel ertoe strekt hen rechten toe te kennen, dat er sprake is van een voldoende gekwalificeerde schending en dat er een direct causaal verband bestaat tussen de schending en de schade. In het arrest Hedley Lomas besliste het Hof, dat wanneer de betrokken Lid-Staat op het moment van de inbreuk niet voor normatieve keuzes stond en slechts een zeer beperkte of in het geheel geen beoordelingsmarge had, de enkele inbreuk op het gemeenschapsrecht kan volstaan om een voldoende gekwalificeerde schending te doen vaststaan.

Uit de arresten Francovich en Dillenkofer volgt voorts, dat bij het uitblijven van een maatregel tot omzetting van een richtlijn binnen de voorgeschreven termijn een recht op schadevergoeding bestaat wanneer het door de richtlijn voorgeschreven resultaat de toekenning inhoudt van rechten aan particulieren en er een causaal verband bestaat tussen de schending en de schade. In het arrest Dillenkofer wees het Hof er inzonderheid op, dat wanneer een Lid-Staat in strijd met artikel 189, derde alinea, van het Verdrag binnen de gestelde termijn geen enkele van de maatregelen neemt die noodzakelijk zijn ter verwezenlijking van het door de richtlijn voorgeschreven resultaat, hij kennelijk en ernstig de grenzen miskent waarbinnen hij bij de uitoefening van zijn bevoegdheden dient te blijven.

Het Hof stelde vast, dat de in deze twee reeksen arresten gestelde voorwaarden dezelfde zijn, nu de voorwaarde van een voldoende gekwalificeerde schending, hoewel zij in het arrest Francovich weliswaar niet werd vermeld, wel inherent was aan de omstandigheden van de zaak.

In die arresten verduidelijkte het Hof ook, dat de vergoeding van de schade niet afhankelijk kan worden gesteld van het vereiste van een voorafgaande vaststelling door het Hof van een aan de staat toe te rekenen schending van het gemeenschapsrecht, en evenmin van het bestaan van schuld (opzet of onzorgvuldigheid) bij het overheidsorgaan waaraan de schending is toe te rekenen.

Bij arrest van 26 november 1996 (zaak C-68/95, T. Port, Jurispr. 1996, blz. I-6065) sprak het Hof zich uit over het *recht op voorlopige rechtsbescherming*. Het diende te antwoorden op de vraag of de nationale rechter bevoegd is om aan marktdeelnemers voorlopige rechtsbescherming te verlenen in een geval waarin volgens een gemeenschapsverordening het bestaan en de omvang van de rechten van de marktdeelnemers afhankelijk zijn van een handeling die de Commissie nog niet heeft vastgesteld. Uit het feit, dat voor het toezicht op het nalaten uitsluitend de gemeenschapsrechter bevoegd is, leidde het Hof af, dat de rechtsbescherming van de belanghebbenden slechts kan worden gewaarborgd door het Hof zelf, hetgeen de vaststelling van voorlopige maatregelen kan impliceren. Het verklaarde dan ook voor recht, dat het EG-Verdrag de nationale rechterlijke instanties niet machtigt om in het kader van een procedure tot verlening van voorlopige rechtsbescherming in kort geding voorlopige maatregelen te gelasten totdat de Commissie heeft voorzien in een regeling voor de onbillijkheden waarmee de marktdeelnemers worden geconfronteerd.

In die zaak verduidelijkte het Hof ook, dat aangezien de artikelen 173 en 175 van het Verdrag slechts in een en dezelfde rechtsgang voorzien, artikel 175, derde alinea, aldus moet worden uitgelegd, dat het een particulier ook de mogelijkheid biedt een beroep wegens nalaten in te stellen tegen een instelling die heeft nagelaten een handeling te stellen waardoor hij rechtstreeks en individueel zou worden geraakt.

Op 28 maart 1996 bracht het Hof krachtens artikel 228, lid 6, EG-Verdrag een belangrijk *advies* uit: bij de huidige stand van het gemeenschapsrecht is de Gemeenschap niet bevoegd toe te treden tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (advies 2/94, Jurispr. 1996, blz. I-1759). Het Hof wees erop, dat de Gemeenschap slechts beschikt over geattribueerde bevoegdheden, die ofwel uitdrukkelijk voortvloeien uit specifieke bepalingen van het Verdrag, of die er impliciet uit kunnen voortvloeien. Geen enkele bepaling van het Verdrag verklaart evenwel de gemeenschapsinstellingen in algemene zin bevoegd om regels te stellen op het gebied van de mensenrechten of om internationale

akkoorden op dit gebied te sluiten. Artikel 235 van het Verdrag kan geen grondslag zijn voor een uitbreiding van het competentiegebied van de Gemeenschap tot buiten het algemene kader dat gevormd wordt door het geheel van de bepalingen van het Verdrag, en kan in geen geval als grondslag dienen voor de vaststelling van bepalingen die wat hun gevolgen betreft, in wezen neerkomen op een verdragswijziging buiten de daartoe in het Verdrag voorziene procedure om. Dat zou echter het geval zijn bij toetreding tot het EVRM, omdat de Gemeenschap daarmee deel zou gaan uitmaken van een apart internationaal institutioneel bestel en alle bepalingen van het EVRM in de communautaire rechtsorde zouden worden opgenomen. Volgens het Hof kan toetreding tot het EVRM slechts worden verwezenlijkt door middel van een wijziging van het Verdrag.

In 1996 heeft het Hof ook ten volle zijn bevoegdheden inzake *institutionele aangelegenheden* uitgeoefend, zowel in gedingen tussen instellingen als in gedingen tussen instellingen en Lid-Staten.

Wat de *geschillen tussen instellingen* betreft, moet met name worden gewezen op de arresten van 26 maart 1996 (zaak C-271/94, Parlement/Raad, Jurispr. 1996, blz. I-1689), en 18 juni 1996 (zaak C-303/94, Parlement/Raad, Jurispr. 1996, blz. I-2943), waarin het Hof onderzocht, of de prerogatieven van het Europees Parlement niet waren geschonden door handelingen van de Raad. In zaak C-271/94 onderzocht het Hof overigens voor het eerst de strekking van de door het Verdrag betreffende de Europese Unie in het EG-Verdrag ingevoegde titel XII (Transeuropese netwerken).

Het Hof beslechtte ook verschillende *geschillen tussen Lid-Staten en gemeenschapsinstellingen*. In het bijzonder kan hier worden gewezen op de twee arresten waarbij het Hof de beroepen van het Verenigd Koninkrijk tot nietigverklaring van de richtlijn betreffende de organisatie van de arbeidstijd ten dele en het beroep van Nederland tegen de besluiten van de Raad betreffende de toegang van het publiek tot zijn documenten geheel heeft verworpen.

In het arrest van 12 november 1996 (zaak C-84/94, Verenigd Koninkrijk/Raad, Jurispr. 1996, blz. I-5755) bevestigde het Hof, dat nagenoeg alle bepalingen van richtlijn 93/104/EG van de Raad betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd geldig zijn. Daarbij wees het Hof een restrictieve uitlegging van de sociale bepalingen van artikel 118 A van het Verdrag van de hand.

In het arrest van 30 april 1996 (zaak C-58/94, Nederland/Raad, Jurispr. 1996, blz. I-2169) onderzocht het Hof de strekking van het beginsel van doorzichtigheid in het gemeenschapsrecht. Het Hof merkte op, dat zowel de nationale rechtsordes als het gemeenschapsrecht een steeds duidelijker bevestiging van het recht van particulieren op toegang tot bij de overheid berustende documenten te zien geven, maar dat zolang de gemeenschapswetgever geen algemene regeling ter zake heeft vastgesteld, de gemeenschapsinstellingen de daarvoor noodzakelijke maatregelen moeten nemen uit hoofde van hun interne organisatiebevoegdheid en in het belang van een goed bestuur.

Bij de zaken in *kort geding* die in 1996 zijn afgedaan, moet worden gewezen op twee verzoeken van het Verenigd Koninkrijk tot opschorting van gemeenschapshandelingen.

In de eerste zaak vorderde het Verenigd Koninkrijk de opschorting van een beschikking van de Commissie waarbij een verbod was ingesteld op de uitvoer van runderen en runderproducten uit die staat. Het Hof was van oordeel, dat de door partijen aangevoerde argumenten op het eerste gezicht ingewikkelde rechtsvragen opwerpen, die een grondig onderzoek vereisen nadat alle partijen zijn gehoord, maar wees bij beschikking van 12 juli 1996 (zaak C-180/96 R, Verenigd Koninkrijk/Commissie, Jurispr. 1996, blz. I-3903) het verzoek van het Verenigd Koninkrijk af, op grond dat de gestelde sociale en commerciële schade niet kan opwegen tegen de ernstige schade aan de volksgezondheid die waarschijnlijk zou ontstaan door de opschorting van de uitvoering van de bestreden beschikking.

Daarentegen verkreeg het Verenigd Koninkrijk bij beschikking van 24 september 1996 (gevoegde zaken C-239/96 R en C-240/96 R, Verenigd Koninkrijk/Commissie, Jurispr. 1996, blz. I-4475) de gedeeltelijke opschorting van de tenuitvoerlegging van bepaalde uitgaven inzake maatregelen ten behoeve van ouderen en acties ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Bij de beoordeling van de spoedeisendheid van de gevorderde maatregelen werd overwogen, dat gelet op zijn positie binnen de Gemeenschap, die een deelneming aan de uitoefening van zowel normatieve als budgettaire bevoegdheden alsmede een bijdrage aan de communautaire begroting impliceert, een Lid-Staat niet de mogelijkheid kan worden ontzegd, de schade aan te voeren die zou ontstaan indien uitgaven werden gedaan in strijd met de regels die de bevoegdheid van de Gemeenschap en haar instellingen beheersen.

Met betrekking tot het *vrij verkeer van goederen* moet worden gewezen op de arresten inzake het vrije verkeer van geneesmiddelen. In het arrest van 12 november 1996 (zaak C-201/94, Smith & Nephew, Jurispr. 1996, blz. I-5819) verklaarde het Hof, dat een vergunning voor het in de handel brengen van een farmaceutische specialiteit onder bepaalde voorwaarden ook ten goede moet komen aan een grotendeels vergelijkbare farmaceutische specialiteit die wordt vervaardigd op basis van een met dezelfde licentiegever gesloten overeenkomst. In het arrest van 5 december 1996 (gevoegde zaken C-267/95 en C-268/95, Merck II, Jurispr. 1996, blz. I-6285) bevestigde het Hof zijn rechtspraak, dat de houder van een octrooi voor een geneesmiddel, die dit vrijwillig in het verkeer heeft gebracht in een Lid-Staat waar het niet kan worden geoctrooieerd, krachtens het beginsel van de uitputting van rechten zijn nationaal octrooi in andere Lid-Staten niet kan gebruiken om parallelimporten van dat product uit de eerstgenoemde Lid-Staat te verhinderen.

In verschillende arresten van 11 juli 1996 (gevoegde zaken C-427/93, C-429/93 en C-436/93, Bristol-Myers Squibb, Jurispr. 1996, blz. I-3457; gevoegde zaken C-71/94-C-73/94, Eurim-Pharm Arzneimittel, Jurispr. 1996, blz. I-3603, en zaak C-232/94, MPA Pharma, Jurispr. 1996, blz. I-3671) heeft het Hof gepoogd het vrije verkeer van geneesmiddelen te verzoenen met de *merkenrechtelijke bescherming*.

In het arrest van 26 november 1996 (zaak C-313/94, Graffione, Jurispr. 1996, blz. I-6039) erkende het Hof, dat de mogelijkheid om een verhandelingsverbod toe te laten op grond van de misleidende aard van een merk, in beginsel niet is uitgesloten door de omstandigheid dat dit merk in andere Lid-Staten niet als misleidend wordt beschouwd; wegens de taalkundige, culturele en sociale verschillen tussen de Lid-Staten is het immers mogelijk dat een merk dat in de ene Lid-Staat niet misleidend is voor de consument, dit in een andere Lid-Staat wel is.

Nog met betrekking tot het vrij verkeer van goederen volgt uit het arrest van 30 april 1996 (zaak C-194/94, CIA Security International, Jurispr. 1996, blz. I-2201), dat de bij richtlijn 83/189/EEG aan de Lid-Staten opgelegde verplichting om elk ontwerp van een technisch voorschrift aan de Commissie mee te delen, onvoorwaardelijk is en duidelijk genoeg om door particulieren voor de nationale rechter te worden ingeroepen, zodat bij niet-nakoming van deze verplichting die technische voorschriften niet aan particulieren kunnen worden tegengeworpen.

Wat het *vrij verkeer van personen* betreft, bevestigde het Hof in drie arresten van 2 juli 1996 (zaak C-473/93, Commissie/Luxemburg, Jurispr. 1996, blz. I-3207; zaken C-173/94, Commissie/België, Jurispr. 1996, blz. I-3265, en C-290/94, Commissie/Griekenland, Jurispr. 1996, blz. I-3285) de functionele uitlegging van de uitzondering van artikel 48, lid 4, EG-Verdrag betreffende de toegang van gemeenschapsonderdanen tot betrekkingen in overheidsdienst. Het Hof overwoog met name, dat de or standigheid dat sommige betrekkingen van bepaalde sectoren in voorkom id geval onder artikel 48, lid 4, van het Verdrag kunnen vallen, een nationaliteitsvereiste voor alle betrekkingen van die sectoren niet kan rechtvaardigen. Wat in het bijzonder de betrekkingen in de sector onderwijs betreft, wees het Hof erop, dat ofschoon de bescherming van de nationale identiteit van de Lid-Staten een rechtmatige doelstelling is die door de communautaire rechtsorde wordt geëerbiedigd (zoals overigens wordt erkend in artikel F, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie), deze doelstelling kan worden beschermd door andere maatregelen dan de algemene uitsluiting van onderdanen van andere Lid-Staten.

In twee arresten van 10 september 1996 (zaken C-222/94, Commissie/Verenigd Koninkrijk, Jurispr. 1996, blz. I-4025, en C-11/95, Commissie/België, Jurispr. 1996, blz. I-4115) onderzocht het Hof de strekking van *richtlijn 89/552/EEG betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de Lid-Staten inzake de uitoefening van televisie-omroepactiviteiten*. In het eerste arrest verklaarde het Hof, dat het criterium op grond waarvan een televisie-omroeporganisatie onder de bevoegdheid van een Lid-Staat valt, niet de uitzending of ontvangst van programma's is, maar haar band met de rechtsorde van deze staat, wat in wezen het begrip vestiging in de zin van artikel 59, eerste alinea, EG-Verdrag dekt. In het tweede arrest stelde het Hof onder meer, dat richtlijn 89/552 ook op de doorgifte van televisieprogramma's via de kabel van toepassing is, dat het toezicht op de naleving van het op televisie-uitzendingen toepasselijke recht van de Lid-Staat van uitzending en van de bepalingen van richtlijn 89/552 enkel toekomt aan de Lid-Staat van uitzending, en dat de Lid-Staat van ontvangst niet gerechtigd is, dienaangaande zijn eigen toezicht uit te oefenen.

Met betrekking tot het *toezicht op staatssteun* verduidelijkte het Hof in het arrest van 11 juli 1996 (zaak C-39/94, SFEI, Jurispr. 1996, blz. I-3547) de rol van de nationale rechter bij de toepassing van artikel 93 EG-Verdrag, dat de voorafgaande aanmelding van staatssteun aan de Commissie voorschrijft. Het Hof stelde met name, dat een nationale rechterlijke instantie die zich heeft uit te spreken over een verzoek om de consequenties te trekken uit een

onrechtmatige steunverlening, wanneer de zaak tegelijkertijd ook is voorgelegd aan de Commissie en deze zich nog niet heeft uitgesproken over de vraag of de betrokken overheidsmaatregelen steunmaatregelen van de staat zijn, niet verplicht is zich onbevoegd te verklaren of de uitspraak aan te houden totdat de Commissie haar standpunt heeft bepaald over de kwalificatie van de betrokken maatregelen. Voorts verklaarde het Hof, dat een nationale rechterlijke instantie het verzoek om teruggave van steun dient toe te wijzen indien zij vaststelt dat de steunmaatregelen niet bij de Commissie zijn aangemeld, behoudens wanneer zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen waarin de teruggave niet aangewezen is.

Het Hof wees verschillende arresten inzake het *milieurecht*. Het arrest van 11 juli 1996 (zaak C-44/95, Royal Society for the Protection of Birds, Jurispr. 1996, blz. I-3805) betrof de uitlegging van richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand. In dat arrest verklaarde het Hof, dat een Lid-Staat bij de keuze en afbakening van een speciale beschermingszone voor wilde vogels geen rekening mag houden met economische eisen, maar enkel met ornithologische criteria. Volgens richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna kunnen de Lid-Staten evenwel om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, op een besluit tot aanwijzing van een dergelijke zone terugkomen, door de oppervlakte ervan te verkleinen.

In het arrest van 24 oktober 1996 (zaak C-72/95, Kraaijeveld, Jurispr. 1996, blz. I-5403) onderzocht het Hof de verplichtingen die op de Lid-Staten rusten krachtens richtlijn 85/337/EEG betreffende de milieu-effectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten. Het Hof wees erop, dat een Lid-Staat een beoordelingsmarge heeft om bepaalde projecttypes die aan een beoordeling moeten worden onderworpen, te specificeren of criteria en/of drempelwaarden vast te stellen, maar dat indien ten gevolge daarvan in de praktijk alle betrokken projecten bij voorbaat aan de verplichting tot milieu-effectbeoordeling worden onttrokken, de Lid-Staat de grenzen overschrijdt van de beoordelingsmarge waarover hij beschikt, behalve indien alle uitgesloten projecten op grond van een algemene beoordeling kunnen worden geacht niet een aanzienlijk milieu-effect te hebben. Het Hof verklaarde eveneens, dat indien de rechter krachtens het nationale recht de verplichting of de mogelijkheid heeft om ambtshalve de aan een interne regel van dwingende aard ontleende rechtsgronden in het geding te brengen, die niet door partijen zijn aangevoerd, hij binnen het kader van zijn bevoegdheid ambtshalve dient te onderzoeken, of de autoriteiten van de Lid-Staat binnen de grenzen van de

beoordelingsmarge zijn gebleven, en daarmee rekening te houden bij het onderzoek van het beroep tot nietigverklaring.

Inzake de *gelijke behandeling van mannen en vrouwen* bevestigde het Hof in het arrest van 6 februari 1996 (zaak C-457/93, Lewark, Jurispr. 1996, blz. I-243) zijn analyse van de werking van de ondernemingsraden in Duitsland in het arrest van 4 juni 1992 (zaak C-360/90, Bötzel, Jurispr. 1992, blz. I-3589). Het Hof was van oordeel, dat indien de groep van deeltijdwerknemers een veel groter aantal vrouwen dan mannen omvat, het verbod van indirecte discriminatie op het gebied van de beloning, zoals vervat in artikel 119 van het Verdrag en in richtlijn 75/117, zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling die, zonder geschikt en noodzakelijk te zijn ter verwezenlijking van een legitieme doelstelling van sociaal beleid, tot gevolg heeft dat de compensatie die in deeltijd werkzame leden van de ondernemingsraad van hun werkgever moeten ontvangen bij deelneming aan vormingscursussen waarbij voor de werkzaamheid van de ondernemingsraad noodzakelijke kennis wordt overgedragen en die tijdens de volle werktijd van de onderneming worden georganiseerd, maar waarvan de duur de individuele werktijd van deze deeltijdwerknemers overtreft, wordt beperkt tot de individuele werktijd van deze deeltijdwerknemers, terwijl voor de volle tijd werkzame leden van de ondernemingsraad bij deelneming aan dezelfde cursussen een compensatie overeenkomend met hun werktijd ontvangen.

In het arrest van 13 februari 1996 (zaak C-342/93, Gillespie, Jurispr. 1996, blz. I-475) legde het Hof diezelfde bepalingen uit in verband met het recht op beloning van vrouwelijke werknemers tijdens hun zwangerschapsverlof.

Ten slotte werd het Hof gevraagd, of het in richtlijn 76/207/EEG van de Raad gestelde verbod van discriminatie op grond van geslacht inzake arbeidsvoorwaarden, waaronder de ontslagregeling, zich ertegen verzet, dat een transseksueel wordt ontslagen op een grond verband houdend met zijn geslachtsverandering. In het arrest van 30 april 1996 (zaak C-13/94, P./S., Jurispr. 1996, blz. I-2143) beantwoordde het Hof deze vraag bevestigend: wanneer iemand wordt ontslagen op grond dat hij/zij een geslachtsverandering wenst te ondergaan of heeft ondergaan, wordt hij/zij slechter behandeld dan degenen die behoren tot het geslacht waartoe hij/zij voor die operatie werd geacht te behoren. Door een dergelijke discriminatie te gedogen, zou afbreuk worden gedaan aan het respect voor de waardigheid en de vrijheid, waarop de betrokkene recht heeft en dat het Hof dient te beschermen.

Wat de *externe betrekkingen* betreft, heeft het Hof bij arrest van 19 maart 1996 (zaak C-25/94, Commissie/Raad, Jurispr. 1996, blz. I-1469) het besluit van de Raad „Visserij” van 22 november 1993, waarbij het stemrecht in de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) ter zake van de aanneming van de Overeenkomst om de naleving van de internationale instandhoudings- en beheersmaatregelen door vissersvaartuigen op de volle zee te bevorderen, aan de Lid-Staten was toegekend, nietig verklaard. Het Hof was allereerst van oordeel, dat een dergelijk besluit rechtsgevolgen teweegbrengt: doordat de stemming van de Raad de bevoegdheid inzake de uiteindelijke beslissing aan de Lid-Staten verleent, tast zij de rechten van de Gemeenschap aan; zij heeft de Gemeenschap belet op nuttige wijze te interveniëren in de debatten; ten slotte werd bij de derde landen en de FAO de indruk gewekt, dat het voorwerp van de overeenkomst niet hoofdzakelijk onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap viel. Vervolgens stelde het Hof vast, dat de ter goedkeuring aan de FAO-Conferentie voorgelegde ontwerp-overeenkomst hoofdzakelijk een onderwerp betrof dat onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap viel, en dat de Raad, door het stemrecht voor de aanneming van het ontwerp aan de Lid-Staten toe te kennen, de met de Commissie gesloten regeling inzake een procedure voor coördinatie tussen de Commissie en de Lid-Staten heeft geschonden.

Het Hof werd ook verzocht om een uitspraak over de strekking van verordening (EEG) nr. 990/93 betreffende de handel tussen de EEG en de Federatieve Republiek Joegoslavië (Servië en Montenegro). In het arrest van 30 juli 1996 (zaak C-84/95, Bosphorus, Jurispr. 1996, blz. I-3953) legde het Hof de verordening uit in het licht van de resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, en besliste het dat de in artikel 8 bedoelde inbeslagneming van transportmiddelen van toepassing is op een luchtvaartuig dat eigendom is van een Servische onderneming, wanneer die eigenaar dat luchtvaartuig voor een periode van vier jaar heeft verhuurd aan een andere onderneming die geen banden heeft met de Federatieve Republiek Joegoslavië. Door een andere uitlegging zou afbreuk worden gedaan aan de doeltreffendheid van de versterking van de sancties. Gelet op het doel van algemeen belang levert deze oplossing geen ongerechtvaardigde schending van de fundamentele rechten van de betrokkenen op, en kan zij niet als een ongeschikte of onevenredige maatregel worden beschouwd.

Dit overzicht van de werkzaamheden van het Hof in 1996 kan niet worden afgesloten zonder te wijzen op de vooruitgang die in dat jaar bij de snelle verspreiding van de arresten van het Hof van Justitie is geboekt.

In de eerste plaats heeft het Hof zijn doel bereikt, om de arresten op de dag van de uitspraak in alle officiële talen van de Gemeenschap ter beschikking te stellen van de belangstellenden.

Sinds het begin van dat jaar wordt de volledige tekst van de arresten binnen een termijn van slechts drie tot vier weken ook opgenomen in de communautaire databank CELEX.

B – Wenken voor de indiening van prejudiciële verzoeken door de nationale rechters

De ontwikkeling van de rechtsorde van de Gemeenschap is grotendeels te danken aan de samenwerking tussen het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en de nationale rechters via de prejudiciële procedure van artikel 177 EG-Verdrag en de overeenkomstige bepalingen van het EGKS- en het EGA-Verdrag.¹

Om deze samenwerking doeltreffender te maken en het Hof in staat te stellen een nuttig antwoord te geven op de gestelde prejudiciële vragen en aldus beter te voldoen aan de verwachtingen van de nationale rechters, wenst het Hof het navolgende onder de aandacht te brengen van de belanghebbenden en met name van de nationale rechters.

Het zal duidelijk zijn dat deze wenken zuiver informatief zijn bedoeld; zij zijn in geen enkel opzicht verbindend en vormen ook geen uitlegging van de bepalingen die de prejudiciële procedure beheersen. Het gaat enkel om praktische suggesties, die in het licht van de ervaring bij de toepassing van de prejudiciële procedure kunnen helpen de moeilijkheden te voorkomen waarop het Hof soms stuit.

1. Elke rechterlijke instantie van een Lid-Staat kan het Hof verzoeken een in de Verdragen of een handeling van afgeleid recht vervatte regel van gemeenschapsrecht uit te leggen, wanneer zij dat noodzakelijk acht ter beslechting van een bij haar aanhangig geschil.

Een rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is verplicht een vraag van gemeenschapsrecht die voor haar rijst, te verwijzen, tenzij er terzake al rechtspraak is of de juiste toepassing van het gemeenschapsrecht evident is.²

2. Het Hof van Justitie is bevoegd uitspraak te doen over de geldigheid van de handelingen van de gemeenschapsinstellingen. Een nationale rechterlijke

¹ Ook de Protocollen bij sommige tussen de Lid-Staten gesloten verdragen, met name het Verdrag van Brussel betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, voorzien in een prejudiciële procedure.

² Arrest van 6 oktober 1982, zaak 283/81, Cilfit, Jurispr. 1982, blz. 3415.

instantie kan de voor haar voorgedragen middelen van ongeldigheid verwerpen. Elke nationale rechterlijke instantie moet, ook wanneer haar beslissingen nog vatbaar zijn voor hoger beroep, zich tot het Hof van Justitie wenden wanneer zij de geldigheid van een gemeenschapshandeling ter discussie wil stellen.³

Wanneer hij ernstige twijfels heeft over de geldigheid van een handeling van de Gemeenschap waarop een interne handeling is gebaseerd, kan de nationale rechter evenwel in bijzondere gevallen de toepassing van die handeling voorlopig opschorten of elke andere voorlopige maatregel te dien aanzien gelasten. Hij moet het Hof van Justitie dan de vraag betreffende de geldigheid voorleggen, met opgave van de redenen waarom hij de gemeenschapshandeling ongeldig acht.⁴

3. De prejudiciële vraag dient uitsluitend de uitlegging of geldigheid van een gemeenschapsregel te betreffen, want het Hof van Justitie is niet bevoegd het nationale recht uit te leggen of de geldigheid ervan te beoordelen. De toepassing van de gemeenschapsregel op het aan de verwijzende rechter voorgelegde concrete geval valt onder de bevoegdheid van deze rechter.

4. De nationale rechter kan de prejudiciële vraag aan het Hof voorleggen in elke vorm die het nationale recht voor procesincidenten toelaat. Het stellen van een prejudiciële vraag brengt in het algemeen mee, dat de nationale procedure wordt geschorst totdat het Hof uitspraak heeft gedaan, doch het is uitsluitend de nationale rechter die daarover overeenkomstig zijn nationale recht heeft te beslissen.

5. De verwijzingsbeschikking met de prejudiciële vraag moet door de diensten van het Hof in de andere officiële talen van de Gemeenschap worden vertaald. Problemen over de uitlegging of geldigheid van het gemeenschapsrecht hebben meestal een algemeen belang en de Lid-Staten en de gemeenschapsinstellingen hebben daarom het recht opmerkingen in te dienen. Het is dus wenselijk dat de verwijzingsbeschikking zo duidelijk en nauwkeurig mogelijk is geformuleerd.

³ Arrest van 22 oktober 1987, zaak 314/85, Foto-Frost, Jurispr. 1987, blz. 4199.

⁴ Arresten van 21 februari 1991, gevoegde zaken C-143/88 en C-92/89, Zuckerfabrik Süderdithmarschen en Zuckerfabrik Soest, Jurispr. 1991, blz. I-415, en 9 november 1995, zaak C-465/93, Atlanta, Jurispr. 1995, blz. I-3761.

6. De verwijzingsbeschikking moet een beknopte motivering bevatten met alle gegevens die voor het Hof en voor degenen aan wie die beschikking moet worden betekend (de Lid-Staten, de Commissie en eventueel de Raad en het Europees Parlement), nodig zijn voor een goed begrip van het feitelijk en juridisch kader van het hoofdgeding.⁵

Met name dient zij een uiteenzetting te bevatten van de feiten waarvan de kennis onontbeerlijk is om de juridische draagwijdte van het hoofdgeding te begrijpen, van het eventueel toepasselijke recht, van de beweegredenen van de nationale rechter om de vraag aan het Hof voor te leggen en, in voorkomend geval, van de argumenten van partijen. Al die informatie is voor het Hof van Justitie van belang om de nationale rechter een nuttig antwoord te kunnen geven.

Voorts dient de verwijzingsbeschikking vergezeld te gaan van een afschrift van de voor een goed begrip van het geschil nodige documenten, in het bijzonder de toepasselijke nationale bepalingen. Daar het dossier en de documenten waarvan de verwijzingsbeschikking vergezeld gaat, niet steeds volledig in de verschillende officiële gemeenschapstalen worden vertaald, zal de verwijzende rechter erop moeten toezien, dat alle relevante informatie in zijn beschikking wordt opgenomen.

7. De nationale rechter kan het Hof een prejudiciële vraag voorleggen zodra hij vaststelt dat een beslissing over het punt of de punten van uitlegging of van geldigheid nodig is om vonnis te kunnen wijzen. Het staat echter niet aan het Hof, de geschillen over de feitelijke omstandigheden van het hoofdgeding of de verschillen in opvatting over de uitlegging of toepassing van nationale rechtsregels te beslechten. Het is dus wenselijk, dat de prejudiciële vraag pas wordt gesteld wanneer de nationale procedure zover is gevorderd, dat de nationale rechter, zij het ook hypothetisch, het feitelijke en rechtskader van het probleem kan afbakenen. In het belang van de rechtsgang kan het in elk geval nuttig zijn de prejudiciële vraag eerst te stellen na de wederpartij te hebben gehoord.⁶

8. De verwijzingsbeschikking en de relevante documenten moeten door de nationale rechterlijke instantie per aangetekende post rechtstreeks aan het Hof worden gezonden (adres: „Griffie van het Hof van Justitie van de Europese

⁵ Arrest van 26 januari 1993, zaak C-320/90, Telemarsicabruzzo, Jurispr. 1993, blz. I-393.

⁶ Arrest van 28 juni 1978, zaak 70/77, Simmenthal, Jurispr. 1978, blz. 1453.

Gemeenschappen, L-2925 Luxemburg”; tel. +352-43031). Tot de uitspraak van het arrest blijft de griffie van het Hof in contact met de nationale rechter, aan wie zij een afschrift van de opeenvolgende stukken (schriftelijke opmerkingen, rapport ter terechtzitting en conclusie van de advocaat-generaal) toezendt. Het Hof zendt de verwijzende rechter ook het arrest toe. Het Hof stelt het op prijs wanneer de nationale rechter vervolgens laat weten hoe hij het arrest in het hoofdgeding heeft toegepast, en eventueel een afschrift van de eindbeslissing aan het Hof zendt.

9. De prejudiciële procedure voor het Hof is kosteloos en het Hof beslist niet over de kosten van de partijen in het hoofdgeding.

C – Samenstelling van het Hof van Justitie

Eerste rij, van links naar rechts:

Rechter L. Sevón, rechter J. L. Murray, rechter G. F. Mancini, president G. C. Rodríguez Iglesias, rechter J. C. Moitinho de Almeida, eerste advocaat-generaal A. M. La Pergola, rechter C. N. Kakouris.

Tweede rij, van links naar rechts:

Rechter J.-P. Puissochet, rechter D. A. O. Edward, rechter P. J. G. Kapteyn, advocaat-generaal F. G. Jacobs, advocaat-generaal C. O. Lenz, advocaat-generaal G. Tesauro, rechter C. Gulmann, advocaat-generaal G. Cosmas.

Derde rij, van links naar rechts:

Rechter M. Wathelet, advocaat-generaal N. Fennelly, rechter P. Jann, rechter G. Hirsch, advocaat-generaal P. Léger, advocaat-generaal M. B. Elmer, rechter H. Ragnemalm, advocaat-generaal D. Ruiz-Jarabo Colomer, rechter R. Schintgen, griffier R. Grass.

I – PROTOCOLLAIRE RANGORDE

van 1 januari tot 11 juli 1996

G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof
C. N. KAKOURIS, president van de Vierde en de Zesde kamer
G. TESAURO, eerste advocaat-generaal
D. A. O. EDWARD, president van de Eerste en de Vijfde kamer
J.-P. PUISSOCHET, president van de Derde kamer
G. HIRSCH, president van de Tweede kamer
G. F. MANCINI, rechter
C. O. LENZ, advocaat-generaal
F. A. SCHOCKWEILER, rechter
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, rechter
F. G. JACOBS, advocaat-generaal
P. J. G. KAPTEYN, rechter
C. GULMANN, rechter
J. L. MURRAY, rechter
A. M. LA PERGOLA, advocaat-generaal
G. COSMAS, advocaat-generaal
P. LÉGER, advocaat-generaal
M. B. ELMER, advocaat-generaal
P. JANN, rechter
H. RAGNEMALM, rechter
L. SEVÓN, rechter
N. FENNELLY, advocaat-generaal
D. RUIZ-JARABO COLOMER, advocaat-generaal
M. WATHELET, rechter

R. GRASS, griffier

van 12 juli tot 6 oktober 1996

G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof
C. N. KAKOURIS, president van de Vierde en de Zesde kamer
G. TESAURO, eerste advocaat-generaal
D. A. O. EDWARD, president van de Eerste en de Vijfde kamer
J.-P. PUISSOCHET, president van de Derde kamer
G. HIRSCH, president van de Tweede kamer
G. F. MANCINI, rechter
C. O. LENZ, advocaat-generaal
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, rechter
F. G. JACOBS, advocaat-generaal
P. J. G. KAPTEYN, rechter
C. GULMANN, rechter
J. L. MURRAY, rechter
A. M. LA PERGOLA, advocaat-generaal
G. COSMAS, advocaat-generaal
P. LÉGER, advocaat-generaal
M. B. ELMER, advocaat-generaal
P. JANN, rechter
H. RAGNEMALM, rechter
L. SEVÓN, rechter
N. FENNELLY, advocaat-generaal
D. RUIZ-JARABO COLOMER, advocaat-generaal
M. WATHELET, rechter
R. SCHINTGEN, rechter

R. GRASS, griffier

van 7 oktober tot 31 december 1996

G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof
G. F. MANCINI, president van de Tweede en de Zesde kamer
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, president van de Derde en de Vijfde kamer
J. L. MURRAY, president van de Vierde kamer
A. M. LA PERGOLA, eerste advocaat-generaal
L. SEVÓN, president van de Eerste kamer
C. N. KAKOURIS, rechter
C. O. LENZ, advocaat-generaal
F. G. JACOBS, advocaat-generaal
G. TESAURO, advocaat-generaal
P. J. G. KAPTEYN, rechter
C. GULMANN, rechter
D. A. O. EDWARD, rechter
G. COSMAS, advocaat-generaal
J.-P. PUISSOCHET, rechter
P. LÉGER, advocaat-generaal
G. HIRSCH, rechter
M. B. ELMER, advocaat-generaal
P. JANN, rechter
H. RAGNEMALM, rechter
N. FENNELLY, advocaat-generaal
D. RUIZ-JARABO COLOMER, advocaat-generaal
M. WATHELET, rechter
R. SCHINTGEN, rechter

R. GRASS, griffier

II – LEDEN VAN HET HOF VAN JUSTITIE

(in volgorde van ambtsaanvaarding)

Giuseppe Federico Mancini

geboren in 1927; hoogleraar arbeidsrecht (Urbino, Bologna, Rome), vergelijkend privaatrecht (Bologna); lid van de Hoge Raad voor de magistratuur (1976-1981); advocaat-generaal bij het Hof van Justitie van 7 oktober 1982 tot 6 oktober 1988; rechter sedert 7 oktober 1988.

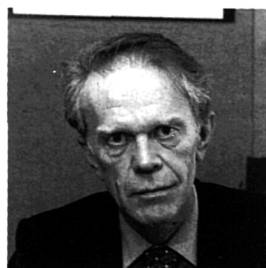
Constantinos Kakouris

geboren in 1919; advocaat te Athene; auditeur en vervolgens maître des requêtes bij de Raad van State; lid van de Raad van State; president van het Gerechtshof voor de magistratuur; lid van het bijzonder gerechtshof; inspecteur-generaal van de administratieve gerechten; lid van de Hoge Raad voor de magistratuur; president van de Hoge Raad van het Ministerie van Buitenlandse zaken; rechter in het Hof van Justitie sedert 14 maart 1983.

Carl Otto Lenz

geboren in 1930; advocaat; notaris; secretaris-generaal van de christen-democratische fractie in het Europees Parlement; afgevaardigde in de Bundestag; voorzitter van de juridische commissie van de Bundestag en van de commissie voor Europese zaken in de Bundestag; honorair hoogleraar Europees recht aan de universiteit van Saarland (1990); advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 11 januari 1984.

Fernand Schockweiler

geboren in 1935; Ministerie van Justitie; attaché de gouvernement premier en rang; regeringsafgevaardigde bij het comité van de afdeling contentieux van de Raad van State; premier conseiller de gouvernement bij het Ministerie van Justitie; rechter in het Hof van Justitie van 7 oktober 1985 tot 1 juni 1996.

José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeida

geboren in 1936; lid van het openbaar ministerie bij het Hof van Beroep te Lissabon; chef van het kabinet van de minister van Justitie; adjunct-procureur-generaal; directeur van het kabinet voor Europees recht; hoogleraar gemeenschapsrecht (Lissabon); rechter in het Hof van Justitie sedert 31 januari 1986.

Gil Carlos Rodríguez Iglesias

geboren in 1946; assistent en vervolgens hoogleraar te Oviedo, Freiburg im Breisgau, Madrid (Universidad Autonoma en Universidad Complutense) en Granada; hoogleraar internationaal publiekrecht (Granada); rechter in het Hof van Justitie sedert 31 januari 1986; president van het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Francis Jacobs, QC

geboren in 1939; Barrister; ambtenaar bij het secretariaat van de Europese Commissie voor de mensenrechten; referendaris bij advocaat-generaal J.-P. Warner; hoogleraar Europees recht aan King's College te Londen; auteur van diverse publicaties over het Europees recht; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1988.

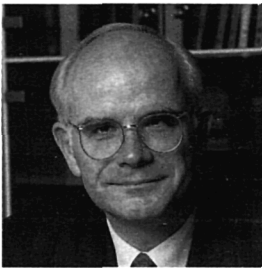
Giuseppe Tesaro

geboren in 1942; hoogleraar internationaal recht en gemeenschapsrecht aan de universiteit van Napels; advocaat bij het Hof van Cassatie; lid van de raad voor diplomatieke geschillen bij het Ministerie van Buitenlandse zaken; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1988.

Paul Joan George Kapteyn

geboren in 1928; ambtenaar bij het Ministerie van Buitenlandse zaken; hoogleraar internationale organisaties te Utrecht en Leiden; lid van de Raad van State; voorzitter van de afdeling rechtspraak van de Raad van State; lid van de Koninklijke Academie van wetenschappen; lid van de Raad van bestuur van de Academie voor internationaal recht te 's-Gravenhage; rechter in het Hof van Justitie sedert 29 maart 1990.

Claus Christian Gulmann

geboren in 1942; ambtenaar bij het Ministerie van Justitie; referendaris bij rechter M. Sørensen; hoogleraar internationaal publiekrecht en decaan van de faculteit rechtsgeleerdheid van de universiteit van Kopenhagen; advocaat; voorzitter en lid van arbitragecolleges; lid van het college van administratief beroep; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie van 7 oktober 1991 tot 6 oktober 1994; rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

John Loyola Murray

geboren in 1943; Barrister (1967), vervolgens Senior Counsel (1981); praktiserend advocaat bij de Ierse balie; Attorney General (1987); oud-lid van de Raad van State; oud-lid van de Bar Council of Ireland; Bencher (deken) van de Honourable Society of King's Inns; rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1991.

David Alexander Ogilvy Edward

geboren in 1934; Advocate (Schotland); Queen's Counsel (Schotland); secretaris en later penningmeester van de Faculty of Advocates; voorzitter van de Consultative Committee (thans Council) of the Bars and Laws Societies of the EC; Salvesen Professor of European Institutions en directeur van het Europa Institute van de universiteit te Edinburgh; bijzonder adviseur van het House of Lords Select Committee on the European Communities; Honorary Bencher (Gray's Inn, Londen); rechter in het Gerecht van eerste aanleg van 25 september 1989 tot 9 maart 1992; rechter in het Hof van Justitie sedert 10 maart 1992.

Antonio Mario La Pergola

geboren in 1931; hoogleraar constitutioneel recht, algemeen publiekrecht en rechtsvergelijking aan de universiteiten van Padua, Bologna en Rome; lid van de Hoge Raad voor de magistratuur (1976-1978); lid en voorzitter van het Constitutionele Hof (1986-1987); minister voor Communautaire aangelegenheden (1987-1989); lid van het Europees Parlement (1989-1994); rechter in het Hof van Justitie van 7 oktober 1994 tot 31 december 1994; advocaat-generaal sedert 1 januari 1995.

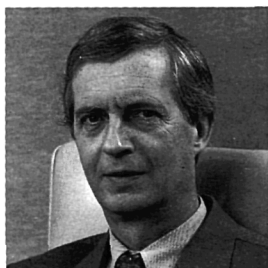
Georges Cosmas

geboren in 1932; advocaat te Athene; auditeur bij de Raad van State in 1963; maître des requêtes in 1973 en staatsraad (1982-1994); lid van het Bijzondere Hof voor de berechting van magistraten; lid van het Bijzondere Hooggerechtshof, dat krachtens de Griekse Grondwet tot taak heeft te waken over de eenheid van de rechtspraak van de drie hoogste rechterlijke instanties van het land en toe te zien op de geldigheid van de nationale en Europese parlementsverkiezingen; lid van de Hoge Raad voor de magistratuur; lid van de Hoge Raad van het Ministerie van Buitenlandse zaken; president van het Merkgerecht van tweede aanleg; voorzitter van het Bijzonder comité voor voorbereiding van de wetten van het Ministerie van Justitie; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Jean-Pierre Puissochet

geboren in 1936; lid van de Conseil d'État (Frankrijk); directeur en vervolgens directeur-generaal van de juridische dienst van de Raad van de Europese Gemeenschappen (1968-1973); directeur-generaal van het Agence nationale pour l'emploi (1973-1975); directeur algemeen beheer bij het Ministerie van Industrie (1977-1979); directeur juridische zaken bij de OESO (1979-1985); directeur van het Institut international d'administration publique (1985-1987); jurisconsulte, directeur juridische zaken bij het Ministerie van Buitenlandse zaken (1987-1994); rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Philippe Léger

geboren in 1938; magistraat bij het Ministerie van Justitie (1966-1970); kabinetschef en vervolgens technisch adviseur in het kabinet van de minister van Welzijn in 1976; technisch adviseur in het kabinet van de minister van Justitie (1976-1978); vice-directeur strafzaken en gratieverzoeken (1978-1983); raadshoor in de Cour d'appel de Paris (1983-1986); adjunct-directeur van het kabinet van de garde des Sceaux, minister van Justitie (1986); voorzitter van het Tribunal de grande instance de Bobigny (1986-1993); directeur van het Cabinet du ministre d'État, garde des Sceaux, ministre de la Justice, en advocaat-generaal bij de Cour d'appel de Paris (1993-1994); geassocieerd hoogleraar aan de universiteit René Descartes (Paris-V) van 1988 tot 1993; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Günter Hirsch

geboren in 1943; directeur bij het Beierse Ministerie van Justitie; president van het Verfassungsgerichtshof van de Vrijstaat Saksen en van het Oberlandesgericht Dresden (1992-1994); honorair hoogleraar Europees recht en Medisch recht aan de universiteit van Saarbrücken; rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Michael Bendik Elmer

geboren in 1949; ambtenaar bij het Ministerie van Justitie sedert 1973; afdelingshoofd bij het Ministerie van Justitie (1982-1987 en 1988-1991); rechter in het Østre Landsret (Hof van Beroep) (1987-1988); vice-president van het Sø- og Handelsret (Hof voor maritieme en handelszaken) (1988); staatssecretaris van het Ministerie van Justitie voor het gemeenschapsrecht en de rechten van de mens (1991-1994); advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Peter Jann

geboren in 1935; doctor in de rechtsgeleerdheid (universiteit te Wenen); rechter; magistraat; referent bij het Ministerie van Justitie en bij het Parlement; lid van het Verfassungsgerichtshof; rechter in het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Hans Ragnemalm

geboren in 1940; doctor in de rechtsgeleerdheid en hoogleraar publiekrecht (universiteit te Lund); hoogleraar publiekrecht en decaan van de faculteit rechtsgeleerdheid (universiteit te Stockholm); Parlementair ombudsman; rechter in het Zweedse Hoogste Administratieve Gerechtshof; rechter in het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Leif Sevón

geboren in 1941; doctor in de rechtsgeleerdheid (OTL), universiteit te Helsinki; directeur bij het Ministerie van Justitie; adviseur bij de afdeling handel van het Ministerie van Buitenlandse zaken; rechter in het Hooggerechtshof; rechter in het EVA-Hof; president van het EVA-Hof; rechter in het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Nial Fennelly

geboren in 1942; Master of Arts in Economie (University College, Dublin); Barrister-at-Law; Senior Counsel; voorzitter van de Legal Aid Board en van de Bar Council; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

geboren in 1949; rechter; magistraat van de Consejo General del Poder Judicial (Hoge Raad voor de magistratuur); hoogleraar; kabinetschef van de voorzitter van de Hoge Raad voor de magistratuur; rechter ad hoc bij het Europees Hof voor de rechten van de mens; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Melchior Wathelet

geboren in 1949; vice-eerste minister en minister van Landsverdediging (1995); burgemeester van Verviers; vice-eerste minister, minister van Justitie en Economische zaken (1992-1995); vice-eerste minister, minister van Justitie en Middenstand (1988-1991); volksvertegenwoordiger (1977-1995); licentiaat in de rechten en licentiaat in de economische wetenschappen (universiteit te Luik); Master of Laws (Harvard University, USA); lector aan de universiteit te Luik; docent aan de universiteit te Louvain-la-Neuve; rechter in het Hof van Justitie sedert 19 september 1995.

Romain Schintgen

geboren in 1939; advocaat; administrateur-generaal bij het Ministerie van Arbeid; voorzitter van de sociaal-economische raad; bestuurder van onder meer de Nationale krediet- en investeringsmaatschappij en de Société européenne des satellites; van regeringswege lid van het Comité van het Europees Sociaal Fonds, van het Raadgevend comité voor het vrije verkeer van werknemers en van het bestuur van de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden; rechter in het Gerecht van eerste aanleg van 25 september 1989 tot 11 juli 1996; rechter in het Hof van Justitie sedert 12 juli 1996.

Roger Grass

geboren in 1948; afgestudeerd aan het Institut d'études politiques te Parijs, en heeft de studie publiek recht succesvol beëindigd; substituut van de procureur de la République bij het Tribunal de grande instance de Versailles; hoofdadministrateur bij het Hof van Justitie; secretaris-generaal van het parket van de Cour d'appel de Paris; kabinet van de garde des Sceaux, minister van Justitie; referendaris van de president van het Hof van Justitie; griffier van het Hof van Justitie sedert 10 februari 1994.

III – WIJZIGINGEN IN DE SAMENSTELLING VAN HET HOF VAN JUSTITIE IN 1996

In 1996 is de samenstelling van het Hof als volgt gewijzigd:

Na het overlijden van F. Schockweiler op 1 juni 1996 heeft R. Schintgen, rechter in het Gerecht van eerste aanleg, op 12 juli 1996 het ambt van rechter in het Hof aanvaard.

Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk „Plechtige zittingen”, blz. 93.

*Het Gerecht van eerste aanleg
van de Europese Gemeenschappen*

A – De werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1996

door A. Saggio, president

Werkzaamheden van het Gerecht

1. In 1996 werden bij het Gerecht 215 nieuwe zaken aanhangig gemaakt. Dit is ongeveer evenveel als in 1995 (212 zaken), indien voor die twee jaren geen rekening wordt gehouden met de melkquotazaken, waarvan het aantal verder daalt (5 zaken in 1996 tegenover 32 in 1995).

Die 215 zaken zijn evenwel helemaal anders dan in 1995 over de verschillende soorten beroepen verdeeld.

De kennelijk grote daling van het aantal mededingingszaken (25 zaken tegenover 65 in 1995) is het gevolg van het verdwijnen van het in 1995 (en in 1994) geconstateerde fenomeen dat verschillende beroepen werden ingesteld tegen beschikkingen van de Commissie die tot een groot aantal ondernemingen van een bepaalde bedrijfstak waren gericht. Afgezien van die beroepen is het aantal mededingingszaken in vergelijking met 1995 licht gestegen (23).

Die daling van het aantal nieuwe mededingingszaken werd geheel gecompenseerd, vooral door de stijging van het aantal ambtenarenzaken (98 beroepen tegenover 79 in 1995), landbouwwzaken (afgezien van melkquotazaken: 25 beroepen tegenover 16 in 1995) en geschillen inzake staatssteun (18 beroepen tegenover 12 in 1995).

In 1996 werd nog geen enkele zaak aanhangig gemaakt over de bescherming van de intellectuele eigendom (merken, tekeningen en modellen, en kwekersrecht). Dienaangaande zij opgemerkt, dat de kamers van beroep van het Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt, wier reglement voor de procesvoering in februari 1996 in werking is getreden [verordening (EG) nr. 216/96 van de Commissie van 5 februari 1996], in 1996 geen enkele beslissing hebben genomen.

Met de leden die zich slechts sinds kort (bij de gewone gedeeltelijke vernieuwing kort voor 1996, of, voor één van de nieuwe leden, in dat jaar

zelf) bij het Gerecht hebben gevoegd, heeft het Gerecht zich verder ingespannen om zijn rendement te verbeteren.

In 1996 wees het Gerecht ongeveer evenveel arresten (107 netto, dus na voeging van zaken; 118 bruto) als in 1995 (respectievelijk 98 en 128). Toen was het aantal arresten reeds sterk gestegen in vergelijking met het vorige jaar (zie het Jaarverslag 1995).

Dat het aantal afgedane zaken in vergelijking met 1995 niettemin is gedaald (186 zaken tegenover 265; netto 174 zaken tegenover 198), is grotendeels het gevolg van een gevoelige daling van het aantal zaken dat is afgedaan bij beschikking (137 zaken in 1995, 68 in 1996; netto respectievelijk 100 en 67). Met name is het aantal doorhalingen (opnieuw) gedaald, van 94 zaken in 1995 tot 42 in 1996 (netto: 63 en 41 zaken).

Derhalve waren op het einde van het jaar meer zaken aanhangig (bruto 659, netto 476) dan het jaar voordien (respectievelijk 616 en 427). Dit was zelfs het geval voor de ambtenarenzaken (140 eind 1996 tegenover 121 eind 1995; netto 133 tegenover 118), in verband waarmee het Gerecht een grote inspanning heeft geleverd (66 arresten in 1996 tegenover 34 in 1995, ofwel netto 68 en 36 afgedane zaken).

Het aantal beschikkingen in kort geding steeg van 19 in 1995 tot 23 in 1996. Deze stijging bevestigt een sinds de oprichting van het Gerecht geconstateerde tendens.

In 1996 werden duidelijk minder hogere voorzieningen ingesteld dan het jaar voordien (27 tegenover 47). Tegen ongeveer 22 % van de uitspraken waarvoor de termijn voor hogere voorziening in 1996 verstreek, werd hogere voorziening ingesteld. In 1995 ging het om meer dan 30 % (zie het Jaarverslag 1995).

2. Met betrekking tot zijn interne organisatie besliste het Gerecht tijdens zijn vergadering van 12 september 1996 om de bevoegdheid van de kamers met vijf rechters in beginsel te beperken tot de beroepen inzake staatssteun en handelspolitieke maatregelen. Beroepen in verband met concentratiecontrole en mededinging worden voortaan in de regel behandeld door een kamer met drie rechters. Deze herschikking moet in het bijzonder voor deze laatste materie een efficiëntere beoordeling van de feiten mogelijk maken en tegelijkertijd

waarborgen dat bijzondere aandacht wordt besteed aan zaken waarin ingewikkelde juridische vragen rijzen.

Ontwikkeling van de rechtspraak

Bij de *mededingingszaken* moet allereerst worden gewezen op twee arresten waarin twee kamers van het Gerecht zich hebben uitgesproken over de ontvankelijkheid van beroepen van natuurlijke of rechtspersonen tegen beschikkingen van de Commissie die niet tot hen zijn gericht.

In het arrest van 11 juli 1996 (gevoegde zaken T-528/93, T-542/93, T-543/93 en T-546/93, *Métropole télévision e.a.*, Jurispr. 1996, blz. II-649) sprak het Gerecht (Eerste kamer – uitgebreid) zich uit over een beschikking op grond van artikel 85, lid 3, EG-Verdrag, waarbij het bepaalde in artikel 85, lid 1, van het Verdrag buiten toepassing werd verklaard voor bepaalde regels van de Europese Radio-unie (thans de Europese Radio- en Televisie-unie: ERU), een vereniging van radio- en televisieomroepen. Volgens die regels hadden de gewone leden van de ERU een exclusief recht op de uitzending van sportmanifestaties in het kader van het „Eurovisie”-systeem (krachtens hetwelk die omroepen programma’s uitwisselen), en hadden andere marktdeelnemers slechts recht op uitgestelde uitzending. Slechts twee van de vier verzoeksters, televisie-exploitanten die geen lid waren van de ERU, hadden in de administratieve procedure bij de Commissie opmerkingen ingediend. Eén verzoekster (Antena 3) had niet aan de procedure deelgenomen, een andere (RTI) was enkel bij de hoorzitting aanwezig. De Commissie concludeerde daarom tot niet-ontvankelijkheid van de beroepen van die twee verzoeksters, op grond dat zij door de bestreden beschikking niet individueel werden geraakt. Het Gerecht verwierp dat betoog. Het beklemtoonde, dat die verzoeksters concurreerden met de ERU en haar leden, en met name, dat de enige gewone leden van de ERU die op de respectieve thuismarkt van verzoeksters aanwezig waren, rechtstreeks met verzoeksters concurreerden. Volgens het Gerecht maakte de beschikking het via de statutaire regels waarvoor ontheffing was verleend, mogelijk dat verzoeksters de uit het ERU-lidmaatschap voortvloeiende concurrentievoordelen werden ontnegd. Aangezien hun concurrentiepositie daardoor werd beïnvloed, waren zij belanghebbende derden die moesten worden betrokken bij de administratieve procedure op grond van verordening nr. 17. Derhalve werden zij door de na afloop van die procedure gegeven beschikking individueel geraakt. Zou de

procesbevoegdheid in een dergelijke situatie afhankelijk worden gesteld van de daadwerkelijke deelneming aan de administratieve procedure, dan zou volgens het Gerecht een extra ontvankelijkheidsvoorwaarde worden geïntroduceerd in de vorm van een verplichte precontentieuze procedure, terwijl die voorwaarde niet in artikel 173 van het Verdrag is voorzien. Antena 3 had dus procesbevoegdheid, hetgeen werd bevestigd doordat haar verzoek om ERU-lidmaatschap vóór de vaststelling van de beschikking was afgewezen op grond van de toetredingsregels waarvoor naderhand ontheffing was verleend. Aan de procesbevoegdheid van RTI werd volgens het Gerecht niet afgedaan door het enkele feit dat RTI bij de hoorzitting aanwezig was zonder een specifiek standpunt in te nemen. Het bij verordening nr. 17 verleende procedurele recht is immers niet afhankelijk van enige voorwaarde betreffende de wijze waarop het wordt uitgeoefend. Ten gronde verklaarde het Gerecht de bestreden beschikking nietig. Enerzijds was het Gerecht het niet eens met de beoordeling door de Commissie van de voor het lidmaatschap in de ERU-statuten gestelde voorwaarden betreffende de bediening van de bevolking, de programma's en de productie van de uitzendingen. Volgens het Gerecht had de Commissie niet vooraf onderzocht, of die regels objectief waren en voldoende nauwkeurig om een uniforme en niet-discriminerende toepassing jegens alle potentiële gewone leden mogelijk te maken, zoals zij diende te doen om te kunnen nagaan of de uit die regels voortvloeiende mededingingsbeperkingen onmisbaar waren. Bovendien stelde het Gerecht vast, dat de litigieuze toetredingsvoorwaarden, die hoofdzakelijk verwezen naar kwantitatieve, niet-becijferde criteria, niet aan die voorwaarden voldeden. Anderzijds was het Gerecht van oordeel, dat de Commissie niet zonder nadere toelichting kon aanvaarden dat met betrekking tot de mededingingsregels een bijzonder statuut voor de ERU gerechtvaardigd was door de bijzondere publieke opdracht van haar gewone leden. Om een ontheffing op grond van overwegingen betreffende het algemeen belang te kunnen rechtvaardigen, had de Commissie op grond van concrete economische gegevens, en meer bepaald van alle relevante gegevens van het geval (zoals het eventuele bestaan van een systeem van financiële compensaties voor de lasten en verplichtingen van de betrokkenen) moeten aantonen, dat dergelijke overwegingen de exclusiviteit van de uitzendrechten op sportevenementen vereisten, en dat die exclusiviteit onmisbaar is om voor hen een redelijk rendement mogelijk te maken. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

In het arrest van 12 december 1996 (zaak T-87/92, Kruidvat, Jurispr. 1996, blz. II-1931) verklaarde het Gerecht (Tweede kamer – uitgebreid) het beroep van een onderneming die cosmetica (waaronder parfums) verkoopt tegen een beschikking van de Commissie waarbij het bepaalde in artikel 85, lid 1, EG-

Verdrag buiten toepassing werd verklaard voor de standaardovereenkomst inzake selectieve distributie tussen een producent van luxe cosmetische producten of zijn alleenvertegenwoordigers en hun gespecialiseerde kleinhandelaren, niet-ontvankelijk. Volgens het Gerecht werd verzoekster door de bestreden beschikking niet individueel geraakt. Het Gerecht beklemtoonde, dat verzoekster, haar moedermaatschappijen, noch de groep waarvan zij deel uitmaakt bij de Commissie een klacht hadden ingediend krachtens verordening nr. 17. Zij hadden niet deelgenomen aan de in de verordening bedoelde administratieve procedure, noch de betrokken fabrikant om toelating tot zijn selectief distributienet verzocht. Volgens het Gerecht bestond er geen voldoende verband tussen de individuele situatie van verzoekster en de deelname aan de procedure door een organisatie waarvan een van haar moedermaatschappijen lid was (daar deze maatschappij niet om die deelname had verzocht en daarbij bovendien een ander standpunt was verdedigd dan het standpunt van verzoekster voor het Gerecht). Het feit dat verzoekster een concurrent was van de door de betrokken producent erkende distributeurs, of dat zij (indien zij niet aan de selectiecriteria van de standaardovereenkomst voldeed) de betrokken producten niet rechtstreeks bij het distributienet kon betrekken, volstond volgens het Gerecht niet om haar te individualiseren in de zin van het Verdrag. De bestreden beschikking belette niet, dat verzoekster de producten zoals voorheen rechtmatig buiten het net kon betrekken. Het Gerecht verwees eveneens naar het geding waarin een alleenvertegenwoordiger van de betrokken fabrikant de nationale rechter krachtens een nationale wet betreffende handelspraktijken verzocht verzoekster te gelasten de verkoop van zijn producten op een bepaald grondgebied te staken, en waarin een geschil over de rechtmatigheid van het betrokken distributienet aan de orde was. Volgens het Gerecht werd verzoekster niet voldoende geïndividualiseerd enkel omdat de bestreden beschikking relevant zou zijn voor de beslissing van dat geding, aangezien elke wederverkoper van parfum eventueel belang erbij kan hebben om de vraag van de wettigheid van het distributiestelsel in het kader van een nationaal geding op te werpen. Wat het belang van verzoekster bij een toereikende rechtsbescherming betreft, merkte het Gerecht op, dat de nationale rechter het Hof van Justitie zo nodig een prejudiciële vraag over de geldigheid of de uitlegging van de beschikking kan voorleggen. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

De Tweede kamer — uitgebreid wees op dezelfde dag nog twee arresten inzake selectieve distributie van luxe cosmetische producten (zaken T-19/92, Leclerc, Jurispr. 1996, blz. II-1851, en T-88/92, Leclerc, Jurispr. 1996, blz. II-1961; deze laatste zaak betrof dezelfde producent en dezelfde beschikking als de hiervoor samengevatte zaak T-87/92). In beide zaken was de verzoekster een

inkoopcombinatie die levert aan een netwerk van detailverkooppunten, grotendeels hypermarkten of supermarkten, in een Lid-Staat van de Gemeenschap. Voor de Commissie had zij gesteld, dat ten gevolge van het gebruik van de betrokken standaardovereenkomst bepaalde verkooppunten niet langer luxe cosmetische producten zouden kunnen verkopen, terwijl zij daarvoor waren ingericht. Het Gerecht verklaarde de beroepen tegen de beschikkingen van de Commissie waarbij artikel 85, lid 1, EG-Verdrag voor die standaardovereenkomst buiten toepassing werd verklaard (op grond dat de daarin vermelde selectiecriteria niet onder die bepaling vielen en de andere verplichtingen en voorwaarden voldeden aan de voorwaarden van artikel 85, lid 3) ontvankelijk, daar zij verzoekster individueel raakten. Zij moet immers worden gelijkgesteld met een handelaar wiens aanvraag om als erkend distributeur te worden toegelaten tot een net is afgewezen en die krachtens artikel 19, lid 3, van verordening nr. 17 opmerkingen heeft ingediend. Als coöperatieve vereniging van kleinhandelaren die diensten verleent aan haar leden, had verzoekster zich tevergeefs tot de betrokken producenten gewend met het verzoek, dat althans een aantal leden als erkend distributeur tot het net zou worden toegelaten. Verschillende leden hadden zelf te kennen gegeven, dat zij producten van die producenten wilden verkopen. Ten slotte had verzoekster aan de administratieve procedure voor de Commissie deelgenomen, door gedetailleerde opmerkingen in te dienen (zie hiervóór). Het Gerecht wees onder meer op de belangen van verzoekster als onderhandelaar over bevoorradingscontracten en op het feit, dat zij krachtens haar statuten bevoegd was tijdens de administratieve procedure niet alleen haar eigen standpunt kenbaar te maken, doch ook dat van haar leden die tot het betrokken net wilden toetreden. De selectiecriteria die volgens de Commissie niet onder artikel 85, lid 1, vielen en die betrekking hadden op de vakbekwaamheid, de ligging en de installatie van het verkooppunt en het uithangbord van de kleinhandelaar werden door het Gerecht onderzocht in het licht van de volgende beginselen. Wanneer zoals in casu producten aan de orde zijn die enerzijds intrinsiek hoogwaardig zijn en anderzijds een luxe karakter hebben dat tot de aard van het product zelf behoort, moet de noodzaak van een selectief distributiestelsel, gelet op de „eigenschappen” van die producten niet enkel worden beoordeeld aan de hand van hun materiële kenmerken, maar eveneens op grond van het bijzondere beeld dat de consument daarvan heeft, meer in het bijzonder hun „uitstraling van luxe”. Die onderscheidt hen van andere vergelijkbare producten die niet een dergelijk imago hebben. In een dergelijk geval kan de selectieve distributie, waarvan de rechtmatigheid volgens het Gerecht moet worden beoordeeld gelet op het belang van de consument, niet zonder onderzoek van de selectiecriteria worden gerechtvaardigd door het enkele feit dat een producent zich aanzienlijke

reclame-inspanningen heeft getroost. Het Gerecht beklemtoonde evenwel, dat kwalitatieve selectiecriteria die niet verder gaan dan hetgeen noodzakelijk is om de verkoop van deze producten onder goede voorwaarden van presentatie te verzekeren, in beginsel niet onder artikel 85, lid 1, vallen, voor zover dit objectieve criteria zijn die uniform worden vastgesteld voor alle potentiële wederverkopers en op niet-discriminerende wijze worden toegepast. De rechterlijke toetsing van deze beginselen door het Gerecht betreft enkel de bevindingen van de Commissie (nagegaan wordt, of er sprake is van een motiveringsgebrek, een kennelijke dwaling feitelijk of rechtens, een klaarblijkelijke beoordelingsfout of misbruik van bevoegdheid). De toepassing van deze criteria in concrete gevallen, bijvoorbeeld de weigering van toelating tot het net, behoort in het kader van de rechtstreekse werking van artikel 85, lid 1, tot de bevoegdheid van de nationale rechter, die met name moet nagaan, of de criteria discriminerend of onevenredig zijn toegepast. Het is evenwel mogelijk, om een klacht bij de Commissie in te dienen, in het bijzonder wanneer de toelatingsvoorwaarden stelselmatig worden gebruikt op een wijze die in strijd is met het gemeenschapsrecht. Op grond van die overwegingen bevestigde het Gerecht, dat de selectiecriteria rechtmatig waren, behalve, in de twee zaken, het criterium inzake het belang van andere in het verkooppunt uitgeoefende activiteiten. Dit criterium draagt bij tot de uitschakeling van kandidaten, zoals de „multiproducten”-winkels, waarvan de parfumerieactiviteiten minder dan 60 % (in zaak T-88/92 minder dan 50 %) van hun activiteiten uitmaken, en zulks zelfs indien zij over een bijzondere afdeling voor de verkoop van de betrokken producten beschikken. Volgens het Gerecht is dit criterium op zichzelf onevenredig en discriminerend, daar het als zodanig geen enkel verband houdt met het rechtmatige vereiste van de instandhouding van het luxe-imago van de betrokken producten en het ook de winkels die aan de kwaliteitseisen voor de verkoop van luxe cosmetische producten voldoen, benadeelt. Daar de bestreden beschikkingen geen rechtvaardiging van het litigieuze criterium bevatten, werden zij door het Gerecht wegens ontoereikende motivering nietig verklaard. Nu verzoekster evenwel niet had aangetoond, dat er belemmeringen bestonden voor de toegang van de grootwinkelbedrijven tot de verkoop van luxe cosmetische producten, zelfs indien hun verkooppunten adequaat waren ingericht met het oog op de verkoop van dergelijke producten, verwierp het Gerecht verzoeksters betoog, dat haar leden door de cumulatie van selectiecriteria *bij voorbaat* van het betrokken net werden uitgesloten. Verzoeksters andere stelling, dat er wegens het bestaan van met de netten van de twee betrokken producenten vergelijkbare netten op de relevante markt geen werkbare mededinging bestaat, werd om dezelfde reden (zie hiervóór) eveneens verworpen, mede gelet op de door de Commissie vóór de vaststelling van de bestreden beschikking afgedwongen

wijzigingen van de standaardovereenkomst (waaronder de intrekking van alle zuiver kwantitatieve selectiecriteria en van de bepalingen die de vrijheid van de distributeurs beperkten om de producten aan andere leden van het selectieve net weder te verkopen of die de keuzevrijheid van de wederverkoper beperkten met betrekking tot de andere merken die in zijn verkooppunt konden worden aangeboden, en de uitdrukkelijke erkenning van de vrijheid van de wederverkoper om zijn prijzen zelfstandig vast te stellen). Ten slotte verwierp het Gerecht verzoeksters betoog dat met betrekking tot de aspecten van de standaardovereenkomst die volgens de Commissie onder artikel 85, lid 1, vielen (in het bijzonder de procedure van toegang tot het net, de voorraad, het bedrag van de jaarlijkse minima aankoop, de introductie van nieuwe producten en de publicitaire en promotionele samenwerking, alsmede in zaak T-88/92, de aanwezigheid in het verkooppunt van concurrerende merken) niet was voldaan aan de voorwaarden van artikel 85, lid 3.

Het arrest van 8 oktober 1996 (gevoegde zaken T-24/93, T-25/93, T-26/93 en T-28/93, *Compagnie maritime belge transports e.a.*, Jurispr. 1996, blz. II-1201) betreft verschillende praktijken die de Commissie had aangemerkt als misbruik van een machtspositie door ondernemingen die lid waren van een lijnvaartconference. Een van die praktijken hield verband met een overeenkomst tussen de lijnvaartconference en het organisme voor het beheer van het goederenvervoer over zee van een derde land. De overeenkomst verleende de leden van de conference een exclusief recht in het kader van het werkt terrein van de conference, maar bepaalde ook, dat daarvan met uitdrukkelijke instemming van beide betrokken partijen kon worden afgeweken. Nadat het organisme officiële goedkeuring had verleend aan een onafhankelijke reder, hadden de ondernemingen bij herhaling aangedrongen op de strikte naleving van de overeenkomst, hetgeen de Commissie als misbruik van machtspositie aanmerkte. Het Gerecht bevestigde, dat de leden van de lijnvaartconference op de relevante markt een collectieve machtspositie bezaten en dat hun optreden bij het organisme in kwestie in het kader van een strategie om de betrokken onafhankelijk reder uit te schakelen, inbreuk maakte op artikel 86 van het Verdrag. Een onderneming met een machtspositie die een exclusief recht geniet, dat een van haar toestemming afhankelijke mogelijkheid tot afwijking kent, is immers gehouden om van het haar bij de overeenkomst toegekende vetorecht met betrekking tot de toegang van derden tot de markt een redelijk gebruik te maken. Het Gerecht bevestigde tevens de andere conclusies van de Commissie, met name de onverenigbaarheid met artikel 86 van praktijken die bekend staan als „vechtschepen” (in afwijking van de geldende tarieven werden de vrachttarieven gewijzigd tot hetzelfde tarief of een lager tarief dan dat van de belangrijkste onafhankelijke concurrent voor

schepen met dezelfde of nagenoeg dezelfde afvaartdatum als de schepen van deze concurrent). Niettemin achtte het Gerecht bepaalde grieven van de Commissie inzake het voortduren van de praktijken na de indiening van de klacht en betreffende de periode waarin artikel 86 werd geschonden, niet gerechtvaardigd. Het heeft bijgevolg de geldboeten verlaagd. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

Bij arrest van 18 september 1996 (zaak T-353/94, Postbank, Jurispr. 1996, blz. II-921) verklaarde het Gerecht een beschikking van de Commissie nietig, die het gebruik door derden van de informatie in een mededeling van punten van bezwaar betrof. Deze mededeling had betrekking op een overeenkomst over bepaalde verrichtingen in de banksector, waarbij verzoekster partij was. De betrokken ondernemingen hadden een kopie van de mededeling ontvangen om de hoorzitting voor te bereiden. De Commissie had hen daarbij meegedeeld, dat zij die informatie niet mochten gebruiken in gerechtelijke procedures. Op hun verzoek liet de Commissie de betrokken derden bij de bestreden beschikking weten, dat die beperking onterecht was gebleken en derhalve was vervallen. Verzoekster kreeg slechts enkele dagen later kennis van het bestaan van die beschikking. Deze had volgens het Gerecht betrekking op het gebruik van de bedoelde informatie in eender welke gerechtelijke procedure (en niet alleen in het ondertussen beëindigde geding tussen verzoekster en de betrokken ondernemingen). Wat de beginselen betreft, was het Gerecht van oordeel, dat de communautaire voorschriften over de geheimhoudingsplicht (artikel 214 EG-Verdrag en artikel 20, lid 2, van verordening nr. 17) de Commissie verplichten om, wanneer bij haar een verzoek wordt ingediend als dat van de ondernemingen in deze zaak, alle voorzorgsmaatregelen te nemen die noodzakelijk zijn opdat generlei afbreuk wordt gedaan aan het recht van de betrokken ondernemingen op bescherming van vertrouwelijke gegevens of zakengeheimen. Het staat vervolgens aan de nationale rechter, de bescherming van dat recht te waarborgen. Door verzoekster niet in de gelegenheid te stellen haar standpunt over de overlegging in rechte van de betrokken documenten kenbaar te maken en door na te laten, maatregelen te treffen ter bescherming van het vertrouwelijke karakter of het zakengeheim van de inlichtingen waarvan verzoekster vóór en tijdens de hoorzitting om bescherming had verzocht, had de Commissie in casu haar geheimhoudingsplicht miskend. De Commissie diende die voorzorgsmaatregelen te meer te treffen, nu zij haar verplichting niet was nagekomen om reeds vóór de mededeling van punten van bezwaar aan de betrokken derden, verzoekster in de gelegenheid te stellen haar standpunt ter zake kenbaar te maken, en om een naar behoren gemotiveerde beschikking vast te stellen en aan verzoekster te doen toekomen. Het Gerecht verwierp evenwel

verzoeksters betoog, dat het verlenen van toestemming om in een nationale gerechtelijke procedure gegevens uit een mededeling van punten van bezwaar over te leggen, schending oplevert van artikel 20, lid 1, van verordening nr. 17 (dat de Commissie en de instanties die rechtmatig over deze inlichtingen beschikken, verbiedt deze te gebruiken voor een ander doel dan waarvoor zij zijn gevraagd). De mededeling van dergelijke gegevens aan de partijen bij een nationaal geschil is een voorbeeld van de door artikel 5 van het Verdrag vereiste loyale samenwerking tussen de Commissie en de nationale rechters, en valt buiten de werkingssfeer van verordening nr. 17. Door een weigering zou inbreuk worden gemaakt op de rechten die de justitiabelen aan de rechtstreekse werking van de artikelen 85, lid 1, en 86 van het Verdrag ontleen. Aan die redenering wordt niet afgedaan door de noodzaak om de zakengeheimen van de betrokken onderneming of haar recht van verweer in nationale procedures te beschermen, daar het aan de nationale rechter staat, deze bescherming te waarborgen (zie hiervóór). De rechten van de verdediging in het kader van de administratieve procedure worden niet aangetast door de overlegging van gegevens met het oog op het gebruik ervan voor de nationale rechter.

De zaak Koelman (arrest van 9 januari 1996, zaak T-575/93, Jurispr. 1996, blz. II-1) betrof een beroep dat bij het Gerecht was ingesteld door een particulier die als muzikauteur verschillende overeenkomsten inzake auteursrechten onder de aandacht van de Commissie had gebracht. De Commissie had zijn klacht afgewezen, op grond dat de overeenkomsten voldeden aan de in artikel 85, lid 3, EG-Verdrag vervatte ontheffingsvoorwaarden. Het door verzoeker tot staving van zijn beroep tot nietigverklaring aangevoerde argument, dat de Commissie zich pas op deze bepaling kan beroepen, nadat zij op basis daarvan een ontheffingsbeschikking heeft gegeven, werd door het Gerecht niet aanvaard. Volgens vaste rechtspraak heeft de indiener van een klacht geen recht op een beschikking van de Commissie in de zin van artikel 189 EG-Verdrag betreffende het al dan niet bestaan van een inbreuk op artikel 85 van het Verdrag. De Commissie dient de haar ter kennis gebrachte feitelijke en juridische elementen enkel nauwgezet te onderzoeken in het licht van artikel 85. Wanneer de Commissie aangeeft waarom zij na dit nauwgezet onderzoek geen aanleiding ziet om een procedure tot vaststelling van een inbreuk in te leiden, kan zij zich baseren op alle bepalingen van dit artikel, met inbegrip van lid 3, zonder dienaangaande een beschikking te geven of definitief uitspraak te doen omtrent de verenigbaarheid van de gelaakte overeenkomsten of praktijken met artikel 85, lid 1. Het Gerecht verduidelijkte, dat ofschoon een dergelijke beschikking tot afwijzing van een klacht een voor beroep vatbare handeling is, het daarin vervatte

oordeel, dat dezelfde rechtskracht heeft als een „troostbrief”, de nationale rechter niet belet de overeenkomsten en feitelijke gedragingen waartegen de klager bezwaar heeft gemaakt, van rechtswege nietig te verklaren krachtens artikel 85, lid 2, van het Verdrag, gelet op de gegevens waarover hij beschikt. Hij kan het oordeel van de Commissie evenwel als een feitelijk gegeven in aanmerking nemen. Na onderzoek van verzoekers andere argumenten, die met name waren ontleend aan schending van artikel 85, lid 3, verwierp het Gerecht de vorderingen tot nietigverklaring en tot schadevergoeding. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

Bij beschikking in kort geding van 3 juni 1996 (zaak T-41/96 R, Bayer, Jurispr. 1996, blz. II-381) sprak de president van het Gerecht zich uit over een verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging van een beschikking van de Commissie inzake parallelimporten ten gevolge van het feit dat de door de overheid van twee Lid-Staten vastgestelde prijs van geneesmiddelen veel lager was dan de prijs van die geneesmiddelen in een derde Lid-Staat. In de beschikking werd geconcludeerd, dat er sprake was van een overeenkomst tussen de dochterondernemingen van verzoekster, een producent van farmaceutische producten, en de groothandelaren in de eerste twee staten, betreffende een uitvoerverbod, en werd verzoekster gelast, de groothandelaren mee te delen dat uitvoer naar andere Lid-Staten is toegestaan, en in haar algemene verkoopvoorwaarden een soortgelijke bepaling op te nemen. De president van het Gerecht onderzocht de casuspositie (de wijze waarop de groothandelaren de houding van verzoeksters dochterondernemingen hebben uitgelegd, de aanwijzingen voor een eventueel stilzwijgend akkoord met het gestelde uitvoerverbod en de ontwikkeling van de parallelimporten in het bedoelde tijdvak) en concludeerde, dat verzoeksters betoog, dat de gestelde overeenkomst niet bestond, op het eerste gezicht niet kennelijk ongegrond was. Zijns inziens was ook aan het vereiste van spoedeisendheid voldaan. Enerzijds raakte de bestreden beschikking verzoeksters vrijheid om haar commerciële beleid te bepalen, of schiep zij althans onzekerheid over de vrijheid waarover verzoekster daarbij beschikte, in een situatie waarin zij door het optreden van de overheid geen zeggenschap had over haar prijzen in de uitvoerende landen. Anderzijds zou een prijsverlaging waartoe verzoeksters dochteronderneming in het land van invoer zich gedwongen zou kunnen zien om een aanmerkelijke toename van de parallelimporten tegen te gaan, niet alleen tot onherstelbare winstderving kunnen leiden, maar ook de farmaceutische tak van deze dochteronderneming van haar economische grondslag kunnen beroven en het ontslag van talrijke werknemers kunnen veroorzaken. De schade die kan voortvloeien uit de onmiddellijke toepassing van de betrokken beschikking, is onevenredig in vergelijking met de andere betrokken belangen. Dat is het geval

voor het belang van de groothandelaren om hun exporten te vergroten, daar de markten waarop zij opereren geenszins volledig zijn afgeschermd, zoals blijkt uit de omvang van de parallelimporten in de derde Lid-Staat. Aangaande het belang van de bevoegde instanties en van de consumenten en belastingbetalers in deze staat, herinnerde de president aan de vaststelling in de bestreden beschikking, dat de prijzen die door verzoeksters dochteronderneming worden gehanteerd, in die staat indirect door die instanties worden gecontroleerd. Derhalve wees hij de vordering in kort geding toe.

Met betrekking tot mededingingszaken moet ten slotte worden gewezen op de beschikking van 19 juni 1996 (zaken T-134/94, T-136/94, T-137/94, T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 en T-157/94, NMH e.a., Jurispr. 1996, blz. II-537) betreffende de toepassing van artikel 23 van het Statuut-EGKS van het Hof. Ingevolge die bepaling is in geval van beroep tegen een beslissing welke is genomen door een van de instellingen van de Gemeenschap, deze instelling gehouden het Hof alle stukken over te leggen welke betrekking hebben op de zaak die voor het Hof is gebracht. In casu moest in het kader van een beroep tegen een beschikking van de Commissie op grond van de EGKS-mededingingsregels worden beslist over de toegang van de verzoekende partijen tot het dossier dat de Commissie bij de griffie van het Gerecht had ingediend. In dat verband verwierp het Gerecht het argument van sommige verzoekende partijen, dat dit artikel, in samenhang met het beginsel van de contradictoire behandeling voor de rechter, voor alle partijen een onvoorwaardelijk en onbeperkt recht van toegang tot een dergelijk dossier impliceert. Het Gerecht maakte onderscheid tussen de verschillende categorieën documenten. Voor de stukken waaraan volgens de Commissie een vertrouwelijk karakter was toegekend in het belang van een van de verzoekende partijen of van derden, beklemtoonde het Gerecht, dat het vereiste van artikel 23 moet worden afgewogen tegen de door artikel 47 EGKS-Verdrag vereiste bescherming van het zakengeheim in het rechtmatig belang van die ondernemingen. De Commissie kan zich dan ook niet verzetten tegen de mededeling van dergelijke stukken wanneer de partijen van wie deze stukken afkomstig zijn, dit zelf niet doen (zoals in casu voor de meeste stukken het geval was), tenzij wanneer deze mededeling op zich een schending van de mededingingsregels van het EGKS-Verdrag zou uitmaken. In casu was van een dergelijke schending geen sprake. De andere stukken van de twee bedoelde categorieën onderzocht het Gerecht elk afzonderlijk. Het ging met name na of zij, gelet op hun historisch karakter en het feit dat de inhoud ervan algemeen bekend was, (nog) een commerciële relevantie hadden. Wat ten slotte de stukken betreft die volgens de Commissie een vertrouwelijk karakter hadden omdat het om interne documenten ging, wees het Gerecht erop, dat artikel 23,

dat geen equivalent heeft in de Protocollen betreffende het Statuut-EG en het Statuut-EGA van het Hof, de nakoming van de verplichting tot overlegging van het dossier, die specifiek van toepassing is op de bij de gemeenschapsrechter aanhangige procedure, wanneer bij hem een beroep is ingesteld tegen een besluit van een van de instellingen van de EGKS, niet onderwerpt aan de voorwaarde dat het Gerecht ter zake enige maatregel van instructie gelast. Die verplichting geldt in de regel voor alle stukken betreffende de zaak, zonder dat in deze fase een principiële afwijking dient te worden voorzien voor interne documenten. Het beginsel van de rechterlijke toetsing van overheidshandelingen verzet zich tegen de toepassing van een algemene regel van vertrouwelijkheid van administratieve handelingen ten opzichte van het Hof. Anderzijds stelde het Gerecht, dat de overeenkomstig die regel aan de gemeenschapsrechter overgelegde documenten in beginsel toegankelijk dienen te zijn voor alle partijen bij de procedure, daar het een schending van een fundamenteel rechtsbeginsel ware indien een rechterlijke uitspraak zou worden gebaseerd op feiten en documenten waarover de partijen geen standpunt hebben kunnen bepalen. De verwerende partij kan zich niet zonder meer beroepen op haar administratieve praktijk of op de rechtspraak inzake het EG-Verdrag om zich te verzetten tegen de mededeling van haar interne documenten aan de verzoekende partijen. Het Gerecht erkende evenwel, dat de toegang tot interne documenten van de Commissie op grond van artikel 23 kan worden beperkt, met name wanneer de reeds overgelegde stukken volstaan om het Gerecht in te lichten of wanneer door de ondoordachte openbaarmaking van bepaalde documenten die, wegens hun aard of hun inhoud, een bijzondere bescherming verdienen, de goede werking van de instellingen zou worden aangetast en de verwezenlijking van de oogmerken van het EGKS-Verdrag zou worden belemmerd. Op grond van de elementen die het ter beschikking had, kon het Gerecht die criteria niet toepassen om het beginsel van de doeltreffendheid van de administratieve actie af te wegen tegen het beginsel van het rechterlijk toezicht op overheidshandelingen (met inachtneming van de rechten van de verdediging en het contradictoir karakter van de procedure). De Commissie had immers niet nader uiteengezet waarom zij zou moeten worden ontslagen van haar uit artikel 23 voortvloeiende verplichtingen. Het Gerecht nodigde de Commissie derhalve uit, de documenten aan te wijzen die, wegens hun specifieke aard of inhoud, volgens haar niet aan verzoeksters konden worden meegedeeld, en voor elk van deze documenten de redenen uiteen te zetten die volgens haar deze uitzonderlijke behandeling rechtvaardigen, en eventueel een niet-vertrouwelijke versie van deze documenten neer te leggen.

Verschillende arresten inzake *staatssteun* betroffen de ontvankelijkheid van beroepen van particulieren tegen het optreden van de communautaire instanties of de middelen tot staving van die beroepen.

De weigering van de Commissie om met betrekking tot een algemene steunregeling „dienstige maatregelen” in de zin van artikel 93, lid 1, EG-Verdrag voor te stellen, is geen voor beroep vatbare handeling, daar de handeling waarom werd verzocht, zelf slechts een voorstel is dat geen bindende rechtsgevolgen in het leven zou roepen, en waartegen dus niet kan worden opgekomen krachtens artikel 173 EG-Verdrag. Het Gerecht beklemtoonde evenwel, dat ondernemingen die op de betrokken markt **werkzaam** zijn voor de nationale rechter kunnen opkomen tegen het besluit van een nationale autoriteit tot toekenning van staatssteun aan een concurrerende onderneming. Indien de steun deel uitmaakt van een algemene steunregeling, kunnen de ondernemingen in het kader van een dergelijke nationale procedure de geldigheid van het besluit van de Commissie tot goedkeuring van die regeling in geding brengen. Indien de nationale rechter te maken krijgt met een vraag betreffende de geldigheid van dit besluit, kan of moet hij eventueel krachtens artikel 177 van het Verdrag aan het Hof van Justitie een prejudiciële vraag stellen (arrest van 22 oktober 1996, zaak T-330/94, Salt Union, Jurispr. 1996, blz. II-1475; zie ook arrest van 22 oktober 1996, zaak T-154/94, Comité des salines de France en Compagnie des salins du Midi et des salines de l'Est, Jurispr. 1996, blz. II-1379).

Bij arrest van 5 juni 1996 (zaak T-398/94, Kahn Scheepvaart, Jurispr. 1996, blz. II-477) verklaarde het Gerecht het beroep van een scheepsexploitant tot nietigverklaring van een tot de regering van een Lid-Staat gerichte beschikking van de Commissie tot verlenging van de goedkeuring voor fiscale steunregelingen voor de bouw van schepen (van dezelfde of andere aard als de door verzoekster geëxploiteerde), zonder beperking tot reeds bekende schepen en zonder beslissing over de verenigbaarheid van individuele steunmaatregelen met de gemeenschappelijke markt, niet-ontvankelijk. Volgens het Gerecht ging het bij deze verlenging om een goedkeuring van de toepassing van bepalingen met een algemene strekking, zodat zij voor de mogelijke begunstigden van deze bepalingen een maatregel van algemene strekking was. A fortiori werd verzoekster niet individueel geraakt, maar enkel in haar objectieve hoedanigheid van vervoeronderneming (net als iedere andere marktdeelnemer die zich feitelijk of potentieel in een gelijke situatie bevindt), en dan nog slechts potentieel en zijdelings tot de steunregeling door toekenning van individuele steun concreet wordt toegepast. Het simpele feit dat verzoekster vóór de vaststelling van de bestreden beschikking ten gevolge van de wijziging

van een andere communautaire handeling, een klacht had ingediend, volstond niet om verzoekster ten opzichte van ieder ander te individualiseren en haar dus de bevoegdheid te verlenen om op te komen tegen een algemene steunregeling. Voor zover in de bestreden beschikking werd geweigerd de *contradictoire procedure* van artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden, was het Gerecht van oordeel, dat de rechtspraak van het Hof volgens welke „concurrerende ondernemingen” door dergelijke beschikkingen individueel worden geraakt, in casu niet van toepassing was. Bij de goedkeuring van een algemene steunregeling kan er vóór de toekenning van individuele steun van dergelijke ondernemingen geen sprake zijn. Ontvankelijkverklaring van het beroep van een onderneming die slechts zijdelings en potentieel door deze regeling wordt getroffen en dus slechts marginaal belang heeft bij de beschikking van algemene strekking, zou tot gevolg hebben, dat aan een nagenoeg onbeperkt aantal ondernemingen het recht wordt gegeven om tegen een dergelijke beschikking op te komen, zou aan het begrip „individueel geraakt” elke juridische betekenis ontnemen en zou de bij artikel 173, vierde alinea, EG-Verdrag aan de bevoegdheden van het Gerecht gestelde grenzen overschrijden. Het beroep is zelfs niet-ontvankelijk wanneer het nationale recht geen beroepsweg biedt (zie voor de ontvankelijkheidsvereisten in geval van goedkeuring van individuele steun door de Commissie zonder dat de procedure van artikel 93, lid 2, EG-Verdrag wordt ingeleid, het arrest van het Gerecht van 22 oktober 1996, zaak T-266/94, *Skibsværftsforeningen e.a.*, Jurispr. 1996, blz. II-1399).

Aangaande de middelen tot staving van een beroep tegen een beschikking van de Commissie tot goedkeuring van een nationale steunregeling verduidelijkt het Gerecht, dat het feit dat een verzoeker gedurende de administratieve procedure voor de Commissie geen opmerkingen heeft ingediend over een bepaald punt dat bij de inleiding van die procedure duidelijk ter sprake was gebracht, hem niet belet dit punt in het verzoekschrift aan te voeren. Geen enkele bepaling inzake steunmaatregelen bevat een dergelijke beperking (arrest van 12 december 1996, zaak T-380/94, *AIUFFASS en AKT*, Jurispr. 1996, blz. II-2169; tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld).

Bij arrest van 22 mei 1996 (zaak T-277/94, *AITEC*, Jurispr. 1996, blz. II-351) deed het Gerecht uitspraak over een beroep krachtens artikel 175 EG-Verdrag, waarbij verzoekster, een ondernemersvereniging die bij de Commissie een klacht had ingediend die ertoe strekte dat zij optrad om haar beschikking inzake steun voor een onderneming van de betrokken bedrijfstak te doen naleven, verweerster een nalaten verweet doordat zij de zaak niet aan het Hof had voorgelegd (artikel 93, lid 2, tweede alinea, EG-Verdrag) noch in

antwoord op de klacht een beschikking tot verzoekster had gericht. Nadat het Gerecht overeenkomstig vaste rechtspraak het onderdeel van het beroep inzake de adiëring van het Hof had verworpen, diende het te beslissen, of de Commissie krachtens artikel 175 verplicht was ten aanzien van verzoekster een beslissing te nemen. Het Gerecht beantwoordde deze vraag ontkennend. Nu er geen toepassingsverordeningen zijn in de zin van artikel 94 EG-Verdrag, voorziet geen enkele bepaling van gemeenschapsrecht in de vaststelling van een dergelijk besluit. De in de rechtspraak ontwikkelde beginselen inzake het recht van een particulier op een beslissing op een krachtens de artikelen 85 of 86 EG-Verdrag ingediende klacht, konden in casu geen toepassing vinden. Anders dan artikel 93, lid 2, eerste alinea, betreffende het toezicht op voorgenomen steunmaatregelen, voorziet de tweede alinea namelijk niet in een deelneming van particulieren aan de procedure. De Commissie dient over een ruime beoordelingsbevoegdheid te beschikken wat de tenuitvoerlegging van een beschikking tot vaststelling van de onrechtmatigheid van steun betreft, waarbij in verband met de teruggave van die steun ingewikkelde vragen kunnen rijzen. Zulks sluit evenwel niet uit, dat in bepaalde gevallen de Commissie, ingevolge de beginselen van behoorlijk bestuur en transparantie, gehouden kan zijn de klager in kennis te stellen van de gevolgen van haar beschikking. In casu had de Commissie evenwel voldoende informatie met verzoekster uitgewisseld. Het beroep werd derhalve niet-ontvankelijk verklaard.

Wat de materiële regels inzake staatssteun betreft, moet worden gewezen op het arrest van 12 december 1996 (zaak T-358/94, *Air France*, Jurispr. 1996, blz. II-2109) betreffende een beschikking van de Commissie in de sector luchtvervoer. Een 100 %-dochteronderneming van een instelling die volgens de Commissie wordt gecontroleerd door de overheid van de betrokken Lid-Staat, had ingeschreven op door een onderneming van die sector uitgegeven effecten. Het Gerecht bevestigde het standpunt van de Commissie, dat dit staatssteun is, die onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt. Het was in het bijzonder van oordeel, dat de litigieuze investering het resultaat was van een aan de betrokken Lid-Staat toe te rekenen gedraging. Dat die instelling (die aan de oorsprong lag van de litigieuze investering en die de nodige middelen ter beschikking had gesteld) tot de openbare sector behoort, kon worden opgemaakt uit haar opdracht, de wijze waarop haar directieleden worden benoemd en haar band met de wetgevende macht. Deze macht is een van de constitutionele machten van een staat, zodat haar gedragingen noodzakelijkerwijs aan de staat zijn toe te rekenen (zie de rechtspraak van het Hof over de aansprakelijkheid van de staat voor handelingen van constitutioneel onafhankelijke instellingen die een niet-nakoming opleveren, en over het feit dat de in artikel 93, lid 2, tweede alinea, EG-Verdrag voorziene

beroepsgang niet meer is dan een variant van het beroep wegens niet-nakoming). Elementen die te maken hebben met de interne organisatie of autonomie van een openbare instelling ten opzichte van andere instellingen doen niet af aan het beginsel, dat zij een openbaar karakter heeft. Het Gerecht stelde ook vast, dat de middelen voor de litigieuze investering afkomstig waren van de staat, hoewel de door de betrokken instelling beheerde middelen door de particuliere spaarders die ze hadden gedeponneerd, konden worden opgevraagd. Het saldo van in- en uitboekingen stond immers definitief te harer beschikking, en de litigieuze investering, die met dat saldo was gefinancierd kon even goed de mededinging vervalsen als wanneer deze investering was gefinancierd met inkomsten uit belastingen of verplichte bijdragen. Derhalve kon het feit dat de betrokken investering niet door de regering van de Lid-Staat was goedgekeurd, haar kwalificatie niet wijzigen. Het Gerecht bevestigde ook de conclusie van de Commissie, dat de investering niet aanvaardbaar zou zijn geweest voor een particulier investeerder die volgens de in een markteconomie normale gebruiken handelt, en dus een steunmaatregel vormde. Ten slotte verwierp het Gerecht de aan ontoereikende motivering ontleende grief, dat de Commissie het bewijs had moeten leveren, dat het bedrag waarvan de teruggave was bevolen (na aftrek van de rente) overeenkwam met steunelementen. Nu het om een uitgifte van zeer complexe effecten ging, waarop bovendien reeds was ingeschreven, en waarvan de inherente kenmerken als zodanig niet meer konden worden gewijzigd, kon de Commissie volgens het Gerecht dus de teruggave van het ingebrachte kapitaal gelasten. Als motivering kon een algemene vaststelling van de disproportie tussen de gelopen risico's en de toegekende voordelen volstaan. De Commissie was niet verplicht het economisch voordeel te berekenen dat de betrokken onderneming zou hebben genoten ten opzichte van de marktvoorwaarden, door uit te gaan van een hypothetische andere effectenuitgifte die voor een voorzichtig particulier investeerder wel aanvaardbaar zou zijn geweest.

Met betrekking tot *anti-dumping* moet worden gewezen op de zaak NMB France e.a. (arrest van 5 juni 1996, zaak T-162/94, Jurispr. 1996, blz. II-427), waarin verschillende Europese dochtermaatschappijen van een groep uit een derde land de nietigverklaring vorderden van beschikkingen waarbij hun aanvragen om terugbetaling van de over de door hen ingevoerde goederen geheven anti-dumpingrechten (ten dele) waren afgewezen. In deze beschikkingen waren die rechten immers gelijkgesteld met kosten, en bij de samenstelling van de prijs bij uitvoer afgetrokken van de prijs waartegen het product was ingevoerd en voor het eerst wederverkocht aan een onafhankelijke koper. Die berekeningswijze heeft tot gevolg, dat een geassocieerd importeur slechts recht heeft op volledige terugbetaling van de anti-dumpingrechten

wanneer niet alleen de aan de anti-dumpingrechten ten grondslag liggende dumping is weggewerkt („single jump”), maar het bedrag van die rechten ook is doorberekend (regel van de „double jump” of van het „met een kost gelijkgesteld recht”), zoals voorzien in basisverordening (EEG) nr 2423/88). Het Gerecht stelde allereerst vast, dat het gezag van gewijsde van een arrest van het Hof over beschikkingen inzake vroegere terugbetalingen en op grond van ten dele verschillende grieven, de ontvankelijkheid van het beroep niet in de weg stond. Wat de grond van de zaak betreft, was het Gerecht van oordeel, dat bij onderzoek van de door verzoeksters opgeworpen zuivere rechtsvragen niet was gebleken, dat de regel van het „met een kost gelijkgesteld recht” indruist tegen het evenredigheidsbeginsel, gelet op de ruime beoordelingsvrijheid die de gemeenschapswetgever in verband met de gemeenschappelijke handelspolitiek bezit. Nu hij op redelijke motieven is gebaseerd, is deze regel niet „kennelijk ongeschikt” om de bedrijfstak in de Gemeenschap een billijke bescherming te verzekeren. Wanneer na de instelling van de rechten namelijk niets verandert in het gedrag van de groep ondernemingen of van de geassocieerde importeur in het bijzonder, wordt de marge van dumping groter doordat de anti-dumpingrechten binnen de groep worden geabsorbeerd. Een „single jump” (in plaats van een „double jump” die de dumping hoe dan ook weggewerkt) voorkomt weliswaar dat de dumping toeneemt, maar betekent nog niet dat het marktgedrag definitief is gewijzigd, hetgeen volledige terugbetaling van de geheven rechten noodzakelijk zou maken. Om die redenen was de wetgever ook niet verplicht om in plaats van de litigieuze regeling gebruik te maken van de verschillende voor verzoeksters gunstiger alternatieven die tijdens de procedure voor het Gerecht zowel op het niveau van het GATT (anti-dumpingcode van 1994) als op het niveau van de Gemeenschap [nieuwe basisverordening (EG) nr. 3283/94] waren vastgesteld. De anti-dumpingcode van 1979 bevatte geen regeling voor deze specifieke problematiek, die de partijen bij de overeenkomst kenden, maar werd op dit punt gekenmerkt door een grote soepelheid, zodat hij de Gemeenschap niet belette ter uitvoering ervan de regel van „met een kost gelijkgesteld recht” in te voeren. Volgens het Gerecht kan de toepassing van deze code niet op wezenlijke punten worden beïnvloed door een uitlegging die tegen de achtergrond van een later ontwerp van code of van de code van 1994 wordt gegeven. Deze laatste gaat volgens het Gerecht uit van het bestaan van die regel voor de samenstelling van de prijs bij uitvoer (en voorziet slechts in een versoepeling van de toepassing ervan inzake terugbetaling) en is evenals zijn voorganger het resultaat van multilaterale besprekingen die de economische ontwikkeling in de wereld en de krachtsverhoudingen tussen de verdragsluitende partijen in de betrokken periode weerspiegelen. Het door verzoeksters tegen de verschillende behandeling van onafhankelijke importeurs

aangevoerde non-discriminatiebeginsel was evenmin geschonden. Anders dan geassocieerde importeurs zijn onafhankelijke importeurs niet bij de dumping betrokken, en de geassocieerde importeurs kunnen in elk geval kennis dragen van alle elementen die aan de dumpingpraktijken ten grondslag liggen. Voor de onafhankelijke importeur vormen de anti-dumpingrechten bovendien bijkomende kosten die hij moet bestrijden, zodat de litigieuze regel slechts een middel vormt om de twee categorieën importeurs op één lijn te stellen. Ten slotte merkte het Gerecht op, dat de opeenvolgende anti-dumpingcodes in verband met de berekening van de prijs bij uitvoer voor die twee categorieën in een verschillende behandeling voorzien.

In het arrest van 28 maart 1996 (zaak T-60/92, Noonan, Jurispr. 1996, blz. II-215) deed het Gerecht uitspraak over de beginselen die gelden voor de toegang tot ambten in de *Europese openbare dienst*. Verzoeksters sollicitatie voor deelneming aan een algemeen vergelijkend onderzoek voor de vorming van een reserve voor de aanwerving van typisten werd afgewezen, omdat zij, als houdster van een universitair diploma, voldeed aan één van de in de aankondiging van het onderzoek genoemde criteria voor uitsluiting. Volgens het Gerecht was dat criterium en bijgevolg het bestreden besluit zelf, onwettig wegens onverenigbaarheid met het beginsel van gelijke behandeling juncto artikel 27, eerste alinea, van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen. Luidens die bepaling dient de aanwerving erop gericht te zijn, de instelling de medewerking te verzekeren van ambtenaren die uit een oogpunt van bekwaamheid, prestatievermogen en onkreukbaarheid aan de hoogste eisen voldoen. Technisch gezien belet het bezit van een universitair diploma naar het oordeel van het Gerecht de betrokken sollicitanten niet de aan de te vervullen ambten verbonden taken te verrichten, en wijst niets erop, dat het een nadelige invloed heeft op de kwaliteit van hun werk of op hun rendement. Het argument dat bij gebreke van het litigieuze criterium het gevaar zou bestaan dat minder — of zelfs geen enkele — van de andere sollicitanten slagen, moet worden afgewezen, want het sluit geenszins de mogelijkheid uit, dat de sollicitanten met een universitair diploma de toekomstige taken van de geslaagde kandidaten op dezelfde wijze als de andere sollicitanten kunnen vervullen. Het Gerecht verwierp eveneens het argument dat de Commissie ontleende aan het gestelde voordeel dat sollicitanten met een universitair diploma na de aanwerving bij bevorderingsprocedures en interne vergelijkende onderzoeken zouden hebben. Het is niet bewezen, dat het dienstbelang, dat bij de vaststelling van de selectiecriteria beslissend is, de keuze van een op het bezit van academische titels gebaseerd criterium eist. Ten slotte had de Commissie zich tot staving van haar betoog, dat de houders van een universitair diploma zich na hun aanwerving door de aard van hun taken

gefrustreerd kunnen gaan voelen, hetgeen hun eigen activiteit en de werkomstandigheden van hun omgeving nadelig dreigt te beïnvloeden, op geen enkele ervaring ter zake van haar eigen diensten of van andere gemeenschapsinstellingen kunnen baseren. Zij beschikte evenmin over voldoende gegevens om zich dienaangaande aan voorspellingen te wagen.

Twee arresten van 12 december 1996 (gevoegde zaken T-177/94 en T-377/94, Altmann e.a., Jurispr. 1996, blz. II-2041, en zaak T-99/95, Stott, Jurispr. 1996, blz. II-2227) betroffen het statuut van bepaalde personeelsleden van een gemeenschappelijke onderneming van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (zie artikelen 45 e.v. EGA-Verdrag), de Joint European Torus (JET), gevestigd in het Verenigd Koninkrijk bij de United Kingdom Atomic Energy Authority (ontvangende organisatie). Verzoekers, van Britse nationaliteit, waren personeelsleden van de ontvangende organisatie en in dienst bij JET. Overeenkomstig de statuten van JET bleven zij in dienst van deze organisatie volgens de bij deze organisatie geldende voorwaarden. Die statuten voorzagen nog in twee andere categorieën personeelsleden van JET, die door de Commissie werden aangeworven in tijdelijke ambten overeenkomstig de Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Gemeenschappen. Het ging om personeel dat door andere leden van de gemeenschappelijke onderneming dan de ontvangende organisatie (de met haar vergelijkbare ondernemingen in de overige Lid-Staten, de EGA zelf en een derde land) ter beschikking wordt gesteld, en om „ander personeel”. In beide zaken kwamen de verzoekers op tegen de afwijzing van hun verzoek om als tijdelijk functionaris in één van die twee categorieën te worden aangesteld.

In de *zaak Altmann* vorderden verzoekers een aanstelling als ander personeel, hetgeen de Commissie onder verwijzing naar de bepalingen van de statuten van JET betreffende het door de ontvangende organisatie ter beschikking gestelde personeel had geweigerd. Het Gerecht wees hun vordering toe, op grond dat die bepalingen zonder objectieve rechtvaardiging onderscheid maken tussen twee categorieën van personeelsleden naar gelang van de lidorganisatie die het betrokken personeelslid ter beschikking stelt van de gemeenschappelijke onderneming. Terwijl alle personeelsleden van JET zich in een vergelijkbare situatie bevonden (zij waren immers aangeworven via dezelfde vergelijkende onderzoeken zonder dat zij noodzakelijkerwijs een band hadden met de organisatie die hen ter beschikking had gesteld, en werden volgens dezelfde criteria bevorderd), werden de door de ontvangende organisatie ter beschikking gestelde personeelsleden duidelijk ongunstiger behandeld dan de andere. Dit verschil had betrekking op de arbeidsvoorwaarden en de arbeidszekerheid en

vooral op de mogelijkheid om als ambtenaar van de Gemeenschap te worden aangeworven. Bovendien maakten de statuten het niet mogelijk om die situatie te verhelpen, daar zij beletten dat personen die door de ontvangende organisatie ter beschikking waren gesteld, werden aangeworven als „ander personeel”. Het Gerecht kwam tot de slotsom, dat de feitelijke omstandigheden die volgens het Hof een verschillende behandeling van verzoekers en de overige personeelsleden van JET konden rechtvaardigen (arrest van 15 januari 1987, gevoegde zaken 271/83, 15/84, 36/84, 113/84, 158/84 en 203/84 en 13/85, Ainsworth, Jurispr. 1987, blz. 167), niet meer bestonden. Het Gerecht overwoog, dat het gezag van gewijsde van het arrest van het Hof geen beletsel vormde voor het beroep, waarmee werd opgekomen tegen een ander besluit en waarin andere middelen, feitelijk en rechtens, werden aangevoerd, en besliste, dat het feit dat het Hof de betrokken bepalingen wettig had geacht, hem niet belet om ze, gelet op de gewijzigde omstandigheden, voortaan niet-toepasselijk te verklaren. Hoe dan ook kon het Gerecht zonder het rechtszekerheidsbeginsel te schenden het na het arrest van het Hof vastgestelde en eigen rechtsgevolgen teweegbrengend besluit van de Raad om ook na de oorspronkelijke termijn voor de activiteiten van JET het stelsel van aanwervingen te handhaven, niet-toepasselijk verklaren.

In de *zaak Stott* verlangde de verzoeker op basis van een „return ticket” bij de Commissie te worden aangesteld als door een andere nationale organisatie dan de ontvangende organisatie ter beschikking gesteld personeelslid. De statuten van JET bepaalden, dat elk lid zich ertoe verbindt, het personeel dat het ter beschikking van het project heeft gesteld en dat door de Commissie in tijdelijke ambten is aangeworven, weer in dienst te nemen zodra dit het werk aan het project heeft voltooid. Tot staving van de afwijzing van het verzoek werd verwezen naar budgettaire problemen en het „einde van JET” op 31 december 1996. Om het verzoek te kunnen inwilligen, diende volgens de Commissie bovendien een onregelmatige procedure te worden gevolgd: na het ontslag van verzoeker moest een nieuwe post worden gecreëerd om verzoeker te benoemen met afwijzing van alle andere kandidaten. Volgens het Gerecht komt deze redenering erop neer, dat het op grond van die bepalingen van de statuten van JET niet mogelijk is om van werkgever te veranderen met behoud van dezelfde post bij JET. Daarbij wordt uitgegaan van een verkeerde uitlegging van de statuten, die niet strookt met het algemene beginsel van gelijke behandeling. Deze uitlegging zou immers tot gevolg hebben, dat de mobiliteit van het door de ontvangende organisatie ter beschikking van JET gestelde personeel, vergeleken met de mobiliteit van andere Europese onderzoekers van JET, zou worden beperkt, zonder dat deze beperking op enigerlei wijze objectief kan worden gerechtvaardigd door de aard en de kenmerken van de

gemeenschappelijke onderneming of door de bijzondere situatie van de ontvangende organisatie. Voor zover verzoeker dus kon aantonen dat hij regelmatig ter beschikking was gesteld door een lid van JET en dat hij een post in de lijst van het aantal ambten van JET bekleedde, beschikte verweerder over geen beleidsvrijheid meer op grond waarvan zij eventuele budgettaire beperkingen of de beëindiging van het project op korte termijn kon aanvoeren. Derhalve wees het Gerecht de vordering toe.

Bij arrest van 9 januari 1996 (zaak T-368/94, Blanchard, Jurispr. 1996, blz. II-41) sprak het Gerecht zich uit over de wijze waarop ambtenaren en hun vak- en beroepsorganisaties kunnen optreden bij de verkiezing van het bij artikel 9 van het Statuut ingestelde personeelscomité. De bestreden besluiten beletten verzoeker, lid van een vak- en beroepsorganisatie, om zich kandidaat te stellen op een lijst die aanvankelijk als tweede lijst door die organisatie was ingediend en die door het kiesbureau was aanvaard. Na klachten van kandidaten op andere lijsten had het kiesbureau bij het eerste besluit de betrokken vak- en beroepsorganisatie verzocht één van de twee lijsten in te trekken. Bij twee latere besluiten verwierp het bureau de voorstellen die ertoe strekten, dat de vak- en beroepsorganisatie enkel de andere aanvankelijk ingediende lijst zou handhaven en dat de kandidaten op de door verzoeker getrokken lijst een zelfstandige lijst zouden indienen, zonder het logo van de vak- en beroepsorganisatie noch enige vermelding van haar naam. Het kiesbureau aanvaardde enkel de lijst van de organisatie en weigerde de lijst van verzoeker. Het Gerecht verklaarde het beroep ontvankelijk. Dat verzoeker door een beschikking van de president van het Gerecht zich voor de betrokken verkiezingen kandidaat had kunnen stellen en verkozen was, had geen invloed op de ontvankelijkheid van het beroep, waarmee hij zijn belangen wilde beschermen als kiezer die zijn stemrecht overeenkomstig het kiesreglement wil uitoefenen en als lid van een vak- of beroepsorganisatie waarvan het verkiezingsresultaat anders had kunnen zijn indien dat reglement was nageleefd. Met betrekking tot het eerste besluit (het verzoek aan de vak- of beroepsorganisatie om een van de twee lijsten in te trekken) was het Gerecht van oordeel, dat het ging om de intrekking van een onrechtmatig besluit, dat geen schending opleverde van het verbod voor elke kandidaat om zijn voordracht in te trekken, noch van de statutaire regeling voor het indienen van klachten. Het Gerecht achtte dit besluit rechtmatig, daar een vak- of beroepsorganisatie volgens het kiesreglement slechts één lijst mag indienen. Die regel druist als zodanig niet in tegen het beginsel van vrijheid en democratie of gelijke behandeling (mede gelet op het feit dat elke ambtenaar zich kandidaat kan stellen en op de mogelijkheden om de lijsten te benamen en verkiezingspropaganda te maken: zie de overwegingen met betrekking tot

de andere bestreden besluiten hierna). Hij levert met name geen schending op van het recht van een ambtenaar om zijn stem uit te brengen, voor een bepaalde lijst te kiezen of verkozen te worden. Hij schendt evenmin het recht van een vak- of beroepsorganisatie om een lijst in te dienen, noch het beginsel van gelijke behandeling van vak- of beroepsorganisaties, en levert geen discriminatie op grond van lidmaatschap van een vak- of beroepsorganisatie op. Het Gerecht verwierp eveneens het middel inzake schending van het beginsel van representativiteit en van het beginsel dat de mening van het personeel aan de dag moet kunnen treden en naar voren moet kunnen worden gebracht. Ten slotte verwierp het de exceptie van onwettigheid van het kiesreglement, ontleend aan schending van de vrijheid van vakvereniging en van het beginsel dat alle ambtenaren verkiesbaar zijn. Daarentegen verklaarde het Gerecht de besluiten tot weigering van de voorstellen betreffende de vorming van een afzonderlijke lijst of de indiening daarvan nietig (zonder dat evenwel de geldigheid van de verkiezingsprocedure of het resultaat ervan in het gedrang werd gebracht). Voor de uitlegging van het kiesreglement, dat dienaangaande geen uitdrukkelijke bepaling bevat, ontwikkelde het Gerecht de volgende beginselen. Het recht van een ambtenaar om zich kandidaat te stellen op een autonome lijst geldt ook voor de leden van een vak- of beroepsorganisatie, ongeacht de functie die de betrokkene in die organisatie bekleedt. In zijn propaganda mag de kandidaat op een autonome lijst openlijk voor zijn lidmaatschap van een vak- of beroepsorganisatie en voor zijn functies daarin uitkomen. De autonome lijst en de daarop voorkomende kandidaten mogen hun sympathie of hun steun betuigen voor de ideeën en programma's die door een vak- of beroepsorganisatie worden verdedigd. Volgens het Gerecht kunnen autonome lijsten in hun benaming zelfs verwijzen naar de naam van een vak- of beroepsorganisatie, wanneer die organisatie zich daartegen niet verzet en de benaming er niet op neerkomt, dat de naam waaronder de betrokken organisatie zelf aan de verkiezing deelneemt, gewoon wordt overgenomen, eventueel met toevoeging van een cijfer om hem te onderscheiden van de „officiële lijst” van die vak- of beroepsorganisatie. Met dat voorbehoud verhoogt een dergelijke vermelding in de benaming van de lijst de doorzichtigheid van de verkiezingsstrijd, wordt het gevaar dat de kiezer in verwarring wordt gebracht verminderd, wordt de gelijke behandeling van de kandidatenlijsten of de mededinging tussen de vak- en beroepsorganisaties niet aangetast, en is het geen manoeuvre om te ontsnappen aan de regel, dat elke lijst een maximaal aantal kandidaten mag bevatten.

Ten slotte moet worden gewezen op de beschikking van 14 mei 1996 (zaak T-194/95 intv II, Area Cova e.a., Jurispr. 1996, blz. II-343) waarin het Gerecht besliste, dat het indienen van een verzoek tot tussenkomst per telefax

niet volstaat als naleving van de daarvoor gestelde termijn (artikel 115, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht). Volgens artikel 43, lid 1, van het Reglement moet het origineel van elk processtuk zijn ondertekend door de gemachtigde of de advocaat van de partij, hetgeen volgens het Gerecht impliceert, dat dit origineel daadwerkelijk ter griffie moet zijn ingekomen. Het Gerecht verwees eveneens naar de instructies voor de griffier, die een per telefax binnengekomen stuk slechts mag accepteren als binnen de termijn te zijn neergelegd, wanneer het gaat om een termijn die krachtens artikel 103 van het Reglement voor de procesvoering kan worden verlengd. Dit is echter niet het geval voor de termijn voor tussenkomst (en artikel 115 voorziet evenmin in verlenging). Artikel 10, lid 3, van de instructies voor de griffier bepaalt daarom, dat verzoeken tot interventie niet per telefax kunnen worden ingediend.

B – Samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg

Eerste rij, van links naar rechts:

Rechter H. Kirschner, rechter K. Lenaerts, rechter B. Vesterdorf, president A. Saggio, rechter R. García-Valdecasas y Fernández, rechter C. W. Bellamy, rechter C. P. Briët.

Tweede rij, van links naar rechts:

Rechter M. Jaeger, rechter R. Moura Ramos, rechter J. Azizi, rechter P. Lindh, rechter A. Kalogeropoulos, rechter V. Tiili, rechter A. Potocki, rechter J. D. Cooke, griffier H. Jung.

I – PROTOCOLLAIRE RANGORDE

van 1 tot 10 januari 1996

A. SAGGIO, president van het Gerecht
D. P. M. BARRINGTON, president van de Vierde kamer en de Vierde kamer – uitgebreid
H. KIRSCHNER, president van de Tweede kamer en de Tweede kamer – uitgebreid
R. SCHINTGEN, president van de Vijfde kamer en de Vijfde kamer – uitgebreid
C. P. BRIËT, president van de Derde kamer en de Derde kamer – uitgebreid
B. VESTERDORF, rechter
R. GARCIA-VALDECASAS Y FERNANDEZ, rechter
K. LENAERTS, rechter
C. W. BELLAMY, rechter
A. KALOGEROPOULOS, rechter
V. TIILI, rechter
P. LINDH, rechter
J. AZIZI, rechter
A. POTOCKI, rechter
R. MOURA RAMOS, rechter

H. JUNG, griffier

van 11 januari tot 11 juli 1996

A. SAGGIO, president van het Gerecht

H. KIRSCHNER, president van de Tweede kamer en de Tweede kamer – uitgebreid

R. SCHINTGEN, president van de Vijfde kamer en de Vijfde kamer – uitgebreid

C. P. BRIËT, president van de Derde kamer en de Derde kamer – uitgebreid

K. LENAERTS, president van de Vierde kamer en de Vierde kamer – uitgebreid

B. VESTERDORF, rechter

R. GARCIA-VALDECASAS y FERNANDEZ, rechter

C. W. BELLAMY, rechter

A. KALOGEROPOULOS, rechter

V. TIILI, rechter

P. LINDH, rechter

J. AZIZI, rechter

A. POTOCKI, rechter

R. MOURA RAMOS, rechter

J. D. COOKE, rechter

H. JUNG, griffier

van 12 juli tot 30 september 1996

A. SAGGIO, president van het Gerecht

H. KIRSCHNER, president van de Tweede kamer en de Tweede kamer – uitgebreid

C. P. BRIËT, president van de Derde kamer en de Derde kamer – uitgebreid

R. GARCIA-VALDECASAS y FERNANDEZ, president van Vijfde kamer en de Vijfde kamer – uitgebreid

K. LENAERTS, president van de Vierde kamer en de Vierde kamer – uitgebreid

B. VESTERDORF, rechter

C. W. BELLAMY, rechter

A. KALOGEROPOULOS, rechter

V. TIILI, rechter

P. LINDH, rechter

J. AZIZI, rechter

A. POTOCKI, rechter

R. MOURA RAMOS, rechter

J. D. COOKE, rechter

M. JAEGER, rechter

H. JUNG, griffier

van 1 oktober tot 31 december 1996

A. SAGGIO, president van het Gerecht

B. VESTERDORF, president van de Derde kamer en de Derde kamer — uitgebreid

R. GARCIA-VALDECASAS y FERNANDEZ, president van de Vijfde kamer en de Vijfde kamer — uitgebreid

K. LENAERTS, president van de Vierde kamer en de Vierde kamer — uitgebreid

C. W. BELLAMY, president van de Tweede kamer en de Tweede kamer — uitgebreid

H. KIRSCHNER, rechter

C. P. BRIËT, rechter

A. KALOGEROPOULOS, rechter

V. TIILI, rechter

P. LINDH, rechter

J. AZIZI, rechter

A. POTOCKI, rechter

R. MOURA RAMOS, rechter

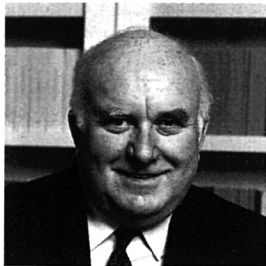
J. D. COOKE, rechter

M. JAEGER, rechter

H. JUNG, griffier

II – LEDEN VAN HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG

(in volgorde van ambtsaanvaarding)

Donal Patrick Michael Barrington

geboren in 1928; Barrister; Senior Counsel; specialist in het staatsrecht en het handelsrecht; rechter in de High Court; voorzitter van de Algemene raad van de Ierse balie, lid van de Raad van bestuur van King's Inns; voorzitter van de educatieve commissie van de Raad van King's Inns; rechter in het Gerecht van eerste aanleg van 25 september 1989 tot 10 januari 1996.

Antonio Saggio

geboren in 1934; rechter in het Tribunale te Napels; raadsheer in het Hof van Beroep te Rome en later in het Hof van Cassatie; verbonden aan de dienst wetgeving van het Ministerie van Justitie; voorzitter van het overkoepelend comité in de diplomatieke conferentie voor de uitwerking van het Verdrag van Lugano; referendaris van de Italiaanse advocaat-generaal bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen; hoogleraar aan de Scuola superiore della pubblica amministrazione di Roma; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 25 september 1989; president van het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1995.

Heinrich Kirschner

geboren in 1938; magistraat in het Land Nordrhein-Westfalen; ambtenaar bij het Bondsministerie van Justitie (afdeling gemeenschapsrecht en rechten van de mens); medewerker van het Deense lid van de Commissie en vervolgens bij het directoraat-generaal Interne markt; hoofd van een afdeling strafrecht van het Bondsministerie van Justitie; kabinetschef van de minister; Ministerialdirigent van een onderdirectie strafrecht; docent aan de universiteit van Saarbrücken; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 25 september 1989.

Romain Schintgen

geboren in 1939; advocaat; administrateur-generaal bij het Ministerie van Arbeid; voorzitter van de sociaal-economische raad; bestuurder van onder meer de Nationale krediet- en investeringsmaatschappij en de Société européenne des satellites; van regeringswege lid van het Comité van het Europees Sociaal Fonds, van het Raadgevend comité voor het vrije verkeer van werknemers en van het bestuur van de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden; rechter in het Gerecht van eerste aanleg van 25 september 1989 tot 11 juli 1996; rechter in het Hof van Justitie sedert 12 juli 1996.

Cornelis Paulus Briët

geboren in 1944; directiesecretaris bij D. Hudig & Co., makelaars in assurantiën, en vervolgens bij Granaria BV; rechter in de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam; lid van het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen; kantonrechter te Rotterdam; vice-president van de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 25 september 1989.

Bo Vesterdorf

geboren in 1945; jurist-vertaler bij het Hof van Justitie; ambtenaar bij het Ministerie van Justitie; rechter-plaatsvervanger; juridisch attaché bij de permanente vertegenwoordiging van Denemarken bij de Europese Gemeenschappen; rechter-plaatsvervanger in het Østre Landsret; hoofd van de afdeling „grondwettelijk en bestuursrecht” van het Ministerie van Justitie; directeur bij het Ministerie van Justitie; lector aan de universiteit van Kopenhagen; lid van de beheerscommissie voor de mensenrechten van de Raad van Europa (CDDH), en later lid van het bureau van de CDDH; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 25 september 1989.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

geboren in 1946; Abogado del Estado (te Jaén en te Granada); griffier van de Economisch-Administratieve rechtbank van Jaén en van Cordoba; advocaat te Jaén en te Granada; hoofd van de juridische dienst voor gemeenschapszaken bij het Ministerie van Buitenlandse zaken; hoofd van de Spaanse delegatie in de werkgroep van de Raad voor de oprichting van het Gerecht van eerste aanleg; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 25 september 1989.

Koenraad Lenaerts

geboren in 1954; hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven; gasthoogleraar aan de universiteiten van Burundi, Straatsburg en Harvard; hoogleraar aan het Europa College te Brugge; referendaris bij het Hof van Justitie; advocaat te Brussel; lid van de Raad voor internationale relaties van de Katholieke Universiteit Leuven; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 25 september 1989.

Christopher William Bellamy

geboren in 1946; Barrister, Middle Temple; Queen's Counsel, specialist handelsrecht, Europees recht en publiekrecht; co-auteur van de eerste drie edities van „Bellamy & Child, Common Market Law of Competition”; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 10 maart 1992.

Andreas Kalogeropoulos

geboren in 1944; advocaat te Athene; referendaris bij de rechters Chloros en Kakouris in het Hof van Justitie; hoogleraar publiek- en gemeenschapsrecht (Athene); juridisch adviseur; eerste attaché bij de Rekenkamer; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1992.

Virpi Tiili

geboren in 1942; doctor in de rechtsgeleerdheid, universiteit van Helsinki; assistent burgerlijk recht en handelsrecht aan de universiteit van Helsinki; directeur juridische zaken en handelspolitiek bij de Centrale Kamer van Koophandel van Finland; directeur-generaal van de Administratie Consumentenbescherming van Finland; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 januari 1995.

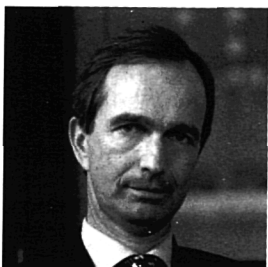
Pernilla Lindh

geboren in 1945; licentiaat in de rechtswetenschappen, universiteit van Lund; rechter (assessor) in het Hof van Beroep te Stockholm; juridisch adviseur en directeur-generaal voor juridische zaken bij de afdeling handel van het Ministerie van Buitenlandse zaken; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 januari 1995.

Josef Azizi

geboren in 1948; doctor in de rechtsgeleerdheid en licentiaat sociale en economische wetenschappen, universiteit van Wenen; docent en lector aan de Economische universiteit Wenen en aan de faculteit rechtsgeleerdheid van de universiteit van Wenen; Ministerialrat en afdelingshoofd bij de kanselarij van de bondskanselier; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 januari 1995.

André Potocki

geboren in 1950; raadsheer in het Hof van Beroep te Parijs en geassocieerd hoogleraar aan de universiteit van Paris-X-Nanterre (1994); hoofd van de dienst Europese en internationale aangelegenheden van het Ministerie van Justitie (1991); vice-president van het Tribunal de grande instance de Paris (1990); secretaris-generaal bij de Cour de cassation (1988); rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1995.

Rui Manuel Gens de Moura Ramos

geboren in 1950; hoogleraar aan de faculteit rechtsgeleerdheid van de universiteit te Coimbra en de katholieke universiteit van Porto; bekleder van de Jean Monnet-leerstoel; cursusdirecteur bij de Haagse Academie voor Internationaal recht (1984) en gastprofessor aan de Rechtsuniversiteit van Paris-I (1995); vertegenwoordiger van de Portugese regering bij de UNO-Commissie voor Internationaal Handelsrecht (UNCITRAL); rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1995.

John D. Cooke, SC

geboren in 1944; advocaat aan de balie van Ierland; hij trad op in talrijke zaken voor het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, het Europees Hof en de Europese Commissie voor de rechten van de mens; gespecialiseerd in gemeenschapsrecht, internationaal recht, handelsrecht en recht inzake intellectuele eigendom; voorzitter van de Raad van de balies van de Europese Gemeenschap (CCBE) in 1985-1986; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 10 januari 1996.

Marc Jaeger

geboren in 1954; advocaat; attaché de Justice bij de procureur-generaal; rechter, vice-president in de Arrondissementsrechtbank te Luxemburg; docent aan het Centre universitaire te Luxemburg; gedetacheerd magistraat, referendaris bij het Hof van Justitie sedert 1986; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 11 juli 1996.

Hans Jung

geboren in 1944; assistent en vervolgens assistent-docent aan de juridische faculteit te Berlijn; advocaat te Frankfurt; jurist-vertaler bij het Hof van Justitie; referendaris bij het Hof van Justitie bij president Kutscher en later bij de Duitse rechter; adjunct-griffier van het Hof van Justitie; griffier van het Gerecht van eerste aanleg sedert 10 oktober 1989.

III – WIJZIGINGEN IN DE SAMENSTELLING VAN HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG IN 1996

In 1996 is de samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg als volgt gewijzigd:

Op 10 januari heeft D. P. M. Barrington, die tot lid van de Supreme Court of Ireland is benoemd, het Gerecht verlaten; hij is als rechter opgevolgd door J. D. Cooke.

Op 11 juli 1996 heeft M. Jaeger het ambt van rechter in het Gerecht aanvaard, als opvolger van rechter R. Schintgen, die tot rechter in het Hof is benoemd.

Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk „Plechtige zittingen”, blz. 93.

Bijeenkomsten en bezoeken

A – Officiële bezoeken aan en evenementen bij het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1996

10 januari	Alexei Gloukhov, ambassadeur van Rusland te Luxemburg
10 januari	Sir Nicholas Lyell, Attorney General (Verenigd Koninkrijk)
11 januari	Luigi Guidobono Cavalchini Garofoli, ambassadeur, permanent vertegenwoordiger van de Italiaanse Republiek bij de EU
16 januari	Braziliaanse rechters
17 januari	Riksdagens Konstitutionsutskott (grondwetscommissie van het Zweedse parlement)
24 januari	President en kamerpresidenten van de korkein hallinto-oikeus / högsta förvaltningsdomstolen (Hoogste Administratieve Gerechtshof van Finland)
29 januari	Bernhard Friedmann, voorzitter van de Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen
31 januari	Giorgio Zagari, Avvocato generale dello Stato (Italië)
8 februari	Michael E. Parmly, adviseur bij de ambassade van de Verenigde Staten van Amerika te Luxemburg
13 februari	Clay Constantinou, ambassadeur van de Verenigde Staten te Luxemburg, en Robert Faucher, tweede ambassadesecretaris
14 februari	Mircea Cosea, Roemeens staatsminister, en Tudorel Postolache, ambassadeur van Roemenië te Luxemburg

15 februari	Jovan Tegovski, ambassadeur van de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië in België
29 februari	Bjørn Haug, president, Thor Vilhjálmsson en Carl Baudenbacher, rechters, en Per Christiansen, griffier, van het Hof van Justitie van de EVA
7 maart	Tudorel Postolache, ambassadeur van Roemenië te Luxemburg
12 maart	Ausschuss für Bundes- und Europaangelegenheiten des Niedersächsischen Landtages (commissie voor federale en Europese zaken van de Landtag van Nedersaksen)
13 maart	Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunta / Finlands riksdags grundlagsutskott (grondwetscommissie van het Finse parlement)
21 maart	Yves D. Yehouessi, president van het Hof van Justitie van de West-Afrikaanse economische en monetaire Unie (Burkina Faso)
25 maart	Jorma S. Aalto, Suomen oikeuskansleri / Justitiekansler (Kanselier van Justitie)
19 april	Officieel bezoek van president Rodríguez Iglesias aan Turijn, waar hem de graad van doctor honoris causa van de Università di Torino werd verleend
23 april	Riitta Uosukainen, voorzitter, en Matti Louekoski, ondervoorzitter van het Finse parlement
25 april	Axel Lautenberg, buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur van de Zwitserse Bondsstaat bij de EU
29 april	Select Committee on European Legislation - House of Commons (Verenigd Koninkrijk)
30 april	Sir Daryl Dawson, rechter in de High Court of Australia

13 mei	Carlos Ferrer Salat, voorzitter van het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Gemeenschappen
14 mei	Lord Mackay of Drumadoon, Lord Advocate, en Paul Cullen QC, Solicitor General for Scotland
14 mei	Clay Constantinou, ambassadeur van de Verenigde Staten te Luxemburg, en Robert Faucher, tweede ambassadesecretaris
17 mei	Rondetafel georganiseerd in samenwerking met de ambassade van de Verenigde Staten te Luxemburg ter gelegenheid van de start van het „Dean Acheson Legal Stage Program”
20 mei	Josef Magerl, ambassadeur van de Republiek Oostenrijk te Luxemburg
22 mei	Ausschuss für Bundes- und Europaangelegenheiten des Bayerischen Landtages (commissie voor federale en Europese zaken van de Beierse Landtag)
27 tot 31 mei	Officieel bezoek van president Rodríguez Iglesias aan Roemenië op uitnodiging van de nationale commissie voor de strategie voor de integratie van Roemenië in de Europese Unie, de Roemeense Academie en de Roemeense Eerste minister
3 juni	Evangelos Venizelos, minister van Justitie van de Helleense Republiek
10 en 11 juni	Bijeenkomst van magistraten uit de Lid-Statens
13 juni	Baudouin de la Kethulle de Ryhove, ambassadeur van het Koninkrijk België te Luxemburg
20 juni	Masahiko Iwasaki, buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur van Japan te Luxemburg

21 juni	Ständiger Beirat des Bundesrates (permanent adviescomité van de Bundesrat)
27 juni	Giovanni Maria Flick, minister van Justitie van de Italiaanse Republiek
1 juli	Lezing van president Rodríguez Iglesias over „de rechterlijke macht van de Europese Gemeenschap in de huidige fase van de ontwikkeling van de Unie” tijdens de zesde zitting van de Academie voor Europees recht van het Europees Universitair Instituut te Florence
2 juli	Hannes Swoboda, amtsführender Stadtrat der Stadt Wien für internationale Angelegenheiten (schepen en hoofd van de dienst internationale zaken van de Stad Wenen), en Josef Magerl, ambassadeur van de Republiek Oostenrijk te Luxemburg
4 juli	Thomas Wernly, ambassadeur van de Zwitserse Bondsstaat te Luxemburg
8 juli	Delegatie van het Supremo Tribunal Federal do Brasil (Braziliaans Federaal Hooggerechtshof)
11 juli	Pasqual Maragall, voorzitter van het Comité van de regio's van de EU
11 juli	Charles D. Gonthier, rechter in de Cour suprême du Canada / Supreme Court of Canada
24 september	Delegatie van de Raad van de Balies van de Europese Gemeenschap (CCBE)
27 september	Ivana Janú, vice-president van het Grondwettelijk Hof van de Tsjechische Republiek
1 oktober	Lezing van president Rodríguez Iglesias te Wenen ter gelegenheid van de dag van de oprichting van het Verfassungsgerichtshof: „Verfassungsperspektiven der europäischen Gerichtsbarkeit”

8 en 9 oktober	Hans Gammeltoft-Hansen, Folketingets Ombudsmand (ombudsman van het Deense parlement)
14 en 15 oktober	Studiedagen voor magistraten van de Lid-Staten
21 en 22 oktober	Niels Pontoppidan, president van het Højesteret (Deens Hooggerechtshof) en de presidenten van de hoogste rechterlijke instanties van Denemarken
25 oktober	Deense ambassadeurs en R. Bjerregaard, lid van de Europese Commissie
29 oktober	W. Cimoszewicz, Eerste minister van de Republiek Polen
11 november	Liviu-Petru Zapîrtan, ambassadeur van Roemenië te Luxemburg
20 november	Delegatie van het Bundesfinanzhof en van verschillende Finanzgerichte (Bondsrepubliek Duitsland)
21 november	Bjørn Haug, president, Thor Vilhjármsson en Carl Baudenbacher, rechters, en Per Christiansen, griffier, van het Hof van Justitie van de EVA
21 november	Eliane Liekendael, procureur-generaal bij het Belgische Hof van Cassatie, en een delegatie van het Belgische Hof van Cassatie
27 november	Margarita Mariscal de Gante y Míron, minister van Justitie van het Koninkrijk Spanje
29 november	Albert Rohan, secretaris-generaal bij het Ministerie van Buitenlandse zaken van de Republiek Oostenrijk, en Josef Magerl, ambassadeur van de Republiek Oostenrijk te Luxemburg
9 december	A. Vernon Weaver, ambassadeur, missie van de Verenigde Staten bij de EU

11 december	Nora Owen, minister van Justitie van Ierland
11 december	Nicoloz Tcherkezichvili en Lamara Tchorgolachvili, rechters in het Grondwettelijk Hof van Georgië
12 december	Juan José Uranga, ambassadeur van de Republiek Argentinië bij de EU

B – Studiebezoeken aan het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1996
(Aantal bezoekers)

	Nationale magistraten ¹	Advocaten, juridische adviseurs, stagiairs	Hoogleraren gemeenschapsrecht, docenten ²	Diplomaten, parlementsleden, politieke groeperingen, nationale ambtenaren	Studenten, stagiairs Commissie-EP	Leden van beroepsorganisaties	Overigen	TOTAAL
B	10	90	2	-	376	-	160	638
DK	8	2	-	-	191	-	70	271
D	388	393	63	174	946	70	433	2 467
GR	9	80	1	-	2	-	-	92
E	25	78	-	44	320	-	-	467
F	62	162	-	290	426	30	81	1 051
IRL	8	18	4	25	88	-	-	143
I	45	103	-	15	234	-	15	412
L	4	-	-	46	40	-	-	90
NL	68	12	-	-	344	-	-	424
A	42	214	4	141	169	-	75	645
P	13	6	-	20	128	-	-	167
FIN	13	132	-	42	31	-	95	313
S	101	92	-	58	55	-	194	500
UK	71	81	-	100	1 404	-	32	1 688
Derde landen	85	99	26	83	371	-	445	1 109
Gemengde groepen	30	45	-	20	470	-	-	565
TOTAAL	982	1 607	100	1 058	5 595	100	1 600	11 042

¹ Deze rubriek omvat mede het aantal magistraten dat heeft deelgenomen aan de door het Hof georganiseerde bijeenkomsten en studiedagen voor magistraten. Dit aantal bedroeg in 1996: België: 10; Denemarken: 8; Duitsland: 24; Griekenland: 8; Spanje: 24; Frankrijk: 24; Ierland: 8; Italië: 24; Luxemburg: 4; Nederland: 8; Oostenrijk: 8; Portugal: 8; Finland: 8; Zweden: 8; Verenigd Koninkrijk: 24.

² Hoogleraren die studenten begeleiden niet meegerekend.

Studiebezoeken aan het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1996

(Aantal groepen)

	Nationale magistraten ¹	Advocaten, juridische adviseurs, stagiairs	Hoogleraren gemeenschapsrecht, docenten ²	Diplomaten, parlementsleden, politieke groeperingen, nationale ambtenaren	Studenten, stagiairs Commissie/EP	Leden van beroepsorganisaties	Overigen	TOTAAL
B	1	2	1	-	11	-	4	19
DK	1	1	-	-	6	-	3	11
D	12	14	2	6	30	2	15	81
GR	2	4	1	-	1	-	-	8
E	2	7	-	3	10	-	-	22
F	5	7	-	11	19	1	3	46
IRL	1	1	1	1	3	-	-	7
I	3	6	-	3	11	-	1	24
L	1	-	-	2	-	-	-	3
NL	3	1	-	-	11	-	-	15
A	2	7	3	10	6	-	5	33
P	2	1	-	2	4	-	-	9
FIN	3	9	-	3	2	-	5	22
S	7	6	-	7	2	-	11	33
UK	7	5	-	4	39	-	5	60
Derde landen	5	4	2	4	14	-	22	51
Gemengde groepen	1	2	-	1	12	-	-	16
TOTAAL	58	77	10	57	181	3	74	460

¹ Deze rubriek omvat onder meer de bijeenkomst en de studiedagen voor magistraten.

² Hoogleraren die studenten begeleiden niet meegerekend.

Plechtige zittingen

In 1996 hield het Hof van Justitie vier plechtige zittingen:

10 januari	Plechtige zitting ter gelegenheid van het afscheid van D. P. M. Barrington en de ambtsaanvaarding van J. D. Cooke als rechter in het Gerecht van eerste aanleg
31 januari	Plechtige zitting ter gelegenheid van de ambtsaanvaarding van K. Nikolaou, F. Colling, M. B. Engwirda en J.-F. Bernicot als leden van de Rekenkamer
12 juni	Plechtige zitting ter nagedachtenis van F. Schockweiler
11 juli	Plechtige zitting ter gelegenheid van de ambtsaanvaarding van R. Schintgen als rechter in het Hof van Justitie en van M. Jaeger als rechter in het Gerecht van eerste aanleg

Hierna volgen de tijdens die plechtige zittingen gehouden redes.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 10 januari 1996

ter gelegenheid van het afscheid van D. P. M. Barrington en de ambtsaanvaarding van J. D. Cooke als rechter in het Gerecht van eerste aanleg

- Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president
van het Hof van Justitie blz. 99
- Rede van A. Saggio, president
van het Gerecht van eerste aanleg blz. 101
- Rede van rechter D. P. M. Barrington blz. 103

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof van Justitie

Excellenties,
Dames en Heren,

Wij zijn vandaag bijeen om John Cooke welkom te heten en Donal Barrington bij zijn afscheid onze erkentelijkheid te betuigen.

President Saggio kan beter dan ik de professionele en menselijke kwaliteiten van Donal Barrington belichten. Alvorens ik hem het woord geef, wil ik mij evenwel kort bij zijn huldebetoon aansluiten en je zeggen, beste Donal, hoe zeer wij allen je persoonlijkheid, je hartelijkheid en je deskundigheid hebben geapprecieerd. Nu je ons verlaat om in eigen land het hoogste rechterlijke ambt uit te oefenen, wil ik je namens het Hof en mezelf onze beste wensen voor je verdere beroeps- en privé-leven aanbieden.

* * *

Ik richt mij thans tot u, mijnheer Cooke, en heet u hartelijk welkom bij onze instelling, die u met uw grote ervaring zult verrijken.

Uw beroepsloopbaan is nauw verbonden met het recht in de ruimste zin van het woord. Sinds uw toetreding tot de Ierse balie in 1966 hebt u uw praktijk als rechtsbeoefenaar voortdurend ontwikkeld en verruimd, waarbij u zowel voor de nationale als de internationale rechter hebt gepleit.

Het Hof van Justitie was daarvan een bevoorrecht getuige.

Uw kennis van en praktijkervaring met het gemeenschapsrecht, die u sinds de toetreding van Ierland en het Verenigd Koninkrijk tot de Gemeenschap in 1973 hebt verworven, is uitzonderlijk. U was in verschillende hoedanigheden betrokken bij talrijke belangrijke zaken die sindsdien voor het Hof zijn gebracht.

Daarbij komt uw grote ervaring inzake nationale en internationale arbitrage, als advocaat en als arbiter. Verder hebt u in verschillende organisaties van advocaten een belangrijke rol gespeeld. Ik moge slechts herinneren aan uw voorzitterschap van de CCBE.

Ten slotte hebt u ook een belangrijke academische activiteit ontplooid. Ik vermeld slechts dat u directeur bent van het prestigieuze Irish Centre for European Law van het Trinity College te Dublin.

Ik ben ervan overtuigd, dat u door die veelzijdige en complementaire ervaring een waardevolle bijdrage zult kunnen leveren tot de werking van het Gerecht.

Mijnheer Cooke, ik wens u succes bij de uitoefening van uw nieuwe functie, en verzoek u thans overeenkomstig het Statuut de eed af te leggen en de plechtige verklaring te ondertekenen.

Rede van A. Saggio, president van het Gerecht van eerste aanleg

Mijnheer de president van het Hof,
Dames en Heren leden van het Hof en van het Gerecht,
Excellenties,
Dames en Heren,

Het Gerecht is reeds aan zijn zevende werkjaar toe. Onze eerste plenaire vergadering dateert van september 1989. Slechts acht van de toen aanwezige leden oefenen nog dezelfde functie uit. Zeven collega's hebben zich sindsdien bij ons gevoegd, sommigen van hen later dan anderen. Die evolutie – indien dat woord niet de antithese was van de rechterlijke functie zou ik zelfs zeggen „die revolutie” – is niet alleen het gevolg van de toetreding van drie nieuwe Lid-Staten tot de Gemeenschap – waardoor wij kennis maakten met de cultuur en fijngevoeligheid van twee vrouwelijke collega's, een voorrecht waar wij trots op zijn – maar ook van de loopbaanontwikkeling van sommigen onder ons die werden benoemd tot rechter in het Hof of tot een belangrijke nationale functie die zij met hun ervaring als gemeenschapsrechter verrijken.

Vandaag daalt het aantal „founding fathers” opnieuw: kamerpresident Donal Barrington vertrekt om de hoge functie van rechter in de Ierse Supreme Court op te nemen. De founding fathers van het Gerecht worden daardoor een minderheid.

Wij verliezen een eminent collega. Ik wil tijdens deze plechtige zitting getuigenis afleggen van de vele redenen waarom Donal Barrington ons aller achting verdient. Dit is meer dan een stijlfiguur.

Beste Donal, ik verval misschien in herhaling, maar je bent een zeer waardevolle collega. In het Gerecht werd je zeer snel gewaardeerd voor je opmerkelijke kwaliteiten op professioneel en menselijk vlak.

Op beroepsvlak heb je ons in je waardevolle ervaring laten delen. Wij hebben je vermogen om ook de moeilijkste technische problemen eenvoudig voor te stellen en direct tot de kern van de zaak door te dringen steeds hogelijk gewaardeerd. Wij bewonderden je voortdurende aandacht voor de specifieke eisen van elke zaak, en je ruime en diepgaande kennis van het recht als een geheel van regels dat verschillende culturele en rechtstradities verbindt. Die eenheid in verscheidenheid

is voor ons, gemeenschapsrechters, een dagelijkse ontdekking: zij maakt ons werk zo fascinerend en rechtvaardigt de hoop in de toekomst van Europa.

Beste Donal, wij hebben zoveel aan je gehad: niet alleen je juridische kennis, je groot inzicht in juridische problemen en je pragmatische aanpak, maar ook je uitstekende persoonlijke kwaliteiten. Tijdens onze vaak zeer geanimeerde discussies over juridische en administratieve aangelegenheden gaf je altijd blijk van gelijkmoedigheid, wijsheid en goede luim. Wij zijn je allen veel verschuldigd. Tijdens deze plechtigheid heb ik het voorrecht je hulde te betuigen voor de voorbeeldige wijze waarop je je functie hebt uitgeoefend.

Deze woorden mogen evenwel niet verhelen dat je gedurende die zes jaar niet alleen een eminente collega was, maar ook een vriend; altijd bereid, altijd hartelijk. Je had ook het grote geluk je charmante vrouw Eileen aan je zijde te hebben.

Eileen, de herinnering aan je vriendelijkheid, je opgewektheid, je humor en je aanstekelijke levenslust zal ons altijd bijblijven.

Beste Donal, beste Eileen, ons rest slechts jullie te feliciteren en jullie, zij het met enige droefheid, goede vaart te wensen.

Die droefheid mag ons evenwel niet beletten onze nieuwe collega John Cooke hartelijk welkom te heten.

Rede van rechter D. P. M. Barrington

Allereerst wil ik zeggen, hoe graag ik de laatste zes en een half jaar hier in Luxemburg heb gewerkt. Ik wil al degenen die mijn werk hier zo aangenaam hebben gemaakt, bedanken. Ik ben vereerd dat ik een stichtend lid van het Gerecht van eerste aanleg mocht zijn en een kleine rol mocht spelen in een groots experiment. Mijn echtgenote en ik bewaren de beste herinneringen aan Luxemburg, en wij bedanken allen die ons verblijf hier zo aangenaam hebben gemaakt.

Ik kom uit een land van de common law, dat bij zijn onafhankelijkheid meer dan zeventig jaar geleden evenwel een geschreven grondwet aannam die een keur van grondrechten bevat en voorziet in rechterlijk toezicht op de wetgeving. Vóór de toetreding tot de EEG in 1973 was de Grondwet van de Verenigde Staten van Amerika de grote buitenlandse inspiratiebron voor Ierse constitutionalist. Daardoor waren wij gewoon, ingewikkelde feiten te beoordelen in het licht van ingewikkelde principiële vragen. De confrontatie met het continentale rechtsstelsel veroorzaakte weliswaar een schok, maar die was wellicht niet zo groot als voor een beoefenaar van common law die is geschoold in de traditie van de suprematie van het parlement.

In het stelsel van de Gemeenschap kunnen het Hof en het Gerecht slechts één opvatting vertolken. In een jonge Gemeenschap is het wellicht juist, dat de hoogste rechterlijke instantie met één stem spreekt, want dit vergroot haar gezag. Ook de Amerikaanse Supreme Court volgde in de beginjaren van de Amerikaanse Grondwet voorzichtigheidshalve die weg. Later liet het evenwel afwijkende meningen toe.

In Ierland wordt doorgaans de regel van common law gevolgd. Elke rechter kan zijn mening uiten, die overeenstemt met of indruist tegen die van de meerderheid. Op die regel is er evenwel één belangrijke uitzondering. Wanneer de Supreme Court beslist over de grondwettigheid van een wet van na 1937 wordt één uitspraak gedaan; een minderheidsstandpunt mag niet bekend worden gemaakt. Wegens ingewikkelde procedureredenen geldt die regel niet voor wetten van vóór 1937. Derhalve kan de rechtsgeleerde in dezelfde rechterlijke instantie de twee systemen naast elkaar aan het werk zien. Ik geloof, dat de meesten het ermee eens zijn, dat het tweede systeem een scherpere analyse en een uitvoeriger discussie van de betwiste punten mogelijk maakt.

Het gezagsargument geldt wellicht nog steeds voor het Hof van Justitie. Men kan zich echter afvragen of het eigenlijk wel geldt voor het Gerecht van eerste aanleg. Betoogd wordt, dat het gemeenschapsrecht ten dele evolueert uit de gemeenschappelijke tradities van de Lid-Staten, en dat arresten dus moeten worden gewezen door kamers en niet door alleenzettelende rechters. Zou de burger evenwel geen duidelijker beeld van de evolutie krijgen als de rechters hun individuele opinie mochten uiten?

Een van de redenen voor de oprichting van het Gerecht van eerste aanleg was de verbetering van de rechtsbescherming van particulieren door een systeem van rechtspraak in twee instanties. Terwijl zij de burger deze extra bescherming gaven, voorzagen de Lid-Staten vreemd genoeg niet in een vergelijkbare bescherming voor zichzelf. Thans hoort men de klacht, dat Lid-Staten geen hoger beroep kunnen instellen tegen uitspraken van het Hof van Justitie. Een dergelijk recht zou de normale werking van het Gerecht verstoren. Anderzijds zou het zonder verdragswijziging mogelijk zijn, het Gerecht van eerste aanleg bevoegdheid te verlenen om uitspraak te doen over beroepen van Lid-Staten, met de mogelijkheid van hogere voorziening bij het Hof van Justitie. Zou dit geen eenvoudiger oplossing zijn om aan de kritiek tegemoet te komen?

Ten slotte is het nu reeds duidelijk, dat de werklast van het Gerecht van eerste aanleg de volgende jaren sterk zal toenemen. Het valt te betwijfelen, of het Gerecht, zoals het thans is georganiseerd, in staat is deze toename op te vangen en of het Reglement voor de procesvoering soepel genoeg is om deze nieuwe uitdaging aan te gaan. Een verhoging van het aantal leden van het Gerecht zou niet dezelfde constitutionele moeilijkheden veroorzaken als een verhoging van het aantal leden van het Hof van Justitie. Die oplossing zal te zijner tijd wellicht nader moeten worden onderzocht. Eerst moeten wij evenwel nagaan, of wij efficiënter kunnen worden door ons werk beter te organiseren. Daarbij botsen we echter op een andere moeilijkheid. De gemeenschapsinstellingen hebben slechts de bevoegdheden die de Lid-Staten hun hebben verleend. Met name de rechterlijke instanties mogen enkel handelen binnen hun bevoegdheidssfeer. Het is ook terecht, dat zij slechts kunnen handelen volgens door de Raad van ministers goedgekeurde procedureregels. Niettemin kan men zich afvragen, of ons Statuut en ons Reglement voor de procesvoering niet meer soepelheid bij de organisatie van onze werkzaamheden zouden moeten bieden. Is het echt nodig, ambtenarenzaken in een kamer met drie rechters te behandelen? Moeten alle merkenrechtzaken op dezelfde wijze worden behandeld? Zou het Gerecht niet een zekere vrijheid moeten hebben om te onderzoeken welke de geschiktste procedure is?

Dat zijn een paar van de vragen die ik wil stellen. Gelukkig hoef ik niet zelf het antwoord te geven.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 31 januari 1996

ter gelegenheid van de ambtsaanvaarding van K. Nikolaou, F. Colling,
M. B. Engwirda en J.-F. Bernicot als leden van de Rekenkamer

- Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president
van het Hof van Justitie blz. 109
- Rede van B. Friedmann, voorzitter van de Rekenkamer . . . blz. 111

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof van Justitie

Mijne heren voorzitters,
Excellenties,
Dames en Heren,

Wij zijn vandaag bijeen voor de eedaflegging van de nieuwe leden van de Europese Rekenkamer.

Zij worden lid van deze instelling op een ogenblik dat aan de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen zeer veel aandacht wordt geschonken. Dat blijkt met name uit een versterking van de maatregelen tegen de fraude ten nadele van de communautaire begroting en de beteugeling van de corruptie die daaraan kan zijn verbonden. In een moeilijke economische situatie moet ook met de openbare middelen spaarzaam worden omgesprongen. Dat is onontbeerlijk om in een periode waarin de meeste Lid-Staten een streng begrotingsbeleid voeren, de legitimiteit van de instellingen van de Gemeenschap in de publieke opinie te handhaven.

In die context speelt de Rekenkamer uiteraard een belangrijke rol, daar zij alle inkomsten en uitgaven van de Gemeenschap in detail dient te onderzoeken.

De Verdragen verlenen de Rekenkamer specifieke bevoegdheden om die taken ten volle te vervullen. Hoe belangrijk de opdracht van de Rekenkamer is, blijkt trouwens uit de belangstelling die haar opmerkingen zowel in de kleine kring van specialisten als in de publieke opinie van de gehele Gemeenschap genieten.

Bevoegdheden zijn evenwel niets zonder de mannen – en de vrouwen – die ze uitoefenen.

De Rekenkamer mag zich dan ook verheugen over de hoge kwalificaties waarover u, mevrouw, mijne heren, beschikt.

U hebt die kwalificaties verworven in de rekenkamer van uw eigen land of tijdens een briljante carrière in de privésector of de academische wereld. Die uiteenlopende ervaringen zijn een verrijking voor de Rekenkamer, en kunnen met name bijdragen tot een versterking van de banden met haar nationale tegenhangers, zoals artikel 188 C van het Verdrag bepaalt.

Het Verdrag verleent u in uw ambt rechtstreeks rechten, zodat u uw werkzaamheden volkomen onafhankelijk in het algemeen belang van de Gemeenschap kunt uitoefenen. Het legt u tijdens uw ambtstermijn en daarna ook verplichtingen op. U wordt verzocht zich plechtig te verbinden om die verplichtingen na te komen. Dat is het doel van de eedaflegging voor het Hof van Justitie, waartoe ik u zo dadelijk zal uitnodigen.

Rede van B. Friedmann, voorzitter van de Rekenkamer

Mijnheer de president van het Hof,
Mijne heren leden van het Hof,
Excellenties,
Dames en Heren,
Waarde collega's,

De president van het Hof van Justitie heeft zonet woorden gesproken waarvoor de Rekenkamer zeer gevoelig is. Ik bedank hem daarvoor van harte. Ik wil u tevens bedanken voor de gelukwensen van het Hof bij mijn verkiezing tot voorzitter van de Rekenkamer. Ik ben ervan overtuigd dat de uitstekende relatie tussen onze twee instellingen zal blijven bestaan; onze recente vruchtbare gedachtenwisseling is daarvan het bewijs.

De Rekenkamer verwelkomt thans vier nieuwe leden, die ik namens het College van harte geluk wens.

Op deze heuglijke dag voor onze instelling wens ik een bijzondere hulde te brengen aan de nagedachtenis van Daniel Strasser, ons Franse lid, die op 16 december overleed. Hij was een groot Europeaan en zijn bedrijvigheid met betrekking tot de communautaire financiën heeft tot ver buiten de Europese instellingen weerklank gevonden. Daniel Strasser heeft zeer veel bijgedragen tot de werkzaamheden van het college. Zijn vaak beslissende interventies getuigden van zijn gehechtheid aan de verdediging van de financiële en budgettaire belangen van de Gemeenschap.

In een veel minder tragische context wil ik mijn voorganger de heer Middelhoek en de twee afscheidnemende leden, de heren Androutsopoulos en Thoss, de erkentelijkheid van de Rekenkamer betuigen voor hun belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van onze instelling. Namens het college wens ik hun het allerbeste voor de toekomst.

Gebeurtenissen als die waarvoor wij hier bijeen zijn, bieden ons een gelegenheid om ons te bezinnen over de rol van de Rekenkamer zoals de Europese burger die ziet. Men kan niet om een eerste vaststelling heen: voor de Europese burger is Europa vaak synoniem met de gemeenschappelijke markt. Ook al wordt dit begrip niet steeds juist omschreven, het brengt overwegend de economische en financiële politiek voor de geest. De aandacht wordt dus hoe langer hoe meer gevestigd op

de economische gevolgen en de herverdelende rol van de communautaire begroting. Uiteraard moet de Rekenkamer daarbij een rol spelen.

Die rol is in verschillende opzichten van belang.

Door de burger te informeren over het gebruik van de communautaire middelen en door dit gebruik te toetsen aan de in de Verdragen gestelde criteria, levert de Rekenkamer de Europese burger een referentiepunt – onder andere – om het vertrouwen in de Gemeenschap te meten.

Vervolgens moet worden geconstateerd, dat de communautaire financiën parallel met de diversificatie en groei van de bevoegdheden van de Gemeenschap aanzienlijk zijn toegenomen. Indien de Rekenkamer de haar door de Verdragen toevertrouwde opdrachten optimaal uitvoert, kan de klip van de excessieve regelgeving worden omzeild, hetgeen in laatste instantie van de Rekenkamer één van de garanties van de rechten van de particulier maakt.

De begroting is altijd een fundamenteel politiek instrument geweest. In elk democratisch stelsel heeft de volksvertegenwoordiging met name tot taak, te voorzien in de middelen om de werking van de openbare dienst te verzekeren en toe te zien op het gebruik ervan. Om die democratische controle ten volle te kunnen uitoefenen, moeten de parlementaire vergaderingen waaraan de uitvoerende macht rekenschap aflegt, over de gegevens beschikken die nodig zijn om zich een objectieve en gefundeerde mening te vormen.

Het is de hoofdplicht van een onafhankelijke Rekenkamer om aan de met de politieke controle belaste instanties snel en overzichtelijk kwalitatief hoogstaande informatie te verschaffen. De wijze waarop de Rekenkamer zich van die opdracht kwijt maakt haar tot een wezenlijk element in de werking van de democratie. Ik ben ervan overtuigd, dat wij met onze nieuwe collega's in het belang van de Unie doeltreffend kunnen voortwerken en dat wij de verwachtingen van de Europese burgers niet zullen beschamen.

Mijnheer de president, ik dank het Hof van Justitie, dat ik tijdens deze terechtzitting het woord mocht voeren.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 12 juni 1996

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof van Justitie, ter nagedachtenis van F. Schockweiler

Excellenties,
Dames en Heren,

Bedroefd brengen wij vandaag hulde aan de nagedachtenis van onze collega en vriend Fernand Schockweiler. Onze droefheid is des te groter, nu zijn onverwachte heengaan de banden van vriendschap en samenwerking die wij nog lang dachten te onderhouden, brutaal heeft verbroken.

Fernand Schockweiler is op 1 juni laatstleden, enkele dagen voor zijn eenenzestigste verjaardag, schielijk overleden. Hij laat het Hof, dat een van zijn meest ervaren en gewaardeerde leden zal moeten missen, verweesd achter.

De jeugd van Fernand Schockweiler werd wreed getekend door de oorlog. Nauwelijks zeven jaar oud werd hij gedeporteerd. Die trieste ervaring was wellicht beslissend voor zijn gehechtheid aan de Rechtsstaat, de gerechtigheid en de opbouw van Europa.

Als ik de beroepsloopbaan van Fernand Schockweiler in enkele woorden moet samenvatten, kan ik stellen, dat zij geheel gewijd was aan de openbare dienst, inzonderheid de justitie, waarin hij altijd uitblonk.

Na briljante studies te Luxemburg en aan de rechtsfaculteit te Parijs, die met het behalen van een doctoraat in de rechten werden afgesloten, trad hij in 1961 in dienst van het Ministerie van Justitie van het Groothertogdom. Hij maakte er snel carrière: hij werd in 1974 benoemd tot conseiller de gouvernement en in 1982 tot Premier conseiller de gouvernement.

Zijn werkzaamheden bij het Ministerie van Justitie hadden een belangrijke buitenlandse dimensie. Hij vertegenwoordigde Luxemburg in verschillende internationale fora, met name in verschillende comités van de Raad van Europa.

In oktober 1985 werd Fernand Schockweiler rechter in het Hof van Justitie. Meer dan tien en een half jaar lang blonk hij uit door zijn briljante begaafdheid en zijn

grote werkkraft, waardoor hij een cruciale plaats inneemt in de ontwikkeling van onze instelling.

Het geheim van de beraadslagingen belet mij de beslissende invloed van Fernand Schockweiler op onze rechtspraak met voorbeelden te illustreren. Ik kan u evenwel zeggen, dat toen ik in januari 1986 lid werd van het Hof, zijn uitvoerige nota's voor de beraadslagingen en de aandacht waarmee naar hem werd geluisterd, mij de indruk gaven dat ik te maken had met iemand die sinds lang lid was van de instelling, ofschoon hij er slechts drie maanden langer was.

Dag na dag wijdde hij zich volledig aan zijn taak, waarbij hij door de snelheid en trefzekerheid van zijn voorstellen het respect van zijn gelijken afdwong. Met eerbied voor de collegiale geest waarin wij werken, volgde hij nauwgezet de door het Hof uitgestippelde lijn, ook wanneer die erg van zijn eigen opvatting afweek. Hij hield van de waarheid, en benaderde de zaken altijd met absolute objectiviteit.

Door zijn werk getuigde Fernand Schockweiler voortdurend van zijn gehechtheid aan de hoofdplicht van het Hof. Hij bekommerde zich eerst en vooral om de kwaliteit en de juistheid van de rechtspraak. Ook de goede administratieve gang van zaken bij de instelling lag hem aan het hart. Ten slotte mochten wij tijdens de gerechtelijke vakanties steeds op hem een beroep doen.

Desondanks vond hij de tijd om belangrijke lezingen te geven en talrijke juridische studies te publiceren, met name inzake geschillen van bestuur en internationaal privaatrecht, waarin hij gespecialiseerd was.

Fernand Schockweiler bleef tot het einde van zijn dagen een toegewijd dienaar van het Hof. Op 24 mei laatstleden, met een wankele gezondheid na een chirurgische ingreep, nam hij nog deel aan een beraadslaging. Zijn laatste ontwerp van arrest dateert van 28 mei.

Fernand Schockweiler was een groot jurist met een grote werkkraft, maar ook een goede vriend. Ik mocht zijn menselijke kwaliteiten in het bijzonder waarderen, toen hij onze collega René Joliet tijdens diens dodelijke ziekte alle steun gaf en daarbij van een grote vriendschap getuigde.

Wij zullen niet alleen zijn professionele kwaliteiten moeten ontberen, maar ook de warmte van de menselijke banden die hij wist te creëren.

Ik wil zijn gezin hierbij opnieuw ons medeleven betuigen en u verzoeken te zijner nagedachtenis een minuut stilte in acht te nemen.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 11 juli 1996

ter gelegenheid van de ambtsaanvaarding van R. Schintgen als rechter in het Hof van Justitie en van M. Jaeger als rechter in het Gerecht van eerste aanleg

- Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president
van het Hof van Justitie blz. 117
- Rede van A. Saggio, president
van het Gerecht van eerste aanleg blz. 119

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof van Justitie

Excellenties,
Dames en Heren,

Staat u mij toe, nu wij bijeen zijn voor de eedaflegging van de nieuwe leden van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, nogmaals het onverwachte verlies van onze collega en vriend Fernand Schockweiler te betreuren. Wij bewaren aan hem een levendige en droeve herinnering.

Mijnheer Schintgen, ik heet u hartelijk welkom in het Hof.

Ik hoef er hier niet aan te herinneren, dat u in 1989 als rechter het Gerecht van eerste aanleg mee boven de doopvont hebt gehouden, en dat u er sindsdien met succes uw functie hebt uitgeoefend.

Uw vorige beroepsleven had u uitstekend op het rechtersambt voorbereid.

Na briljante studies in Luxemburg en Frankrijk, die u in 1964 afsloot met het behalen van een doctoraat in de rechten, werd u eerst advocaat en later avocat-avoué te Luxemburg.

Algauw werd u ambtenaar bij het Luxemburgse Ministerie van Arbeid en Sociale zekerheid. U besteede de hele ambtelijke ladder, werd in 1984 premier conseiller de gouvernement, en in 1987 uiteindelijk administrateur-generaal.

Ik wijs ook op de ruime internationale ervaring die u in de loop der jaren hebt opgedaan, en die u ongetwijfeld ten dienste van het Hof zult stellen.

U hebt met name belangrijke functies uitgeoefend in verschillende instellingen en organen van de Gemeenschap. Als specialist in het sociaal en arbeidsrecht bracht u uw kennis in de praktijk in de groep sociale vraagstukken van de Raad, het Europees Sociaal Fonds, het Raadgevend comité voor het vrije verkeer van werknemers en de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden.

Ook vertegenwoordigde u uw land in het Comité werknemers en sociale zaken van de OESO en bij de Internationale Arbeidsorganisatie.

Die vele activiteiten hebben niet belet dat u, met name door uw publicaties, bekend werd als specialist inzake arbeidsrecht, een onderwerp waarvan u alle aspecten in het Luxemburgse en in het Europese recht hebt onderzocht.

U was actief in het hoger onderwijs en werd dit jaar voorzitter van de Internationale Universitaire Instelling Luxemburg.

Ik ben ervan overtuigd dat die ruime ervaring, gekoppeld aan uw grondige kennis van de werking van onze instelling en uw reputatie van bezonnenheid en bereidheid tot dialoog, onze werkzaamheden zal verrijken.

Mijnheer Schintgen, ik wens u succes in uw nieuwe functie en verzoek u thans overeenkomstig artikel 2 van de Statuten de eed af te leggen en de plechtige verbintenis te ondertekenen.

Mijnheer Jaeger,

Het is in de eerste plaats aan de president van het Gerecht van eerste aanleg om u in uw nieuwe functie welkom te heten.

Staat u mij evenwel toe eraan te herinneren, dat u door uw lange ervaring als referendaris onze instelling grondig hebt leren kennen. U was ook advocaat te Luxemburg en werd daarna magistraat en vice-voorzitter van het Tribunal d'arrondissement te Luxemburg.

Die ervaring, gekoppeld aan uw onderwijsactiviteit, verzekeren ons ervan, dat u aan de werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg een hoogstaande bijdrage zult leveren.

Rede van A. Saggio, president van het Gerecht van eerste aanleg

Weer daalt het aantal leden dat in september 1989 bij de oprichting van het Gerecht aanwezig was: de „founding fathers” – als ik die uitdrukking nogmaals mag gebruiken – zijn voortaan nog maar met zijn zessen.

Ik zeg dit evenwel niet met spijt in het hart. Het is maar een vaststelling, die mij de gelegenheid biedt voor een meer algemene beschouwing: de vrouwen en mannen die het rechtersambt uitoefenen veranderen, maar de instelling blijft met dezelfde inzet en hetzelfde verantwoordelijkheidsbesef haar rol spelen. Bovendien verrijkt de inbreng van nieuwe gevoeligheden de rechtspraak. Een al te snelle vernieuwing van de leden kan weliswaar de doeltreffende rechtsbedeling schaden, maar Romain Schintgen was lang genoeg rechter in het Gerecht om een bijzonder nuttige en waardevolle bijdrage tot de rechtsbedeling te leveren.

Vandaag verlaat Romain Schintgen het Gerecht om het hoge ambt van rechter in het Hof van Justitie te aanvaarden. Het is geen echt afscheid, maar veeleer een overgang naar een ander ambt binnen onze instelling.

Bij de uitoefening van zijn nieuwe functie kan hij een beroep doen op zijn ervaring als lid van het Gerecht, die is gekenmerkt door een grondige studie van verschillende rechtstakken en een voortdurende aandacht voor de ontwikkeling van het gemeenschapsrecht.

Door het afscheid van Romain Schintgen verliest het Gerecht een zeer waardevol lid. Ik wil hier publiek getuigen van de redenen waarom hij ons aller achting verdient.

Beste Romain, je bent een eminent collega. Toen je het ambt van rechter in het Gerecht aanvaardde, had je een zeer grote en hoogstaande ervaring, met name op het vlak van het arbeidsrecht, die je had opgedaan in de Luxemburgse administratie en die was verrijkt door een intense internationale activiteit. Door die ervaring, je intelligentie en algemene ontwikkeling kon je een „rechter” zijn in de beste zin van het woord.

Wij konden dadelijk je menselijke en professionele kwaliteiten waarderen: je evenwichtigheid en sereniteit in discussies, je aandacht voor de argumenten van je gesprekspartners, je bedachtzame stijl, je discretie, je terughoudendheid en grote uitstraling, je vermogen om duidelijke standpunten in te nemen en je

verantwoordelijkheidsgevoel dat vooral tot uiting kwam in je steeds zeer grondig onderzoek van de dossiers.

Wij zeggen vandaag evenwel niet alleen vaarwel aan een waardevol collega, die een grote bijdrage aan de werkzaamheden van het Gerecht heeft geleverd, maar ook aan een vriend. Zeven jaar gezamenlijke arbeid doet immers echte vriendschapsbanden ontstaan. Ik ben ervan overtuigd, dat die banden niet zullen verzwakken, daar wij binnen deze instelling nog veel contact zullen hebben.

Die vriendschap voelen wij ook voor je charmante echtgenote Lucie, wier vriendelijkheid en gastvrijheid wij op prijs hebben gesteld. Door jullie – als ik het zo mag noemen – „bevoorrechte” positie als burgers van ons gastland hebben jullie ons vele aantrekkelijke facetten van jullie land doen ontdekken. Luxemburg biedt ons een bijzonder aangename leef- en werkomgeving, waarin wij ons snel thuis voelden door jullie hartelijke onthaal, waarvoor wij jullie dankbaar zijn.

Ik wend mij thans tot onze nieuwe collega Marc Jaeger, die ik hartelijk welkom heet.

Marc Jaeger, je bent „l'uomo giusto, al posto giusto”. Je hebt immers alle vereiste kwaliteiten om als rechter in onze instelling te functioneren.

Tijdens je gevarieerde en complementaire loopbaan heb je een grondige kennis van de rechterlijke activiteit verworven. Na een veelbelovende periode bij de Luxemburgse balie deed je beroepservaring op als nationaal magistraat en als referendaris bij het Hof van Justitie, waar je tien jaar lang gedetacheerd was.

Je hebt ook een intense onderwijsactiviteit ontplooid. Je bent met name gespecialiseerd in een nieuwe rechtstak, het informaticarecht, dat je doceert aan het Centre Universitaire de Luxembourg.

Bovendien was je in dat verband internationaal actief als lid van het Comité van deskundigen inzake computercriminaliteit van de Raad van Europa.

Ten slotte heb je verschillende wetenschappelijke studies gepubliceerd over informatica, strafrecht, en vooral gemeenschapsrecht.

Ik ben ervan overtuigd, dat je het Gerecht met je kennis, ervaring en gevoeligheid zal verrijken.

Beste Marc, je bent echter niet alleen een ervaren jurist, maar ook iemand met een groot gevoel voor menselijke relaties. Ik wil vooral die kwaliteit benadrukken, die je deelt met je echtgenote, die ik eveneens van harte welkom heet.

Bijlage I

A – Gerechtelijke werkzaamheden van het Hof van Justitie

I – Analytisch register van de door het Hof van Justitie in 1996 gewezen arresten

Inhoudstabel

blz.

Ambtenaren	127
Beginselen van gemeenschapsrecht	127
EGKS	128
Externe betrekkingen	128
Fiscale bepalingen	129
Handelspolitiek	132
Harmonisatie van wetgevingen	132
Institutioneel recht	134
Landbouw	134
Mededinging	137
Milieu en consumenten	138
Sociale politiek	140
Steunmaatregelen van de staten	143
Vennootschapsrecht	143
Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid	145
Vervoer	145
Voorrechten en immuniteiten	145
Vrij verkeer van goederen	146
Vrij verkeer van personen	149

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

AMBTENAREN

C-254/95 P	4 juli 1996	Europees Parlement/ A. Innamorati	Hogere voorziening – Ambtenaren – Vergelijkend onderzoek – Afwijzing van sollicitatie – Motivering van besluit van jury van algemeen vergelijkend onderzoek
C-294/95 P	12 november 1996	G. Ojha/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Hogere voorziening – Ambtenaren – Tewerkstelling buiten Gemeenschap – Overplaatsing in belang van dienst – Beroep tot nietigverklaring – Vergoeding van morele schade

BEGINSELEN VAN GEMEENSCHAPSRECHT

C-177/94	1 februari 1996	G. Perfilì	Vrijheid van vestiging – Vrij verrichten van diensten – Gerechtelijke procedure – Discriminatie
C-46/93 en C-48/93	5 maart 1996	Brasserie du pêcheur SA/ Commissie van de Europese Gemeenschappen The Queen/Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd e.a.	Beginsel van de aansprakelijkheid van een Lid-Staat voor aan particulieren veroorzaakte schade als gevolg van aan die Lid-Staat toe te rekenen schendingen van het gemeenschapsrecht – Aan de nationale wetgever toe te rekenen schendingen – Voorwaarden voor de aansprakelijkheid van de Staat – Omvang van de schadevergoeding
C-43/95	26 september 1996	Data Delecta Aktiebolag en R. Forsberg/MSL Dynamics Ltd	Gelijke behandeling – Discriminatie op grond van nationaliteit – Cautio judicatum solvi

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 en C-190/94	8 oktober 1996	E. Dillenkofer e.a./ Bondsrepubliek Duitsland	Richtlijn 90/314/EEG betreffende pakketreizen, met inbegrip van vakantiepakketten en rondreispakketten – Niet-omzetting – Aansprakelijkheid en schadevergoedingsplicht van Lid-Staat

EGKS

C-18/94	2 mei 1996	B. Hopkins e.a./National Power plc e.a.	EGKS-Verdrag – Discriminaties tussen producenten – Toepassing van de artikelen 4 en 63 van het Verdrag – Rechtstreekse werking – EG-Verdrag – Misbruik van machtspositie – Artikel 86 van het Verdrag – Vergoeding van uit schending van deze bepalingen voortvloeiende schade – Respectieve bevoegdheden van de Commissie en de nationale rechter
---------	------------	---	--

EXTERNE BETREKKINGEN

C-360/93	7 maart 1996	Europees Parlement/Raad van de Europese Unie	Gemeenschappelijke handelspolitiek – Dienstverrichting – Overheidsopdrachten
C-25/94	19 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Raad van de Europese Unie	FAO – Visserijovereenkomst – Stemrecht – Lid-Staten – Gemeenschap
C-326/94	23 mei 1996	A. Maas & Co. NV/ Belgische Dienst voor Bedrijfsleven en Landbouw, thans Belgisch Interventie- en Restitutiebureau	Voedselhulp – Waarborg – Verplichtingen van de inschrijver aan wie is gegund – Referentieprijs
C-84/95	30 juli 1996	Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret AS/ Minister for Transport, Energy and Communications e.a.	Embargo tegen de Federatieve Republiek Joegoslavië (Servië en Montenegro) – Beslag op een luchtvaartuig

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-61/94	10 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Bondsrepubliek Duitsland	Niet-nakoming — Internationale regeling inzake zuivelproducten
C-277/94	10 september 1996	Z. Taflan Met e.a./ Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank	Associatie-overeenkomst EEG-Turkije — Besluit van associatieraad — Sociale zekerheid — Inwerkingtreding — Rechtstreekse werking
C-126/95	3 oktober 1996	A. Hallouzi-Choho/ Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank	Samenwerkingsovereenkomst EEG-Marokko — Artikel 41, lid 1 — Beginsel van non-discriminatie op gebied van sociale zekerheid — Rechtstreekse werking — Echtgenote van migrerende Marokkaanse werknemer — Bijzondere uitvoeringsbepalingen van Nederlandse wetgeving inzake algemene ouderdomsverzekering
C-268/94	3 december 1996	Portugese Republiek/Raad van de Europese Unie	Samenwerkingsovereenkomst tussen Europese Gemeenschap en Republiek India — Ontwikkelingssamenwerking — Bescherming van mensenrechten democratische beginselen — Samenwerking op gebied van energie, toerisme, cultuur, drugsbestrijding en bescherming van intellectuele eigendom — Bevoegdheid van Gemeenschap — Rechtsgrondslag

FISCALE BEPALINGEN

C-197/94 en C-252/94	13 februari 1996	Société Bautiaa e.a./ Directeur des services fiscaux des Landes e.a.	Artikel 7, lid 1, van richtlijn 69/335/EEG — Indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal — Kapitaalrecht — Fusie van vennootschappen — Vrijstelling
C-110/94	29 februari 1996	Intercommunale voor zeewaterontzilting (INZO)/ Belgische Staat	BTW — Begrip economische activiteit — Hoedanigheid van belastingplichtige — Activiteit beperkt tot onderzoek van rentabiliteit van project, waarna van project wordt afgezien

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-215/94	29 februari 1996	J. Mohr/Finanzamt Bad Segeberg	BTW – Begrip dienstverrichting – Definitieve beëindiging van melkproductie – Op basis van verordening (EEG) nr. 1336/86 ontvangen vergoeding
C-468/93	28 maart 1996	Gemeente Emmen/ Belastingdienst Grote Ondernemingen	Zesde BTW-richtlijn – Artikel 13 B, sub h, en artikel 4, lid 3, sub b – Levering van bouwterreinen
C-231/94	2 mei 1996	Faaborg-Gelting Linien A/S/Finanzamt Flensburg	Verzoek om een prejudiciële beslissing – BTW – Restaurantverrichtingen aan boord van een schip – Plaats van belastbare handelingen
C-331/94	23 mei 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	BTW – Belasting op personenvervoer, circulaire cruises en georganiseerde reizen
C-2/94	11 juni 1996	Fa. Denkavit Internationaal BV e.a./Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Midden-Gelderland e.a.	Richtlijn 69/335/EEG – Handelsregisterbijdrage
C-155/94	20 juni 1996	Wellcome Trust Ltd/ Commissioners of Customs & Excise	Zesde BTW-richtlijn – Begrip economische activiteit
C-306/94	11 juli 1996	Régie dauphinoise - Cabinet A. Forest SARL/Ministre du Budget	Belasting over toegevoegde waarde – Uitlegging van artikel 19, lid 2, van Zesde richtlijn 77/388/EEG – Aftrek van voorbelasting – Bijkomstige financiële handelingen – Berekening van pro rata van aftrek
C-302/93	26 september 1996	E. Debouche/Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen	BTW – Uitlegging van artikel 17, leden 2 en 3, sub a, van richtlijn 77/388/EEG en van de artikelen 3, sub b, en 5, eerste alinea, van richtlijn 79/1072/EEG – Teruggaaf van de belasting over de toegevoegde waarde aan niet in het binnenland gevestigde belastingplichtigen
C-230/94	26 september 1996	R. Enkler/Finanzamt Homburg	Zesde BTW-richtlijn – Begrip economische activiteit – Maatstaf van heffing

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-287/94	26 september 1996	A/S Richard Frederiksen & Co./Skatteministeriet	Bijeenbrengen van kapitaal – Kapitaalrecht – Door moedermaatschappij aan dochter verstrekte renteloze lening – Belasting over inkomsten van vennootschappen
C-327/94	26 september 1996	J. Dudda/Finanzamt Bergisch Gladbach	Zesde BTW-richtlijn – Uitlegging van artikel 9, lid 2, sub c – Geluidstechnische begeleiding van artistieke of recreatieve evenementen – Plaats van dienst
C-283/94, C-291/94 en C-292/94	17 oktober 1996	Denkavit Internationaal BV e.a./Bundesamt für Finanzen	H a r m o n i s a t i e v a n belastingwetgevingen – Belasting op winst van vennootschappen – Moedermaatschappijen en dochterondernemingen
C-217/94	24 oktober 1996	Eismann Alto Adige Srl/ Ufficio IVA di Bolzano	Belasting over de toegevoegde waarde – Uitlegging van artikel 22, lid 8, van de Zesde richtlijn 77/388/EEG, in de versie van richtlijn 91/680/EEG – Gelijke behandeling van door belastingplichtigen verrichte binnenlandse handelingen en handelingen tussen Lid-Statens
C-288/94	24 oktober 1996	Argos Distributors Ltd/ Commissioners of Customs & Excise	Belasting over toegevoegde waarde – Zesde richtlijn – Maatstaf van heffing
C-317/94	24 oktober 1996	Elida Gibbs Ltd/ Commissioners of Customs and Excise	Belasting over toegevoegde waarde – Zesde richtlijn – „Geld terug”- en kortingbonnen – Maatstaf van heffing
C-85/95	5 december 1996	J. Reisdorf/Finanzamt Köln-West	Belasting over de toegevoegde waarde – Uitlegging van artikel 18, lid 1, sub a, van Zesde richtlijn 77/388/EEG – Aftrek van voorbelasting – Verplichting van belastingplichtige – Bezit van factuur

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-47/95, C-48/95, C-49/95, C-50/95, C-60/95, C-81/95, C-92/95 en C-148/95	12 december 1996	Olasagasti & C. Srl e.a./Amministrazione delle Finanze dello Stato	Verordening (EEG) nr. 3835/90 – Verordening (EEG) nr. 3587/91 – Verordening (EEG) nr. 3416/91 – Toetredingsakte van Spanje en Portugal – Artikel 5, leden 1 en 2, van verordening (EEG) nr. 1697/79 – Verordening (EEG) nr. 1715/90 – Verordening (EEG) nr. 2164/91 – Douanerechten – Tariefpreferenties – Landbouwprodukten – Navordering – Bindende inlichtingen – Tonijn op olijfolie

HANDELSPOLITIEK

C-99/94	28 maart 1996	Robert Birkenbeul GmbH & Co. KG/Hauptzollamt Koblenz	Anti-dumpingrechten op invoer van elektromotoren
C-241/95	12 december 1996	The Queen/Intervention Board for Agricultural Produce, ex parte: Accrington Beef Co. Ltd e.a.	Bevroren rundvlees – Gemeenschappelijke invoerregeling – Communautair tariefcontingent – Nieuwe handelaren

HARMONISATIE VAN WETGEVINGEN

C-273/94	11 januari 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk der Nederlanden	Niet-nakoming – Verplichte voorafgaande aanmelding krachtens richtlijn 83/189/EEG
C-239/94	29 februari 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Ierland	Niet-nakoming – Richtlijn 91/263/EEG – Niet-omzetting
C-238/95	14 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 93/67/EEG – Beoordeling van de risico's voor mens en milieu van gevaarlijke stoffen
C-239/95	14 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk België	Niet-nakoming – Omzetting van richtlijn 90/385/EEG betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake actieve implanteerbare medische hulpmiddelen

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-297/94	21 maart 1996	D. Bruyère e.a./Belgische Staat	Geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik – Richtlijnen 81/851/EEG en 90/676/EEG
C-129/94	28 maart 1996	Strafzaak tegen R. Ruiz Bernáldez	Verplichte motorrijtuigenverzekering – Uitsluiting van schade veroorzaakt door dronken bestuurders
C-303/95	11 juli 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 91/157/EEG
C-289/94	17 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming – Verplichting tot voorafgaande mededeling krachtens richtlijn 83/189/EEG
C-380/95	3 oktober 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 91/414/EEG – Niet-bmzetting
C-221/94	7 november 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Groothertogdom Luxemburg	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijn 91/263/EEG – Telecommunicatie – Eindapparatuur voor telecommunicatie – Onderlinge erkenning van conformiteit van apparatuur
C-302/94	12 december 1996	The Queen/Secretary of State for Trade & Industry, ex parte: British Telecommunications plc	Telecommunicatie – ONP-richtlijn – Bijzondere of uitsluitende rechten – Huurlijnenrichtlijn – Levering van minimumreeks huurlijnen
C-104/95	12 december 1996	G. Kontogeorgas/ Kartonpak AE	Harmonisatie van wetgevingen – Zelfstandige handelsagenten – Recht op provisie – Handelstransacties gesloten tijdens duur van agentuurovereenkomst
C-218/96 tot en met C-222/96	12 december 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk België	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijnen 92/32/EEG, 92/69/EEG, 93/67/EEG, 93/86/EEG en 93/105/EG

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

INSTITUTIONEEL RECHT

C-130/91 REV II	16 januari 1996	ISAE/VP (Instituto Social de Apoio ao Emprego e à Valorização Profissional) e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Verzoek tot herziening – Niet-ontvankelijkheid
C-271/94	26 maart 1996	Europees Parlement/Raad van de Europese Unie	Beschikking 94/445/EG van de Raad – Edicom – Telematica-netwerken – Rechtsgrondslag
C-58/94	30 april 1996	Koninkrijk der Nederlanden/Raad van de Europese Unie	Beroep tot nietigverklaring – Regeling betreffende toegang van het publiek tot documenten van de Raad
C-144/95	13 juni 1996	Strafzaak tegen J.-L. Maurin en Metro SA	Verzoek om een prejudiciële beslissing – Uitlegging van de beginselen van bescherming van de rechten van de verdediging en eerbiediging van het recht van hoor en wederhoor – Nationale wettelijke regeling inzake fraudebestrijding – Levensmiddelen – Onbevoegdheid
C-76/95	24 oktober 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Royale Belge SA e.a.	Ambtenaren – Verzekering tegen beroepsongevallen en -ziekten

LANDBOUW

C-276/94	18 januari 1996	F. Ohrt	Begrip vaartuig dat deelneemt aan visserijinspectie – Verplichtingen van kapitein van te inspecteren vaartuig
C-212/94	8 februari 1996	FMC plc e.a./Intervention Board for Agricultural Produce e.a.	Gemeenschappelijke ordening der markten in de sector schape- en geitenvlees – Clawback – Berekeningsmethode – Geldigheid – Bewijs – Terugbetaling van onverschuldigde betalingen

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-63/93	15 februari 1996	F. Duff e.a./Minister for Agriculture and Food e.a.	Extra heffing op melk – Specifieke referentiehoeveelheid wegens ontwikkelingsplan – Verplichting of bevoegdheid
C-296/93 en C-307/93	29 februari 1996	Franse en Ierse Republiek/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Gemeenschappelijke ordening der markten in de sector rundvlees – Voorwaarden om voor interventie in aanmerking te komen
C-299/94	28 maart 1996	Anglo Irish Beef Processors International e.a./Minister for Agriculture, Food and Forestry	Gedifferentieerde restituties bij uitvoer – Overmacht – Verhoging – Vrijgifte van waarborg – Resolutie van Veiligheidsraad van Verenigde Naties
C-127/94	6 juni 1996	The Queen/Ministry of Agriculture, fisheries and food, ex parte: H. & R. Ecroyd Holdings Ltd en J.R. Ecroyd	Stelsel van melkproductiequota – Toekenning van specifieke referentiehoeveelheden – Bevoegdheden en/of verplichtingen van Lid-Staten
C-198/94	6 juni 1996	Italiaanse Republiek/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Goedkeuring van de rekeningen van het EOGFL – Begrotingsjaar 1991
C-205/94	13 juni 1996	Firma Binder GmbH & Co. International/Hauptzollamt Stuttgart-West	Bevroren aardbeien – Vrijwaringsmaatregelen
C-303/94	18 juni 1996	Europees Parlement/Raad van de Europese Unie	Richtlijn betreffende op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen – Prerogatieven van Parlement
C-50/94	4 juli 1996	Helleense Republiek/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Goedkeuring van EOGFL-rekeningen – Begrotingsjaar 1990
C-295/94	4 juli 1996	Hüpeden & Co. KG/ Hauptzollamt Hamburg-Jonas	Conserven van gekweekte paddestoelen – Marktregulerende maatregelen
C-296/94	4 juli 1996	B. Pietsch/Hauptzollamt Hamburg-Waltershof	Conserven van champignons – Vrijwaringsmaatregelen
C-304/95	11 juli 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 92/5/EEG – Niet-omzetting binnen de gestelde termijnen

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-254/94, C-255/94 en C-269/94	12 september 1996	Fattoria autonoma tabacchi e.a./Ministero dell'Agricoltura e delle Foreste e.a.	Gemeenschappelijke ordening der markten — Ruwe tabak — Verordening (EEG) nr. 2075/92 van de Raad — Verordening (EEG) nr. 3477/92 van de Commissie
C-117/95	26 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming — Richtlijn 92/35/EEG — Richtlijn 92/40/EEG — Niet-omzetting binnen gestelde termijnen
C-41/94	3 oktober 1996	Bondsrepubliek Duitsland/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Goedkeuring van rekeningen — EOGFL — Speciale premie voor producenten van rundvlees — Niet- erkenning van uitgaven
C-64/95	17 oktober 1996	Konservenfabrik Lubella Friedrich Büker GmbH & Co. KG/Hauptzollamt Cottbus	Gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit — Vrijwaringsmaatregelen — Zure kersen
C-86/94	24 oktober 1996	H.J.A.M. van Iersel (curator in het faillissement van Pluimvee- en wildverwerkende industrie De Venhorst BV/ Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	Keuringen en sanitaire controles — Omstandigheden waarin een onderneming verplicht is aan het uitsnijden verbonden retributie te betalen
C-172/95	24 oktober 1996	Société sucrière agricole de Maizy e.a./Directeur régional des impôts	Gemeenschappelijke ordening der markten in de sector suiker — Feit dat verplichting tot betaling van opslagbijdragen, productieheffingen en compensatieheffingen doet ontstaan — Tijdvak van verschuldigheid van compensatieheffingen
C-325/95	24 oktober 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Ierland	Niet-nakoming — Richtlijnen 91/67/EEG, 91/492/EEG, 91/493/EEG en 92/48/EEG — Niet- omzetting binnen gestelde termijnen
C-315/95	7 november 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming — Niet-omzetting van de richtlijnen 93/48/EEG, 93/49/EEG, 93/52/EEG, 93/61/EEG en 93/85/EEG

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-68/95	26 november 1996	T. Port GmbH & Co. KG/ Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung	Bananen – Gemeenschappelijke ordening der markten – Invoerrekening – Onbillijkheden – Beoordeling van geldigheid – Voorlopige maatregelen
C-69/95	5 december 1996	Italiaanse Republiek/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	EOGFL – Goedkeuring van de rekeningen – Begrotingsjaar 1991 – Melk- en zuivelprodukten
C-91/96	5 december 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-betwiste niet-nakoming – Richtlijnen 92/118/EEG en 93/52/EEG – Niet-omzetting binnen de gestelde termijnen

MEDEDINGING

C-480/93 P	11 januari 1996	Zunis Holding SA e.a./ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Hogere voorziening – Concurrentie – Controle op concentraties – Ontvankelijkheid van een beroep tot nietigverklaring van beschikking houdende weigering de procedure te heropenen
C-226/94	15 februari 1996	Grand garage albigeois SA e.a./Garage Massol SARL	Mededinging – Afzet van motorvoertuigen – Verordening (EEG) nr. 123/85 – Inroepbaarheid tegen derden – Onafhankelijk wederverkoper
C-309/94	15 februari 1996	Nissan France SA e.a./ J.-L. Dupasquier van Garage Sport Auto e.a.	Mededinging – Afzet van motorvoertuigen – Verordening (EEG) nr. 123/85 – Inroepbaarheid tegen derden – Parallelimporteur – Cumulatie van de activiteiten van lasthebber en van onafhankelijk wederverkoper
C-73/95 P	24 oktober 1996	VIHO Europe BV/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Concerns – Artikel 85, lid 1, van het Verdrag
C-91/95 P	24 oktober 1996	R. Tremblay e.a./ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Hogere voorziening – Mededinging – Afwijzing van klacht – Ontbreken van communautair belang

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-333/94 P	14 november 1996	Tetra Pak International SA/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Hogere voorziening – Mededinging – Machtspositie – Afbakening van produktmarkten – Toepassing van artikel 86 van het Verdrag op praktijken van onderneming met machtspositie op andere dan gedomineerde markt – Koppelverkoop – Afbraakprijzen – Geldboete

MILIEU EN CONSUMENTEN

C-149/94	8 februari 1996	D. Vergy	Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand – Verkoopverbod – In gevangenschap geboren en opgekweekte vogel
C-202/94	8 februari 1996	G. van der Feesten	Richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand – Werkingsfeer – Beschermde soort – Toepassing van richtlijn op ondersoort die niet natuurlijk in wild levend voorkomt op Europees grondgebied van Lid-Staten
C-209/94 P	15 februari 1996	Buralux SA, Satrod SA en Ourry SA/Raad van de Europese Unie	Hogere voorziening – Overbrenging van afvalstoffen
C-118/94	7 maart 1996	Associazione Italiana per il World Wildlife Fund e.a./ Regione Veneto	Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand – Jacht – Voorwaarden voor uitoefening van afwijkingsbevoegdheid van Lid-Staten
C-192/94	7 maart 1996	El Corte Inglés SA/ C. Blázquez Rivero	Rechtstreekse werking van niet- omgezette richtlijnen – Richtlijn 87/102/EEG van de Raad inzake het consumentenkrediet
C-160/95	28 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijn 91/156/EEG – Afvalstoffen
C-161/95	28 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijn 91/271/EEG – Behandeling van stedelijk afvalwater

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-274/93	25 april 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Groothertogdom Luxemburg	Niet-nakoming – Niet-uitvoering van richtlijn 86/609/EEG van de Raad – Bescherming van dieren die voor experimentele of andere wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt
C-133/94	2 mei 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk België	Milieu-effectbeoordeling van bepaalde projecten – Richtlijn 85/337/EEG van de Raad
C-237/95	20 juni 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijnen 89/369/EEG en 89/429/EEG
C-44/95	11 juli 1996	Regina/Secretary of State for the Environment, ex parte: Royal Society for the Protection of Birds	Richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand – Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna – Afbakening van speciale beschermingszones – Beoordelingsbevoegdheid van de Lid-Staten – Economische en sociale overwegingen – Lappel Bank
C-58/95, C-75/95, C-112/95, C-119/95, C-123/95, C-135/95, C-140/95, C-141/95, C-154/95 en C-157/95	12 september 1996	S. Gallotti e.a	Harmonisatie van wetgevingen – Afvalstoffen – Richtlijn 91/156/EEG
C-168/95	26 september 1996	L. Arcaro	Lozingen van cadmium – Uitlegging van richtlijnen 76/464/EEG en 83/513/EEG van de Raad – Rechtstreekse werking – Mogelijkheid om zich tegenover particulier op richtlijn te beroepen
C-312/95	17 oktober 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Groothertogdom Luxemburg	Niet-nakoming – Richtlijnen 90/219/EEG en 90/220/EEG – Genetisch gemodificeerde organismen

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-72/95	24 oktober 1996	Aannemersbedrijf P.K. Kraaijeveld BV e.a./ Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland	Milieu – Richtlijn 85/337/EEG – Milieu-effectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten
C-262/95	7 november 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Bondsrepubliek Duitsland	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijnen 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG betreffende de lozing van bepaalde gevaarlijke stoffen in het aquatisch milieu
C-142/95 P	12 december 1996	Associazione agricoltori della provincia di Rovigo e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Hogere voorziening – Natuurlijke of rechtspersonen – Handeling die hen rechtstreeks en individueel raakt
C-297/95	12 december 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Bondsrepubliek Duitsland	Niet-nakoming – Richtlijn 91/271/EEG – Behandeling van stedelijk afvalwater
C-298/95	12 december 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Bondsrepubliek Duitsland	Niet-nakoming – Niet-tijdige omzetting van de richtlijnen 78/659/EEG en 79/923/EEG – Kwaliteit van zoet water dat bescherming of verbetering behoeft teneinde geschikt te zijn voor het leven van vissen – Vereiste kwaliteit van schelpdierwater
C-302/95	12 december 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 91/271/EEG – Behandeling van stedelijk afvalwater
C-10/96	12 december 1996	Ligue royale belge pour la protection des oiseaux ASBL e.a./Région wallonne	Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand – Vangstverbod – Afwijkingen

SOCIALE POLITIEK

C-280/94	1 februari 1996	Y.M. Posthuma-van Damme e.a./Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Detailhandel, Ambachten en Huisvrouwen e.a.	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Sociale zekerheid – Richtlijn 79/7/EEG – Uitlegging van het arrest van 24 februari 1994 (zaak C-343/92, Roks e.a.)
----------	-----------------	---	--

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-457/93	6 februari 1996	Kuratorium für Dialyse und Nierentransplantation eV/ J. Lewark	Indirecte discriminatie van vrouwelijke werknemers – Compensatie voor deelneming aan vormingscursussen waarbij aan leden van ondernemingsraad voor uitoefening van functie noodzakelijke kennis wordt overgedragen
C-8/94	8 februari 1996	C.B. Laperre/ Bestuurscommissie beroepszaken in de provincie Zuid-Holland	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid – Artikel 4, lid 1, van richtlijn 79/7/EEG – Wettelijke sociale-bijstandsregeling voor oudere en/of gedeeltelijk arbeidsongeschikte langdurig werklozen – Voorwaarden in verband met arbeidsverleden en leeftijd
C-342/93	13 februari 1996	J. Gillespie e.a./Northern Health and Social Services Board e.a.	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Beloning tijdens zwangerschapsverlof
C-278/93	7 maart 1996	E. Freers en H. Speckmann/Deutsche Bundespost	Indirecte discriminatie van vrouwelijke werknemers – Vergoeding voor deelneming aan vormingscursussen waarin aan leden van personeelsraden de nodige kennis voor de vervulling van hun taak wordt overgedragen
C-171/94 en C-172/94	7 maart 1996	A. Merckx en P. Neuhuys/Ford Motors Company Belgium SA	Behoud van rechten van werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan – Begrip overgang – Overgang van verkoopconcessie
C-13/94	30 april 1996	P./S. en Cornwall County Council	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Ontslag van een transseksueel
C-228/94	11 juli 1996	S.C. Atkins/Wrekin District Council, Department of Transport	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Tariefreducties voor openbaar personenvervoer – Materiële werkingssfeer van richtlijn 79/7 – Band met pensioengerechtigde leeftijd
C-79/95	26 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk Spanje	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijn

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-298/94	15 oktober 1996	A. Henke/Gemeinde Schierke en Verwaltungsgemeinschaft „Brocken“	Behoud van rechten van werknemers bij overgang van ondernemingen – Overdracht van bepaalde bestuurstaken van gemeente aan daartoe door verschillende gemeenten opgericht orgaan
C-435/93	24 oktober 1996	F.J.M. Dietz/Stichting Thuiszorg Rotterdam	Gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers – Recht op aansluiting bij bedrijfspensioenregeling – Recht op uitbetaling van een ouderdomspensioen – Deeltijdwerkers
C-32/95 P	24 oktober 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Lisrestal - Organização Gestão de Restaurantes Colectivos Ld.ª e.a.	Europees Sociaal Fonds – Beschikking tot vermindering van aanvankelijk toegekende financiële bijstand – Schending van recht van verweer – Recht van betrokkenen om te worden gehoord
C-77/95	7 november 1996	B.-A. Züchner/ Handelskrankenkasse (Ersatzkasse) Bremen	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen op gebied van sociale zekerheid – Richtlijn 79/7/EEG – Beroepsbevolking
C-84/94	12 november 1996	Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland/Raad van de Europese Unie	Richtlijn 93/104/EG van de Raad betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd – Beroep tot nietigverklaring
C-305/94	14 november 1996	C. Rotsart de Hertaing/ J. Benoidt SA, in vereffening, e.a.	Behoud van rechten van werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan – Overgang van uit arbeidsovereenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen op de verkrijger – Tijdstip van overgang
C-74/95 en C-129/95	12 december 1996	X	Richtlijn 90/270/EEG betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid met betrekking tot het werken met beeldschermapparatuur – Begrip werknemer – Oog- en gezichtsonderzoek – Begrip werkplek in de zin van de artikelen 4 en 5 – Draagwijdte van de bij de artikelen 4 en 5 gestelde verplichtingen

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN

C-56/93	29 februari 1996	Koninkrijk België/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Staatssteun – Preferentiële tarief- regeling voor aardgasleveranties aan Nederlandse producenten van stikstofhoudende kunstmest
C-122/94	29 februari 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Raad van de Europese Unie	Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Staatssteun
C-39/94	11 juli 1996	Syndicat français de l'Express international (SFEI) e.a./La Poste e.a.	Staatssteun – Bevoegdheid van nationale rechterlijke instanties in geval van gelijktijdige voorlegging aan Commissie – Begrip staatssteun – Gevolgen van schending van artikel 93, lid 3, laatste volzin, EG-Verdrag
C-241/94	26 september 1996	Franse Republiek/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Begrip steunmaatregelen van staten in de zin van artikel 92, lid 1, van het Verdrag – Tegemoetkomingen van de staat met een sociaal karakter
C-311/94	15 oktober 1996	IJssel-Vliet Combinatie BV/ Minister van Economische zaken	Staatssteun voor de bouw van een vissersvaartuig
C-329/93, C-62/95 en C-63/95	24 oktober 1996	Bondsrepubliek Duitsland/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Staatssteun – Borgstelling van overheid, indirect ten gunste van een scheepsbouwbedrijf met het oog op de overneming van een onderneming uit een andere sector – Diversificatie van de activiteiten van de begunstigde onderneming – Terugvordering

VENNOOTSCHAPSRECHT

C-441/93	12 maart 1996	P. Pafitis e.a./Trapeza Kentrikis Ellados AE e.a.	Vennootschapsrecht – Richtlijn 77/91/EEG – Wijziging van kapitaal van naamloze bankvennootschap – Rechtsstreekse werking van artikel 25, lid 1, en artikel 29, lid 3, van de richtlijn – Rechtsmisbruik
----------	---------------	--	---

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-392/93	26 maart 1996	The Queen/H.M. Treasury, ex parte: British Telecommunications plc	Prejudiciële verwijzing – Uitlegging van richtlijn 90/531/EEG – Telecommunicatie – Omzetting in nationaal recht – Schadevergoedingsplicht in geval van onjuiste omzetting
C-318/94	28 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Bondsrepubliek Duitsland	Beroep wegens niet-nakoming – Overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken – Geen bekendmaking van uitnodiging tot inschrijving
C-87/94	25 april 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk België	Overheidsopdrachten – Sector vervoer – Richtlijn 90/531/EEG
C-234/95	2 mei 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Franse Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 92/50/EEG
C-253/95	2 mei 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Bondsrepubliek Duitsland	Niet-nakoming – Richtlijn 92/50/EEG
C-311/95	2 mei 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 92/50/EEG
C-234/94	27 juni 1996	W. Tomberger/Gebrüder von der Wettern GmbH	Richtlijn 78/660/EEG – Jaarrekening – Balans – Tijdstip van realisering van winst
C-236/95	19 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijn 89/665/EEG binnen de gestelde termijn – Beroepsprocedures inzake het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken
C-42/95	19 november 1996	Siemens AG/H. Nold	Vennootschapsrecht – Kapitaalverhoging – Inbreng in natura – Voorkeursrecht van aandeelhouders – Opheffing

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

VERDRAG BETREFFENDE DE RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID

C-275/94	14 maart 1996	R. van der Linden/ Berufsgenossenschaft der Feinmechanik und Elektrotechnik	EEG-Executieverdrag – Uitlegging van artikel 47, punt 1 – Documenten, over te leggen door partij die om tenuitvoerlegging verzoekt – Verplichting het bewijs van de betekening van het vonnis over te leggen – Mogelijkheid het bewijs van de betekening over te leggen na de indiening van het verzoek
C-78/95	10 oktober 1996	B. Hendrikman en M. Feyen/Magenta Druck & Verlag GmbH	EEG-Executieverdrag – Uitlegging van artikel 27, sub 2 – Erkenning van een beslissing – Begrip verweerder tegen wie verstek werd verleend

VERVOER

C-335/94	21 maart 1996	H.W. Mrozek en B. Jäger	Sociale bepalingen op het gebied van het wegvervoer – Afwijking voor voertuigen van de diensten van de vuilnisophaling
C-39/95	21 maart 1996	P. Goupil	Sociale bepalingen op het gebied van het wegvervoer – Afwijking voor voertuigen van de diensten van de vuilnisophaling

VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN

C-191/94	28 maart 1996	AGF Belgium NV/Europese Economische Gemeenschap e.a.	Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen – Aanvullende autoverzekeringspremies
----------	---------------	--	--

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN

C-446/93	18 januari 1996	SEIM — Sociedade de Exportação e Importação de Materiais Ld. ^a / Subdirector-Geral das Alfândegas	Terugbetaling of kwijtschelding van invoerrechten
C-166/94	8 februari 1996	Pezullo Molini Pastifici Mangimifici SpA/Ministero delle Finanze	Regeling actieve veredeling — Nationale wettelijke regeling die voorziet in moratoire interessen over landbouwheffingen en BTW voor periode tussen tijdelijke invoer en definitieve invoer
C-143/93	13 februari 1996	Gebroeders Van Es Douane Agenten BV/Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen	Gevolgen van de intrekking van een verordening van de Raad voor een d a a r o p g e b a s e e r d e indelingsverordening van de Commissie — Beoordelingsvrijheid van de Commissie bij de opstelling van de indelingsverordening
C-300/94	29 februari 1996	Tirma SA/Administración General del Estado	Protocol nr. 2 bij Toetredingsakte van Spanje en Portugal — Canarische Eilanden — Douanegebied van Gemeenschap — Verwerkte landbouwprodukten — Vrijstelling van douanerechten — Artikel 5 van verordening (EEG) nr. 3033/80 — Variabel element
C-194/94	30 april 1996	CIA Security International SA/ Signalson SA en Securitel SPRL	Uitlegging van artikel 30 EG-Verdrag en van richtlijn 83/189/EEG betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften — Nationale wettelijke regeling op het gebied van de verkoop van alarmsystemen en -centrales — Voorafgaande administratieve goedkeuring

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-153/94 en C-204/94	14 mei 1996	The Queen/Commissioners of Customs & Excise, ex parte: Faroe Seafood Co. Ltd, Føroya Fiskasøla L/F (C-153/94) The Queen/Commissioners of Customs & Excise, ex parte: John Smith et Celia Smith handeldrijvende onder firma Arthur Smith (C-204/94)	Douaneregeling van toepassing op bepaalde produkten van oorsprong uit de Faerøer – Begrip produkten van oorsprong – Navordering van douanerechten
C-5/94	23 mei 1996	The Queen/Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland) Ltd	Vrij verkeer van goederen – Dierenbescherming – Harmonisatierichtlijn – Artikel 36 EG-Verdrag – Niet-contractuele aansprakelijkheid van een Lid-Staat wegens schending van het gemeenschapsrecht
C-418/93 tot en met C-421/93, C-460/93 tot en met C-464/93, C-9/94 tot en met C-11/94, C-14/94 en C-15/94, C-23/94 en C-24/94 en C-332/94	20 juni 1996	Semerano Casa Uno Srl e.a./Sindaco del comuni di Erbusco e.a.	Uitlegging van de artikelen 30, 36 en 52 EG-Verdrag, en van de richtlijnen 64/223/EEG en 83/189/EEG – Verbod om bepaalde handelsactiviteiten uit te oefenen op zon- en feestdagen
C-121/95	20 juni 1996	VOBIS Microcomputer AG/Oberfinanzdirektion München	Gemeenschappelijk douanetarief – Tariefposten – Basismodul, u i t g e r u s t o m t o t gegevensverwerkende machine te worden uitgebouwd – Indeling in de gecombineerde nomenclatuur
C-293/94	27 juni 1996	J. Brandsma	Vrij verkeer van goederen – Afwijkingen – Bescherming van volksgezondheid – Bevoegdheden van Lid-Staten – Biociden

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-240/95	27 juni 1996	R. Schmit	Vrij verkeer van goederen – Motorvoertuigen – Nationaal systeem inzake de aanduiding van het modeljaar – Discriminatie van parallelimporten
C-427/93, C-429/93 en C-436/93	11 juli 1996	Bristol-Myers Squibb e.a./ Paranova A/S	Richtlijn 89/104/EEG betreffende de aanpassing van het merkenrecht der Lid-Staten – Artikel 36 EG-Verdrag – Ompakking van merkprodukten
C-71/94, C-72/94 en C-73/94	11 juli 1996	Eurim-Pharm Arzneimittel GmbH/Beiersdorf AG e.a.	Ompakking van merkprodukten – Artikel 36 EG-Verdrag
C-232/94	11 juli 1996	MPA Pharma GmbH/ Rhône-Poulenc Pharma GmbH	Ompakking van merkprodukten – Artikel 36 EG-Verdrag
C-246/94 tot en met C-249/94	17 september 1996	Cooperativa Agricola Zootechnica S. Antonio e.a./ Amministrazione delle Finanze dello Stato	Verordeningen (EEG) nrs. 612/77 en 1384/77 van de Commissie – Bijzondere invoerregeling voor bepaalde jonge mannelijke mestrunderen – Richtlijn 79/623/EEG van de Raad
C-341/94	26 september 1996	Strafzaak tegen A. Allain	Douaneaangifte – Land van oorsprong – Duitse eenwording – Sancties
C-126/94	7 november 1996	Société Cadi Surgelés e.a./ Ministre des Finances e.a.	Vrij verkeer van goederen – Gemeenschappelijk douanetarief – Gemeenschappelijke handelspolitiek – Fiscaal regime van Franse overzeese departementen – Goederen uit derde landen
C-201/94	12 november 1996	The Queen/The Medicines Control Agency, ex parte: Smith & Nephew Pharmaceuticals Ltd en Primecrown Ltd/The Medicines Control Agency	Farmaceutische specialiteiten – Parallele invoer – Rechtstreekse werking van richtlijn 65/65/EEG – Vergunning voor het in de handel brengen
C-313/94	26 november 1996	F.lli Graffione SNC/Ditta Fransa	Verbod van gebruik van een merk in een Lid-Staat – Verbod om produkt onder dit merk in te voeren uit een andere Lid-Staat – Artikel 30 EG-Verdrag en merkenrichtlijn

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-267/95 en C-268/95	5 december 1996	Merck & Co. Inc. e.a./ Primecrown Ltd e.a. Beecham Group plc/ Europharm of Worthing Ltd	Toetredingsakte van Spanje en Portugal – Uitlegging van de artikelen 47 en 209 – Einde van de overgangperiode – Artikelen 30 en 36 EG-Verdrag – Parallelimport van niet-octrooieerbare farmaceutische producten
C-38/95	12 december 1996	Ministero delle Finanze/ Foods Import Srl	Gemeenschappelijk douanetarief – Tariefposten – Vissoort „Molva molva”

VRIJ VERKEER VAN PERSONEN

C-164/94	1 februari 1996	G. Aranitis/Land Berlin	Algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's – Indirecte afhankelijkheid van nationale regels – Gereguleerd beroep
C-308/94	1 februari 1996	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening/ H. Naruschawicus	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Verordening nr. 1408/71 van de Raad – Werknemer die in andere Lid-Staat dan bevoegde staat woont – Werkloosheidsuitkering
C-53/95	15 februari 1996	Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ)/ H. Kemmler	Vrijheid van vestiging – Sociale zekerheid van in twee Lid-Staten werkzame zelfstandigen
C-193/94	29 februari 1996	S. Skanavi en K. Chrysanthakopoulos	Vrij verkeer van personen – Rijbewijs – Verplichte inwisseling – Sancties
C-307/94	29 februari 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Niet-nakoming – Richtlijn 85/432/EEG
C-334/94	7 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Franse Republiek	Niet-nakoming – Registratie van voertuigen – Recht onder Franse v l a g t e v a r e n – Nationaliteitsvoorwaarden voor eigenaar en bemanning – Niet-uitvoering van arrest 167/73
C-315/94	14 maart 1996	P. de Vos/Stadt Bielefeld	Vrij verkeer van personen – Militaire dienstplicht – Sociaal voordeel

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-238/94	26 maart 1996	J. García e.a./Mutuelle de prévoyance sociale d'Aquitaine e.a.	Schadeverzekering – Richtlijn 92/49/EEG van de Raad – Werkingssfeer
C-243/94	28 maart 1996	A. Rincón Moreno/ Bundesanstalt für Arbeit	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Gezinsbijslagen – Artikel 74 van verordening (EEG) nr. 1408/71
C-272/94	28 maart 1996	M. Guiot en Climatec SA	Werkgeversbijdragen – Getrouwheidszegels – Weerverletzegels – Vrij verrichten van diensten
C-308/93	30 april 1996	Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank/ J.M. Cabanis-Issarte	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Vrijwillige ouderdomsverzekering – Weduwe of weduwnaar van een werknemer – Gelijke behandeling
C-214/94	30 april 1996	I. Boukhalfa/ Bondsrepubliek Duitsland	Onderdaan van Lid-Staat, woonachtig in derde land – Tewerkstelling als plaatselijk functionaris bij ambassade van andere Lid-Staat in dat derde land – Verschillende behandeling ten opzichte van plaatselijke functionarissen die onderdaan zijn van Lid-Staat van buitenlandse vertegenwoordiging – Toepasselijkheid van gemeenschapsrecht – Verbod van discriminatie op grond van nationaliteit
C-206/94	2 mei 1996	Brennet AG/V. Paletta	Sociale zekerheid – Erkenning van arbeidsongeschiktheid
C-237/94	23 mei 1996	J. O'Flynn/Adjudication Officer	Aan werknemers uitgekeerde sociale voordelen – Vergoeding voor begrafeniskosten
C-101/94	6 juni 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Italiaanse Republiek	Werkzaamheid van effectenbemiddelaar
C-170/95	13 juni 1996	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA)/ C. Spataro	Sociale zekerheid – Werkloosheidsuitkeringen – Artikel 69, lid 4, van verordening nr. 1408/71

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-107/94	27 juni 1996	P.H. Asscher/ Staatssecretaris van Financiën	Artikel 52 EG-Verdrag – Verplichting tot gelijke behandeling – Inkomstenbelasting voor niet- ingezetenen
C-473/93	2 juli 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Groothertogdom Luxemburg	Niet-nakoming – Vrij verkeer van personen – Betrekkingen in overheidsdienst
C-173/94	2 juli 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk België	Niet-nakoming – Vrij verkeer van personen – Betrekkingen in overheidsdienst
C-290/94	2 juli 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Niet-nakoming – Vrij verkeer van personen – Betrekkingen in overheidsdienst
C-25/95	11 juli 1996	S. Otte/Bondsrepubliek Duitsland	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Communautaire regeling – Materiële werkingssfeer – Uitkeringen voor werknemers van steenkoolindustrie die bepaalde leeftijdsgrens hebben overschreden en in kader van stilleggings- of rationalisatiemaatregelen zijn ontslagen (aanpassingsgeld) – Uitkering betaald als toelage – Berekeningswijze van uitkeringen – Aftrek van uit hoofde van wetgeving van andere Lid-Staat uitbetaald pensioen – Voorwaarden en beperkingen
C-222/94	10 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Verenigd Koninkrijk van Groot- Britannië en Noord-Ierland	Niet-nakoming – Richtlijn 89/552/EEG – Telecommunicatie – Televisie-omroep – Bevoegdheid over omroep- organisaties
C-11/95	10 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk België	Richtlijn 89/552/EEG – Uitzending van programma's via de kabel
C-251/94	12 september 1996	E. Lafuente Nieto/Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) en Tesoreria General de la Seguridad Social (TGSS)	Sociale zekerheid – Invaliditeit – Artikelen 46 en 47 van verordening (EEG) nr. 1408/71 – Berekening van uitkeringen

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-278/94	12 september 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/ Koninkrijk België	Niet-nakoming – Indirecte discriminatie op grond van nationaliteit – Kinderen van migrerende werknemers – Sociale voordelen – Jonge werknemers op zoek naar eerste dienstbetrekking – Toegang tot speciale werkgelegenheidsprogramma's
C-245/94 en C-312/94	10 oktober 1996	I. Hoever en I. Zachow/ Land Nordrhein-Westfalen	Sociale zekerheid – Gezinsbijslagen – Artikel 73 van verordening (EEG) nr. 1408/71 – Artikel 4, lid 1, van richtlijn 79/7/EEG – Artikel 7, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1612/68
C-335/95	24 oktober 1996	Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ)/ M. Picard	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Ouderdoms- en overlijdensverzekering – Uitkeringen – Gelijktijdige vaststelling van pensioenen krachtens wettelijke regeling van twee Lid-Staten – Automatische vaststelling wanneer aanvraag tot bevoegd orgaan van één Lid-Staat wordt gericht – Verplichting om, teneinde gelijktijdige vaststelling van pensioenen te verkrijgen, aanvraag in te dienen bij orgaan van Lid-Staat van woonplaats
C-3/95	12 december 1996	Reisebüro Broede/ G. Sandker	Vrij verrichten van diensten – Gerechtelijke inning van schuldvorderingen – Vergunning – Artikel 59 EG-Verdrag
C-320/94, C-328/94, C-329/94, C-337/94, C-338/94 en C-339/94	12 december 1996	Reti Televisive Italiane SpA (RTI) e.a./Ministero delle Poste e Telecomunicazioni	Uitlegging – Richtlijn 89/552/EEG – Uitoefening van televisie-omroepactiviteiten

II – Andere beslissingen van het Hof van Justitie in 1996

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
C-120/94	19 maart 1996	Commissie van de Europese Gemeenschappen/Helleense Republiek	Doorhaling – Niet-nakoming – Artikelen 113 en 224 EG-Verdrag – Verbod op verhandeling van produkten van oorsprong van, afkomstig uit of bestemd voor de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië en op invoer in Griekenland van produkten van oorsprong van of afkomstig uit deze Republiek
Advies 2/94	28 maart 1996	Advies uitgebracht krachtens artikel 228, lid 6, EG-Verdrag	Toetreding van de Gemeenschap tot het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
C-137/95 P	25 maart 1996	Vereniging van Samenwerkende Prijsregelende Organisaties in de Bouwnijverheid e.a./ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Hogere voorziening – Mededinging – Besluiten van ondernemersverenigingen – Ontheffing – Beoordeling van ernst van inbreuken – Hogere voorziening kennelijk ongegrond
C-270/95 P	28 maart 1996	C. Kik/Raad van de Europese Unie en Commissie van de Europese Gemeenschappen	Verordening (EG) nr. 40/94 inzake het gemeenschapsmerk – Talen – Beroep tot nietigverklaring – Natuurlijke en rechtspersonen – Handelingen die hen rechtstreeks en individueel raken – Kennelijk ongegronde hogere voorziening
C-180/96 R	12 juli 1996	Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Kort geding – Landbouw – Veterinair beleid – Spoedmaatregelen tegen boviene spongiforme encefalopathie
C-239/96 R en C-240/96 R	24 september 1996	Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Kort geding – Sociale politiek – Communautaire acties ten behoeve van ouderen – Communautaire acties ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting

III – Gerechtelijke statistieken*

Werkzaamheden van het Hof

Tabel 1: Werkzaamheden in 1996

Afgedane zaken

Tabel 2: Aard van de procedures
Tabel 3: Arresten, adviezen, beschikkingen
Tabel 4: Wijze van afdoening
Tabel 5: Formatie
Tabel 6: Grondslag van het beroep
Tabel 7: Onderwerp van het beroep

Procesduur

Tabel 8: Aard van de procedures
Grafiek I: Arresten en beschikkingen in prejudiciële zaken
Grafiek II: Arresten en beschikkingen in rechtstreekse beroepen
Grafiek III: Arresten en beschikkingen in hogere voorziening

Aanhangig gemaakte zaken

Tabel 9: Aard van de procedures
Tabel 10: Aard van het beroep
Tabel 11: Onderwerp van het beroep
Tabel 12: Beroepen wegens niet-nakoming
Tabel 13: Grondslag van het beroep

* Door de ingebruikneming van een nieuw computersysteem voor het beheer van de rechtszaken in 1996 is de presentatie van de statistieken in het Jaarverslag veranderd in vergelijking met het voorgaande jaar. Bij sommige tabellen en grafieken kan daardoor geen vergelijking worden gemaakt met de statistische gegevens voor de jaren vóór 1995.

Op 31 december 1996 hangende zaken

Tabel 14: Aard van de procedures

Tabel 15: Formatie

Ontwikkeling van de gerechtelijke werkzaamheden tot 31 december 1996

Tabel 16: Binnengekomen zaken en arresten

Tabel 17: Prejudiciële verwijzingen (per Lid-Staat en per jaar)

Tabel 18: Prejudiciële verwijzingen (per Lid-Staat en per rechterlijke instantie)

Werkzaamheden van het Hof

Tabel 1: Werkzaamheden in 1996¹

Afgedane zaken	280	(349)
Binnengekomen zaken	423	
Hangende zaken	612	(694)

Afgedane zaken

Tabel 2: Aard van de procedures

Prejudiciële verwijzingen	146	(205)
Rechtstreekse beroepen	103	(113)
Hogere voorzieningen	26	(26)
Adviezen ²	1	(1)
Bijzondere procedures ³	4	(4)
Totaal	280	(349)

¹ In deze tabel en in de tabellen op de volgende bladzijden hebben de cijfers tussen haakjes (*brutocijfers*) betrekking op het totale aantal zaken *ongeacht* of zij wegens verknochtheid zijn gevoegd (één zaaknummer = één zaak). Het *nettocijfer* betreft het aantal zaken *na* de voeging wegens verknochtheid (een aantal gevoegde zaken = één zaak).

² Advies van het Hof van 28 maart 1996 betreffende de toetreding van de Gemeenschap tot het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

³ Als „bijzondere procedures” worden beschouwd: begroting van kosten (artikel 74 Reglement voor de procesvoering); rechtsbijstand (artikel 76 Reglement voor de procesvoering); verzet tegen een arrest (artikel 94 Reglement voor de procesvoering); derdenverzet (artikel 97 Reglement voor de procesvoering); uitlegging van een arrest (artikel 102 Reglement voor de procesvoering); herziening van een arrest (artikel 98 Reglement voor de procesvoering); rectificatie van een arrest (artikel 66 Reglement voor de procesvoering); derdenbeslag (Protocol voorrechten en immuniteiten); zaken met betrekking tot immuniteit (Protocol voorrechten en immuniteiten).

Tabel 3: Arresten, adviezen, beschikkingen¹

Aard van de procedures	Arresten	Beschikkingen van gerechtelijke aard ²	Beschikkingen in kort geding	Andere beschikkingen ³	Adviezen	Totaal
Prejudiciële verwijzingen	123	8	—	15	—	146
Rechtstreekse beroepen	59	—	3	44	—	106
Hogere voorzieningen	9	17	—	—	—	26
Subtotaal	191	25	3	59	—	278
Adviezen	—	—	—	—	1	1
Bijzondere procedures	2	1	—	1	—	4
Subtotaal	2	1	—	1	1	5
TOTAAL	193	26	3	60	1	283

¹ Nettocijfers.

² Beschikkingen van gerechtelijke aard waardoor een procedure wordt beëindigd [niet-ontvankelijkheid, kennelijke niet-ontvankelijkheid, (...)].

³ Beschikkingen waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

Tabel 4: Wijze van afdoening

Wijze van afdoening	Rechtstreekse beroepen	Prejudiciële verwijzingen	Hogere voorzieningen	Bijzondere procedures	Totaal
<i>Arresten</i>					
Gegroundverklaring	44 (50)				44 (50)
Gedeeltelijke gegrondverklaring	5 (5)				5 (5)
Ongegrond	9 (10)		7 (7)		16 (17)
Niet-ontvankelijk	1 (1)			2 (2)	3 (3)
Vernietiging zonder verwijzing			1 (1)		1 (1)
Gedeeltelijke vernietiging zonder verwijzing			1 (1)		1 (1)
Prejudicieel arrest		123 (181)			123 (181)
Totaal arresten	59 (66)	123 (181)	9 (9)	2 (2)	193 (258)
<i>Beschikkingen</i>					
Gedeeltelijke gegrondverklaring				1 (1)	1 (1)
Ongegrond			2 (2)		2 (2)
Kennelijke onbevoegdheid		2 (2)			2 (2)
Kennelijk niet- ontvankelijk		6 (6)			6 (6)
Hogere voorziening kennelijk niet- ontvankelijk			5 (5)		5 (5)
Hogere voorziening kennelijk niet- ontvankelijk en ongegrond			3 (3)		3 (3)
Hogere voorziening kennelijk ongegrond			7 (7)		7 (7)
Subtotaal		8 (8)	17 (17)	1 (1)	26 (26)
Doorhaling	42 (45)	15 (16)		1 (1)	58 (62)
Afdoening zonder beslissing	1 (1)				1 (1)
Verwijzing	1 (1)				1 (1)
Subtotaal	44 (47)	15 (16)		1 (1)	60 (64)
Totaal beschikkingen	44 (47)	23 (24)	17 (17)	2 (2)	86 (90)
<i>Adviezen</i>					1 (1)
TOTAAL	103 (113)	146 (205)	26 (26)	4 (4)	280 (349)

Tabel 5: Formatie

Formatie	Arresten		Beschikkingen ¹		Totaal	
Voltallig Hof	17	(22)	7	(7)	24	(29)
Klein plenum	34	(40)	—	—	34	(40)
Kamers (met 5 rechters)	109	(154)	2	(2)	111	(156)
Kamers (met 3 rechters)	33	(42)	15	(15)	48	(57)
President	—	—	2	(2)	2	(2)
Totaal	193 ²	(258)	26	(26)	219	(284)

Tabel 6: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	Arresten/Adviezen		Beschikkingen ³		Totaal	
Artikel 169 EG-Verdrag	42	(46)	—	—	42	(46)
Artikel 173 EG-Verdrag	16	(19)	—	—	16	(19)
Artikel 177 EG-Verdrag	120	(178)	8	(8)	128	(186)
Artikel 181 EG-Verdrag	1	(1)	—	—	1	(1)
Artikel 228 EG-Verdrag	1	(1)	—	—	1	(1)
Artikel 1 Protocol 1971	2	(2)	—	—	2	(2)
Artikel 49 Statuut-EG	8	(8)	14	(14)	22	(22)
Artikel 50 Statuut-EG	—	—	1	(1)	1	(1)
Totaal EG-Verdrag	190	(255)	23	(23)	213	(278)
Artikel 41 EGKS-Verdrag	1	(1)	—	—	1	(1)
Artikel 49 Statuut-EGKS	1	(1)	2	(2)	3	(3)
Totaal EGKS-Verdrag	2	(2)	2	(2)	4	(4)
TOTAAL	192	(257)	25	(25)	217	(282)
Artikel 74 Reglement voor de procesvoering	—	—	1	(1)	1	(1)
Artikel 98 Reglement voor de procesvoering	2	(2)	—	—	2	(2)
TOTAAL-GENERAAL	194	(259)	26	(26)	220	(285)

¹ Van gerechtelijke aard waardoor een procedure wordt beëindigd (anders dan door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht).

² Exclusief het advies.

³ Van gerechtelijke aard waardoor een procedure wordt beëindigd (anders dan door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht).

Tabel 7: Onderwerp van het beroep

Onderwerp van het beroep	Arresten/Adviezen		Beschikkingen ¹		Totaal	
Ambtenarenstatuut	4	(4)	8	(8)	12	(12)
Beginselen van gemeenschapsrecht	1	(1)	2	(2)	3	(3)
Belasting over de toegevoegde waarde	1	(1)	—	—	1	(1)
Belastingrecht	17	(20)	1	(1)	18	(21)
Douane-unie	5	(15)	—	—	5	(15)
Economisch en monetair beleid	—	—	1	(1)	1	(1)
Eigen middelen	2	(3)	—	—	2	(3)
Europees Sociaal Fonds	2	(2)	—	—	2	(2)
Executieverdrag	2	(2)	—	—	2	(2)
Externe betrekkingen	1	(1)	1	(1)	2	(2)
Gemeenschappelijk douanetarief	4	(4)	—	—	4	(4)
Handelspolitiek	7	(7)	—	—	7	(7)
Harmonisatie van wetgevingen	21	(25)	—	—	21	(25)
Institutioneel recht	2 ²	(2)	2	(2)	4	(4)
Landbouw	22	(25)	—	—	22	(25)
Mededinging	6	(6)	3	(3)	9	(9)
Milieu	19	(28)	1	(1)	20	(29)
Overheidsopdrachten			—	—		
Recht van vestiging	12	(16)	—	—	12	(16)
Sociale bepalingen	16	(18)	—	—	16	(18)
Sociale zekerheid van migrerende werknemers	11	(12)	—	—	11	(12)
Steunmaatregelen van de staten	6	(8)	1	(1)	7	(9)
Transeuropese netwerken	1	(1)	—	—	1	(1)
Vervoer	2	(2)	—	—	2	(2)
Visserij	3	(3)	1	(1)	4	(4)
Voorrechten en immuniteiten	1	(1)	—	—	1	(1)
Vrij verkeer van goederen	11	(32)	3	(3)	14	(35)
Vrij verkeer van werknemers	6	(6)	—	—	6	(6)
Vrij verkeer van kapitaal			—	—		
Vrij verrichten van diensten	5	(5)	1	(1)	6	(6)
Vrijheid van vestiging en diensten	3	(8)	—	—	3	(8)
Totaal	193	(258)	25	(25)	218	(283)
EGKS-Verdrag	1	(1)	1	(1)	2	(2)
TOTAAL-GENERAAL	194	(259)	26	(26)	220	(285)

¹ Van gerechtelijke aard waardoor een procedure wordt beëindigd (anders dan door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht).

² Waaronder een advies.

*Procesduur*¹

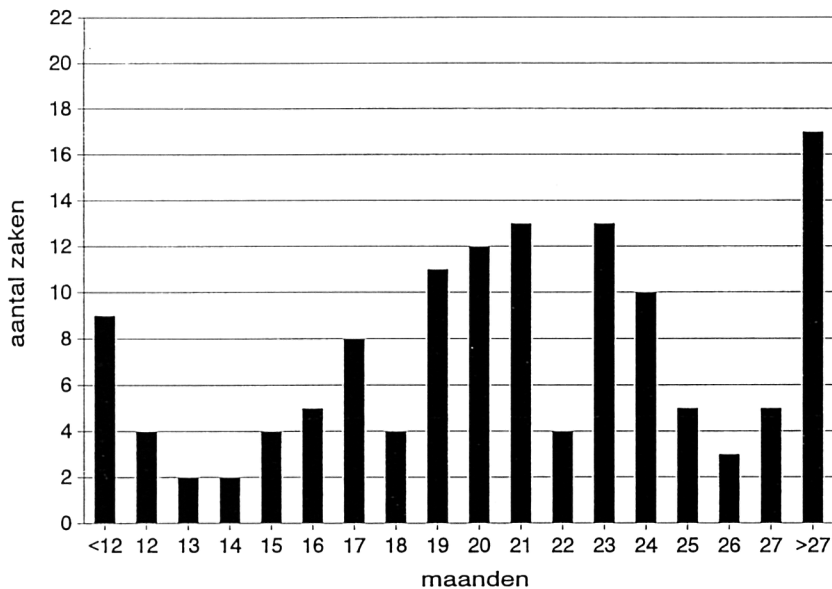
Tabel 8: Aard van de procedures
(arresten en beschikkingen van gerechtelijke aard²)

Prejudiciële verwijzingen	20,8
Rechtstreekse beroepen	19,6
Hogere voorzieningen	14,0

¹ In deze tabel en de hierna volgende grafieken is de procesduur uitgedrukt in maanden en tiende delen van maanden.

² Andere beschikkingen dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

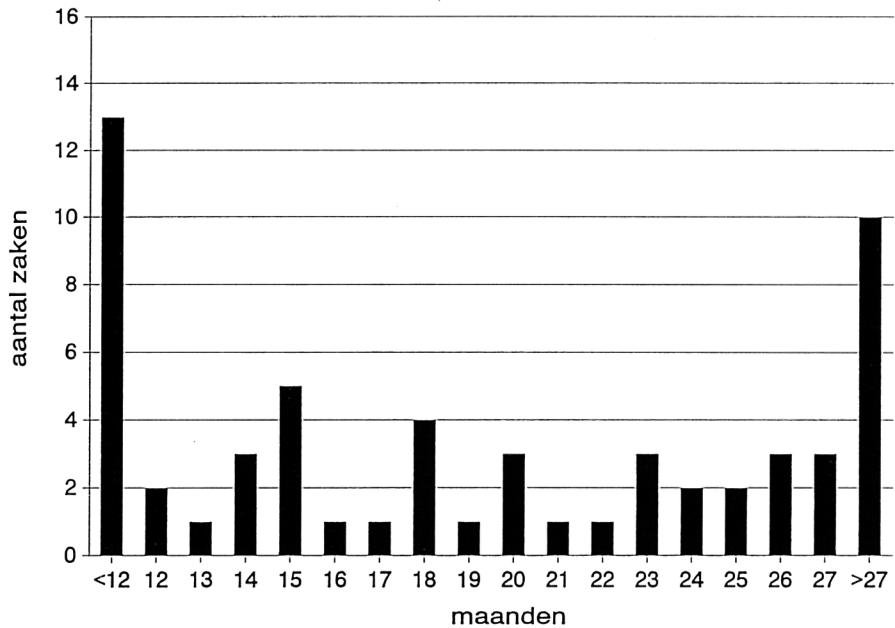
Grafiek I: Arresten en beschikkingen¹ in prejudiciële zaken

Zaken/ Maanden	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Prejudiciële verwijzingen	9	4	2	2	4	5	8	4	11	12	13	4	13	10	5	3	5	17

¹ Andere beschikkingen van gerechtelijke aard dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling of afdoening zonder beslissing.

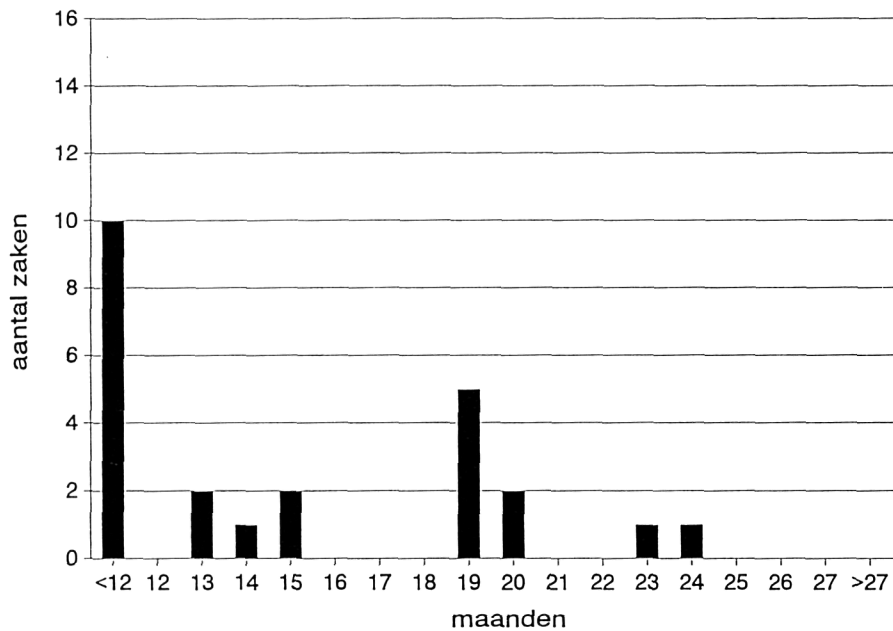
Grafiek II: Arresten en beschikkingen¹ in rechtstreekse beroepen

Zaken/ Maanden	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Rechtstreekse beroepen	13	2	1	3	5	1	1	4	1	3	1	1	3	2	2	3	3	10

¹ Andere beschikkingen van gerechtelijke aard dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoenig zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

Grafiek III: Arresten en beschikkingen¹ in hogere voorziening

Zaken/ Maanden	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Hogere voorzieningen	10	0	2	1	2	0	0	0	5	2	0	0	1	1	0	0	0	0

¹ Andere beschikkingen van gerechtelijke aard dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

Aanhangig gemaakte zaken¹

Tabel 9: Aard van de procedures

Prejudiciële verwijzingen	256
Rechtstreekse beroepen	132
Hogere voorzieningen	28
Adviezen/Uitspraken	—
Bijzondere procedures	7
Totaal	423

Tabel 10: Aard van het beroep

Prejudiciële verwijzingen	256
Rechtstreekse beroepen	132
waarvan:	
— nietigverklaring	36
— nalaten	—
— schadevergoeding	—
— niet-nakoming	93
— arbitrage	3
Hogere voorzieningen	28
Adviezen/Uitspraken	—
Totaal	416
Bijzondere procedures	7
waarvan:	
— rechtsbijstand	—
— begroting van kosten	3
— herziening van arrest/beschikking	2
— derdenbeslag	1
— derdenverzet	1
Totaal	423
Verzoeken in kort geding	4

¹ Brutocijfers.

Tabel 11: Onderwerp van het beroep¹

Onderwerp van het beroep	Rechtstreekse beroepen	Prejudiciële verwijzingen	Hogere voorzieningen	Totaal	Bijzondere procedures
Beginselen van gemeenschapsrecht	—	16	—	16	—
Belastingrecht	5	24	—	29	—
Energie	2	—	1	3	—
Executieverdrag	—	3	—	3	—
Externe betrekkingen	3	7	—	10	—
Handelspolitiek	—	3	—	3	—
Harmonisatie van wetgevingen	25	7	—	32	—
Institutioneel recht	5	—	7	12	2
Landbouw	33	21	1	55	—
Mededinging	5	8	7	20	—
Milieu en consumenten	14	22	—	36	—
Ondernemingsrecht	7	8	—	15	—
Regionale politiek	1	—	—	1	—
Sociale politiek	6	36	—	42	—
Steunmaatregelen van de staten	7	—	—	7	—
Toetreding	—	9	—	9	—
Vervoer	—	3	—	3	—
Vrij verkeer van personen	12	57	—	69	—
Vrij verkeer van goederen	1	30	—	31	—
Vrij verkeer van kapitaal	1	1	—	2	—
Totaal EG-Verdrag	127	255	16	398	2
Bescherming van de bevolking	2	—	—	2	—
Totaal EGA-Verdrag	2	—	—	2	—
Handelspolitiek	—	1	—	1	—
Institutioneel recht	—	—	—	—	1
Steunmaatregelen van de staten	1	—	—	1	—
Totaal EGKS-Verdrag	1	1	—	2	1
Ambtenarenstatuut	1	—	12	13	—
Institutioneel recht	1	—	—	1	3
Voorrechten en immuniteiten	—	—	—	—	1
Totaal	2	—	12	14	4
TOTAAL-GENERAAL	132	256	28	416	7

¹ Exclusief de verzoeken in kort geding (4).

Tabel 12: Beroepen wegens niet-nakoming¹

Ingesteld tegen	1996	van 1953 tot 1996
België	20	184
Denemarken	—	20
Duitsland	9	97
Griekenland	17	133
Spanje	9	47 ²
Frankrijk	11	148 ³
Ierland	4	68
Italië	9	323
Luxemburg	4	70
Nederland	2	53
Oostenrijk	1	1
Portugal	6	21
Finland	—	—
Zweden	—	—
Verenigd Koninkrijk	1	39 ⁴
Totaal	93	1 204

¹ Artikelen 169, 170 en 171 EG-Verdrag, artikelen 141, 142 en 143 EGA-Verdrag en artikel 88 EGKS-Verdrag.

² Waaronder een beroep krachtens artikel 170 EG-Verdrag, ingesteld door het Koninkrijk België.

³ Waaronder een beroep krachtens artikel 170 EG-Verdrag, ingesteld door Ierland.

⁴ Waaronder twee beroepen krachtens artikel 170 EG-Verdrag, ingesteld door de Franse Republiek en het Koninkrijk Spanje.

Tabel 13: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	1996
Artikel 169 EG-Verdrag	91
Artikel 170 EG-Verdrag	—
Artikel 171 EG-Verdrag	—
Artikel 173 EG-Verdrag	35
Artikel 175 EG-Verdrag	—
Artikel 177 EG-Verdrag	252
Artikel 178 EG-Verdrag	—
Artikel 181 EG-Verdrag	3
Artikel 225 EG-Verdrag	—
Artikel 228 EG-Verdrag	—
Artikel 1 Protocol 1971	3
Artikel 49 Statuut-EG	24
Artikel 50 Statuut-EG	2
Totaal EG-Verdrag	410
Artikel 33 EGKS-Verdrag	1
Artikel 38 EGKS-Verdrag	—
Artikel 41 EGKS-Verdrag	1
Artikel 49 Statuut-EGKS	2
Totaal EGKS-Verdrag	4
Artikel 141 EGA-Verdrag	2
Artikel 50 Statuut-EGA	—
Totaal EGA-Verdrag	2
Totaal	416
Artikel 74 Reglement voor de procesvoering	3
Artikel 97 Reglement voor de procesvoering	1
Artikel 98 Reglement voor de procesvoering	2
Protocol voorrechten en immuniteiten	1
Totaal bijzondere procedures	7
TOTAAL-GENERAAL	423

Op 31 december 1996 hangende zaken

Tabel 14: Aard van de procedures

Prejudiciële verwijzingen	382	(457)
Rechtstreekse beroepen	166	(172)
Hogere voorzieningen	59	(60)
Bijzondere procedures	5	(5)
Adviezen/Uitspraken	—	—
Totaal	612	(694)

Tabel 15: **Formatie**

Formatie	Rechtstreekse beroepen		Prejudiciële verwijzingen		Hogere voorzieningen		Andere procedures ¹		Totaal	
Voltallig Hof	138	(139)	253	(279)	43	(43)	1	(1)	435	(462)
Klein plenum	8	(12)	23	(51)	6	(7)			37	(70)
Subtotaal	146	(151)	276	(330)	49	(50)	1	(1)	472	(532)
President van het Hof					1	(1)	1	(1)	2	(2)
Subtotaal					1	(1)	1	(1)	2	(2)
Eerste kamer			4	(4)	2	(2)			6	(6)
Tweede kamer	1	(1)	9	(11)			1	(1)	11	(13)
Derde kamer			3	(3)			1	(1)	4	(4)
Vierde kamer			7	(9)	1	(1)			8	(10)
Vijfde kamer	5	(5)	35	(48)	3	(3)			43	(56)
Zesde kamer	14	(15)	48	(52)	3	(3)	1	(1)	66	(71)
Subtotaal	20	(21)	106	(127)	9	(9)	3	(3)	138	(160)
TOTAAL	166	(172)	382	(457)	59	(60)	5	(5)	612	(694)

¹ Bijzondere procedures en adviezen.

Ontwikkeling van de gerechtelijke werkzaamheden tot 31 december 1996

Tabel 16: Binnengekomen zaken en arresten

Jaar	Binnengekomen zaken ¹					Arresten ²
	Rechtstreekse beroepen ³	Prejudiciële verwijzingen	Hogere voorzieningen	Totaal	Verzoeken in kort geding	
1953	4	—		4	—	—
1954	10	—		10	—	2
1955	9	—		9	2	4
1956	11	—		11	2	6
1957	19	—		19	2	4
1958	43	—		43	—	10
1959	47	—		47	5	13
1960	23	—		23	2	18
1961	25	1		26	1	11
1962	30	5		35	2	20
1963	99	6		105	7	17
1964	49	6		55	4	31
1965	55	7		62	4	52
1966	30	1		31	2	24
1967	14	23		37	—	24
1968	24	9		33	1	27
1969	60	17		77	2	30
1970	47	32		79	—	64
1971	59	37		96	1	60
1972	42	40		82	2	61
1973	131	61		192	6	80
1974	63	39		102	8	63
1975	61	69		130	5	78
1976	51	75		126	6	88
1977	74	84		158	6	100
1978	145	123		268	7	97
1979	1 216	106		1 322	6	138
1980	180	99		279	14	132
1981	214	109		323	17	128
1982	216	129		345	16	185
1983	199	98		297	11	151
1984	183	129		312	17	165
1985	294	139		433	22	211
1986	238	91		329	23	174
1987	251	144		395	21	208
1988	194	179		373	17	238
1989	246	139		385	20	188
1990 ⁴	222	141	16	379	12	193
1991	142	186	14	342	9	204
1992	253	162	25	440	4	210
1993	265	204	17	486	13	203
1994	128	203	13	344	4	188
1995	109	251	48	408	3	172
1996	132	256	28	416	4	193
Totaal	5 907 ⁵	3 400	161	9 468	310	4 265

¹ Brutocijfers; exclusief bijzondere procédures.

² Nettocijfers.

³ Inclusief adviezen.

⁴ Sinds 1990 worden beroepen van ambtenaren ingesteld bij het Gerecht van eerste aanleg.

⁵ Waarvan 2 388 tot 31 december 1989 binnengekomen ambtenarenzaken.

Tabel 17: **Prejudiciële verwijzingen**¹
(per Lid-Staat en per jaar)

Jaar	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	Totaal
1961	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
1962	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	5
1963	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	6
1964	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	—	—	6
1965	—	—	4	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	7
1966	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
1967	5	—	11	—	—	3	—	—	1	3	—	—	—	—	—	23
1968	1	—	4	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	9
1969	4	—	11	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	17
1970	4	—	21	—	—	2	—	2	—	3	—	—	—	—	—	32
1971	1	—	18	—	—	6	—	5	1	6	—	—	—	—	—	37
1972	5	—	20	—	—	1	—	4	—	10	—	—	—	—	—	40
1973	8	—	37	—	—	4	—	5	1	6	—	—	—	—	—	61
1974	5	—	15	—	—	6	—	5	—	7	—	—	—	—	1	39
1975	7	1	26	—	—	15	—	14	1	4	—	—	—	—	1	69
1976	11	—	28	—	—	8	1	12	—	14	—	—	—	—	1	75
1977	16	1	30	—	—	14	2	7	—	9	—	—	—	—	5	84
1978	7	3	46	—	—	12	1	11	—	38	—	—	—	—	5	123
1979	13	1	33	—	—	18	2	19	1	11	—	—	—	—	8	106
1980	14	2	24	—	—	14	3	19	—	17	—	—	—	—	6	99
1981	12	1	41	—	—	17	—	12	4	17	—	—	—	—	5	109
1982	10	1	36	—	—	39	—	18	—	21	—	—	—	—	4	129
1983	9	4	36	—	—	15	2	7	—	19	—	—	—	—	6	98
1984	13	2	38	—	—	34	1	10	—	22	—	—	—	—	9	129
1985	13	—	40	—	—	45	2	11	6	14	—	—	—	—	8	139
1986	13	4	18	2	1	19	4	5	1	16	—	—	—	—	8	91
1987	15	5	32	17	1	36	2	5	3	19	—	—	—	—	9	144
1988	30	4	34	—	1	38	—	28	2	26	—	—	—	—	16	179
1989	13	2	47	2	2	28	1	10	1	18	—	1	—	—	14	139
1990	17	5	34	2	6	21	4	25	4	9	—	2	—	—	12	141
1991	19	2	54	3	5	29	2	36	2	17	—	3	—	—	14	186
1992	16	3	62	1	5	15	—	22	1	18	—	1	—	—	18	162
1993	22	7	57	5	7	22	1	24	1	43	—	3	—	—	12	204
1994	19	4	44	—	13	36	2	46	1	13	—	1	—	—	24	203
1995	14	8	51	10	10	43	3	58	2	19	2	5	—	6	20	251
1996	30	4	66	4	6	24	—	70	2	10	6	6	3	4	21	256
Totaal	366	64	1 018	46	57	568	33	493	37	448	8	22	3	10	227	3 400

¹ Artikelen 177 EG-Verdrag, 41 EGKS-Verdrag, 150 EGA-Verdrag, Protocol 1971.

Tabel 18: Prejudiciële verwijzingen
(per Lid-Staat en per rechterlijke instantie)

België				Luxemburg			
Hof van Cassatie		46		Cour supérieure de justice		9	
Raad van State		18		Conseil d'État		13	
Andere rechters		302		Andere rechters		15	
	Totaal	366			Totaal	37	
Denemarken				Nederland			
Højesteret	12			Raad van State		26	
Andere rechters		52		Hoge Raad		76	
	Totaal	64		Centrale Raad van Beroep		36	
Duitsland				College van Beroep voor het			
Bundesgerichtshof		57		Bedrijfsleven		93	
Bundesarbeitsgericht		4		Tariefcommissie		33	
Bundesverwaltungsgericht		43		Andere rechters		184	
Bundesfinanzhof		154			Totaal	448	
Bundessozialgericht		48		Oostenrijk			
Andere rechters		712		Oberster Gerichtshof		2	
	Totaal	1 018		Bundesvergabeamt		1	
Griekenland				Andere rechters		5	
Raad van State		6			Totaal	8	
Andere rechters		40		Portugal			
	Totaal	46		Supremo Tribunal Administrativo		12	
Spanje				Andere rechters		10	
Tribunal Supremo		1			Totaal	22	
Tribunales Superiores de justicia		22		Finland			
Audiencia Nacional		1		Korkein hallinto-oikeus 1			
Juzgado Central de lo Penal		7		Andere rechters		2	
Andere rechters		26			Totaal	3	
	Totaal	57		Zweden			
Frankrijk				Högsta Domstolen		1	
Cour de cassation		55		Marknadsdomstolen		3	
Conseil d'État		12		Andere rechters		6	
Andere rechters		501			Totaal	10	
	Totaal	568		Verenigd Koninkrijk			
Ierland				House of Lords		20	
Supreme Court		8		Court of Appeal		3	
High Court		15		Andere rechters		204	
Andere rechters		10			Totaal	227	
	Totaal	33		Italië			
Italië				Corte suprema di Cassazione		60	
Corte suprema di Cassazione		60		Consiglio di Stato		19	
Consiglio di Stato		19		Andere rechters		414	
Andere rechters		414			Totaal	493	
	Totaal	493					

TOTAAL-GENERAAL 3 400

B – Gerechtelijke werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg

I – Analytisch register van de door het Gerecht van eerste aanleg in 1996 gewezen arresten

Inhoudstabel

blz.

Ambtenaren	177
Externe betrekkingen	184
Handelspolitiek	185
Institutioneel recht	186
Landbouw	186
Mededinging	187
Milieu en consumenten	189
Sociale politiek	189
Steunmaatregelen van de staten	189
Vennootschapsrecht	190
Vrij verkeer van goederen	190
Vrij verkeer van personen	191

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

AMBTENAREN

T-368/94	9 januari 1996	P. Blanchard/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenarenstatuut – Personeelscomité – Verkiezing – Recht van vak- en beroepsorganisaties om meer dan een lijst in te dienen
T-23/95	9 januari 1996	E. Bitha e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Verzekering van ambtenaren van Gemeenschap tegen ongevallen en beroepsziekten – Uitkeringen bedoeld in artikel 73, lid 2, van het Statuut – Overlijden door ongeval – Diepzeeduiken
T-122/95	1 februari 1996	D. Chabert/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Kostwinnerstoelage – Terugvordering van het onverschuldigd betaalde
T-589/93	15 februari 1996	S. Ryan-Sheridan/Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden	Ambtenaren – Personeelsleden van Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden – Aanwervingsprocedure – Afwijzing van interne sollicitatie – Beroep tot nietigverklaring – Beroep tot schadevergoeding
T-125/95	15 februari 1996	H. Belhanbel/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Vergelijkend onderzoek – Besluit van jury houdende vaststelling dat kandidaat niet is geslaagd voor mondeling examen – Draagwijdte van motiveringsplicht
T-235/94	27 februari 1996	R. Galtieri/Europees Parlement	Ambtenaren – Kostwinnerstoelage – Terugvordering van het onverschuldigd betaalde – Bevoegdheidsoverschrijding – Gewettigd vertrouwen – Schadevergoeding
T-294/94	28 februari 1996	K. Dimitriadis/Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Bijstandsplicht – Artikel 24 Ambtenarenstatuut
T-15/95	28 februari 1996	N. do Paço Quesado/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Nietigverklaring van besluit van Commissie tot vaststelling van indeling van verzoeker – Herplaatsing na detachering op verzoek van ambtenaar

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-547/93	29 februari 1996	O. Lopes/Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Beoordelingsrapporten – Afwijzing van sollicitaties naar hoger ambt – Vorderingen tot nietigverklaring en schadevergoeding
T-280/94	29 februari 1996	O. Lopes/Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Afwijzing van sollicitaties naar hoger ambt – Glijdende werktijd – Vorderingen tot nietigverklaring en schadevergoeding
T-93/94	6 maart 1996	M. Becker/Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Indeling in salaristrap – Anciënniteit – Gelijke behandeling – Zorgplicht
T-141/95	6 maart 1996	K. Schelbeck/Europees Parlement	Ambtenaren – Bezoldiging – Nationale toelagen – Stopzetting van toepassing van anticumulatieregel – Omvang van recht op vergoeding
T-146/94	7 maart 1996	C. Williams/Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Verplichtingen – Handelingen in strijd met waardigheid van ambt – Loyaliteitsplicht – Tuchtprocedure – Tuchtrechtelijk ontslag
T-362/94	7 maart 1996	J.R. De Rijk/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Aanvullende ziektekostenverzekering voor buiten Gemeenschappen tewerkgestelde ambtenaren – Modaliteiten van vergoeding van ziektekosten
T-361/94	12 maart 1996	H.A. Weir/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Blijvende gedeeltelijke invaliditeit – Gelijke behandeling – Ontwikkeling van koopkracht – Vertraging in behandeling van dossier – Moratoire interessen – Ontvankelijkheid
T-376/94	21 maart 1996	G. Otten/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Invaliditeitscommissie – Samenstelling – Pensionering wegens invaliditeit
T-10/95	21 maart 1996	A. Chehab/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Blijvende gedeeltelijke invaliditeit – Erkenning van verergering
T-60/92	28 maart 1996	M. Noonan/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Aanwerving – Vergelijkend onderzoek betreffende categorie C – Niet-toelating – Kandidaten die in het bezit zijn van een universitair diploma

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-40/95	28 maart 1996	V./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Tuchtregeling – Tuchtrechtelijk ontslag – Motivering – Verzwarende omstandigheden
T-13/95	18 april 1996	N. Kyrpitsis/Economisch en Sociaal Comité van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Kennisgeving van vacature – Overplaatsing – Dienstbelang – Afwijzing van sollicitatie – Motivering
T-113/95	23 april 1996	G. Mancini/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Ontvankelijkheid – Klachttermijn
T-6/94	24 april 1996	A./Europees Parlement	Ambtenaren – Onregelmatige afwezigheid – Bezoldiging – Artikel 60 van het Statuut – Niet-ontvankelijkheid
T-274/94	25 april 1996	A. Castellacci/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Kostwinnerstoelage – Woonplaatsvereiste – Toelage voor met ten laste komend kind gelijkgesteld persoon – Terugvordering van het onverschuldigd betaaalde
T-82/95	14 mei 1996	C. Gómez de Enterría y Sanchez/Europees Parlement	Ambtenaren – Ontheffing van ambt – Artikel 50 van het Statuut – Verdediging van belangen van betrokken ambtenaar
T-326/94	15 mei 1996	K. Dimitriadis/Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Beoordelingsrapport – Schadevergoeding
T-148/95	21 mei 1996	W/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Blijvende gedeeltelijke invaliditeit – Chirurgische ingreep
T-153/95	21 mei 1996	R. Kaps/Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Vergelijkend onderzoek – Jury – Mondeling examen – Besluit van jury om kandidaat niet op reservelijst te plaatsen – Draagwijdte van motiveringsplicht – Draagwijdte van rechterlijke toetsing
T-140/94	22 mei 1996	E. Guriérrez de Quijano y Llorens/Europees Parlement	Ambtenaren – Beroep tot nietigverklaring – Beroep tot schadevergoeding – Interinstitutionele overgang – Artikel 29, lid 1, van het Statuut

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-92/94	5 juni 1996	R. Maslias/Europees Parlement	Ambtenaren – Kostwinnerstoelage – Beroepsinkomen van echtgenoot hoger dan statutair plafond – Intrekking met terugwerkende kracht van toelage – Terugvordering van onverschuldigd betaalde
T-262/94	6 juni 1996	J. Baiwir/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Exceptie van onwettigheid – Overeenstemming tussen klacht en beroep – Nieuwe methode voor berekening van loopbaanprofielen voor categorieën B, C en D bij Commissie – Lijst van meest voor bevordering in aanmerking komende ambtenaren – Artikelen 5, lid 3, en 45 van het Statuut – Non-discriminatiebeginsel – Kennelijk verkeerde beoordeling van feiten en recht – Beroep tot schadevergoeding
T-391/94	6 juni 1996	J. Baiwir/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Bezwarend besluit – Statutaire termijnen – Niet-ontvankelijkheid – Beroep tot schadevergoeding
T-110/94	11 juni 1996	B. Sánchez Mateo/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Overmaking van deel van bezoldiging in valuta van andere Lid-Staat dan land van zetel van instelling – Niet-ontvankelijkheid
T-111/94	11 juni 1996	G. Ouzounoff Popoff/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Overmaking van deel van bezoldiging in valuta van andere Lid-Staat dan land van zetel van instelling – Niet-ontvankelijkheid
T-118/95	11 juni 1996	M. Anacoreta Correia/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Aanwervingsprocedure – Post van de rang A 1
T-147/95	11 juni 1996	G. Pavan/Europees Parlement	Ambtenaren – Kostwinnerstoelage – Elders betaalde toelage – Artikel 67, lid 2, van het Statuut
T-150/94	18 juni 1996	J. Vela Palacios/ Economisch en Sociaal Comité van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Beroep tot nietigverklaring en tot schadevergoeding – Ontvankelijkheid – Indiening van klacht door middel van fax – Beoordelingsrapport – Vertraging – Motivering van slechter beoordelingsrapport – Morele schade

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-293/94	18 juni 1996	J. Vela Palacios/Economisch en Sociaal Comité van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Ontvankelijkheid – Bezwarend besluit – Tussentijds beoordelingsrapport – Loyaliteitsplicht – Tuchtmaatregel
T-573/93	19 juni 1996	M.F. Caballero Montoya/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Met ten laste komend kind gelijkgesteld persoon – Artikel 2, lid 4, van bijlage VII bij het Statuut – Algemene uitvoeringsbepalingen – Onwettigheid – Verkeerde toepassing – Terugwerkende kracht
T-41/95	21 juni 1996	A.M. Moat/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Beroep tot schadevergoeding – Uitvoering van arrest houdende nietigverklaring van aanstelling – Te laat opgesteld beoordelingsrapport
T-91/95	26 juni 1996	L. de Nil en C. Impens/Raad van de Europese Unie	Ambtenaren – Intern vergelijkend onderzoek tot „herwaardering” – Maatregelen ter uitvoering van arrest houdende nietigverklaring – Artikel 176 EG-Verdrag – Nieuw examen – Herindeling – Geen terugwerkende kracht – Materiële en morele schade – Vergoeding
T-500/93	28 juni 1996	Y/Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Beroep tot nietigverklaring – Tuchtprocedure – Recht van verweer – Bewijs door getuigen – „Wettige zelfverdediging” – „Exceptio veritatis” – Verzachtende omstandigheden – Motivering – Beroep tot schadevergoeding – Morele schade
T-587/93	11 juli 1996	E. Ortega Urretavizcaya/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Tijdelijke functionarissen – Aanbod – Overeenkomst van tijdelijk functionaris – Wijziging van rang en functie – Gewettigd vertrouwen
T-102/95	11 juli 1996	J.-P. Aubineau/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Tijdelijke functionarissen – Aanwervingscontract – Overplaatsing – Standplaats

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-170/95	11 juli 1996	P. Carrer/Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Vergelijkend onderzoek – Jury – Jurybesluit waarbij wordt vastgesteld dat sollicitant niet is geslaagd voor mondeling examen – Beginsel van gelijke behandeling – Schending van aankondiging van vergelijkend onderzoek – Beoordeling van jury
T-158/94	19 september 1996	F. Brunagel/Europees Parlement	A m b t e n a r e n – Aanwervingsprocedure – Toepassing van artikel 29, lid 2, van het Statuut – Beoordeling van beroepsbekwaamheid van kandidaten – Misbruik van bevoegdheid – Non-discriminatie – Motivering
T-386/94	19 september 1996	A.-P. Allo/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Procedure van bevordering tot rang A 3 langs zogenoemde „tweede weg” – Beroep tot nietigverklaring – Persoonsdossier – O n t b r e k e n v a n beoordelingsrapporten – Beroep tot schadevergoeding
T-182/94	24 september 1996	R. Marx Esser en C. Del Amo Martinez/Europees Parlement	Ambtenaren – Vertegenwoordiging – Personeelscomité – Verkiezingen – Lijst van kiesgerechtigde personeelsleden – Schrapping, aan einde van verkiezing, van personeelsleden met verlof om redenen van persoonlijke aard
T-185/95	24 september 1996	G. Sergio/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Overschrijving van pensioenrechten – Algemene bepalingen ter uitvoering van het Statuut – Termijn voor indiening van aanvraag
T-192/94	26 september 1996	H. Maurissen/Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen	Beroep tot nietigverklaring – Beoordelingsrapport – Ontvankelijkheid – Motivering – Rechterlijke toetsing – Grenzen
T-356/94	2 oktober 1996	S. Vecchi/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Kennisgeving van vacature – Kennelijke fout – Misbruik van bevoegdheid – Motivering – Ontvankelijkheid
T-36/94	16 oktober 1996	A. Capitanio/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Herplaatsing – Vaststelling van niveau van ambt – Bezwarend besluit

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-37/94	16 oktober 1996	D. Benecos/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Herplaatsing – Vaststelling van niveau van ambt – Bezwarend besluit
T-56/94	16 oktober 1996	R. de Santis/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Kennisgeving van vacature – Misbruik van procedure
T-378/94	16 oktober 1996	J. Knijff/Rekenkamer van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Tijdelijke functionarissen aangesteld in overleg met nationale controle-instellingen – Toepassing van regeling betreffende hun indeling in rang
T-21/95 en T-186/95	5 november 1996	M. Mazzocchi-Alemani/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Aanvullende ziektekostenverzekering voor in derde land tewerkgestelde ambtenaren – Modaliteiten van vergoeding van ziektekosten – Toepassing van maxima
T-272/94	19 november 1996	C. Brulant/Europees Parlement	Ambtenaren – Bevordering – Misbruik van procedure
T-135/95	20 november 1996	Z/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Beroep tot nietigverklaring – Onregelmatige afwezigheid – Artikelen 59 en 60 van het Statuut – Medische attesten – Arbeidsongeschiktheid
T-144/95	21 november 1996	C. Michaël/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Bevordering – Handleiding voor bevorderingsprocedure – Ambtenaren van categorie A – Lijst van meest verdienstelijk geachte ambtenaren – Lijst van bevorderde ambtenaren – Bezwarend besluit
T-177/95	11 december 1996	P. Barraux e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Specifieke aanpassingscoëfficiënt
T-177/94 en T-377/94	12 december 1996	H. Altmann e.a. en M. Casson e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Gemeenschappelijke onderneming JET – Aanspraak op status van tijdelijk functionaris
T-33/95	12 december 1996	M.L. Lozano Palacios/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Voormalige gedetacheerde nationale deskundige – Dagvergoedingen – Inrichtingsvergoeding – Vergoeding van verhuiskosten – Plaats van aanwerving

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-74/95	12 december 1996	V. Monteiro da Silva/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Voormalige gedetacheerde nationale deskundige – Dagvergoedingen – Inrichtingsvergoeding – Plaats van aanwerving
T-99/95	12 december 1996	P.E. Stott/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Gemeenschappelijke onderneming JET – Aanspraak op status van tijdelijk functionaris
T-130/95	12 december 1996	X/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Bevordering – Vergelijking van verdiensten – Beoordelingsrapport – Te late opstelling – Beroep tot nietigverklaring en tot schadevergoeding
T-132/95	12 december 1996	P. Gammeltoft/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Tijdelijke functionarissen – Voormalige gedetacheerde nationale deskundige – Voormalige hulpfunctionaris – Inrichtingsvergoeding – Vergoeding van verhuiskosten
T-137/95	12 december 1996	P. Mozzaglia/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Ambtenaren – Voormalige gedetacheerde nationale deskundige – Dagvergoedingen – Inrichtingsvergoeding – Plaats van aanwerving – Vergoeding van reiskosten bij indiensttreding

EXTERNE BETREKKINGEN

T-175/94	11 juli 1996	International Procurement Services SA/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Schadeverordering – Overheidsopdracht – Europees Ontwikkelingsfonds – Niet-contractuele aansprakelijkheid – Beoordeling van oorsprong van goederen
T-485/93	24 september 1996	Société Louis Dreyfus et Cie/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Noodbijstand van de Gemeenschap aan staten van de voormalige Sovjet-Unie – Aanbesteding – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – Beroep tot schadevergoeding – Ontvankelijkheid

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-491/93	24 september 1996	Richco Commodities Ltd/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Noodbijstand van de Gemeenschap aan staten van de voormalige Sovjet- Unie – Aanbesteding – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – Beroep tot schadevergoeding – Ontvankelijkheid
T-494/93	24 september 1996	Compagnie Continentale (France)/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Noodbijstand van de Gemeenschap aan staten van de voormalige Sovjet- Unie – Aanbesteding – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid
T-509/93	24 september 1996	Richco Commodities Ltd/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Noodbijstand van de Gemeenschap aan staten van de voormalige Sovjet- Unie – Aanbesteding – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid

HANDELSPOLITIEK

T-162/94	5 juni 1996	NMB France SARL e.a./ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Anti-dumpingrechten – Kogellagers – Terugbetaling – Regel van „met kost gelijkgesteld recht” – Verschil in behandeling tussen geassocieerde importeurs en onafhankelijke importeurs – Gezag van gewijsde van eerder arrest van het Hof
T-161/94	11 juli 1996	Sinochem Heilongjiang/Raad van de Europese Unie	Anti-dumping – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – Verloop van onderzoek – Schade
T-155/94	18 september 1996	Climax Paper Converters Ltd/Raad van de Europese Unie	Anti-dumpingrechten – Land met staatshandel – Individuele behandeling – Eén enkele dumpingmarge

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

INSTITUTIONEEL RECHT

T-108/94	16 januari 1996	E. Candiote/Raad van de Europese Unie	Prijsvraag voor kunstenaars – Reglement voor prijsvraag – Wettigheid van selectieprocedure – Bevoegdheid van selectiecomité
T-382/94	6 juni 1996	Confederazione Generale dell'Industria Italiana (Confindustria)/A. Romoli	Benoeming van de leden van het Economisch en Sociaal Comité
T-146/95	11 juli 1996	G. Bernardi/Europees Parlement	Beroep tot nietigverklaring – Europees ombudsman – Kandidaatstelling – Benoemingsprocedure – Niet-ontvankelijkheid – Non-discriminatiebeginsel

LANDBOUW

T-551/93, T-231/94 tot en met T-234/94	24 april 1996	Industrias Pesqueras Campos SA e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Communautaire financiële bijstand – Vordering tot schadevergoeding bij niet-betaling – Beroep tot nietigverklaring tegen intrekingsbeschikkingen
T-226/94	21 juni 1996	Paul Dischamp SA/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Schorsing van interventieaankopen van boter – Beroep tot schadevergoeding
T-482/93	10 juli 1996	M. Weber en M. Weber e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Steunregeling voor oliehoudende zaden – Verordeningen (EEG) nrs. 3766/91 en 525/93 – Beroep tot nietigverklaring – Niet-ontvankelijkheid
T-298/94	7 november 1996	Roquette Frères SA/Raad van de Europese Unie	Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Contingenteringsregeling voor productie van aardappelzetmeel – Verordening (EG) nr. 1868/94 – Beroep tot nietigverklaring – Besloten groep marktdeelnemers – Niet-ontvankelijkheid

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-521/93	11 december 1996	Atlanta AG e.a./Raad van de Europese Unie en Commissie van de Europese Gemeenschappen	Gemeenschappelijke ordening der markten – Bananen – Invoerregeling – Beroep tot schadevergoeding
T-70/94	11 december 1996	Comafrica SpA e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Gemeenschappelijke ordening der markten – Bananen – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – Wettigheid van verminderingscoëfficiënt – Beroep tot schadevergoeding

MEDEDINGING

T-575/93	9 januari 1996	C. Koelman/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Verordening nr. 17 – Afwijzing van klacht – Motivering – Nationale rechter
T-528/93, T-542/93, T-543/93 en T-546/93	11 juli 1996	Métropole télévision SA e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Besluiten van ondernemersverenigingen – Overeenkomsten tussen ondernemingen – Ontheffingsbeschikking
T-353/94	18 september 1996	Postbank NV/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Administratieve procedure – Mededeling van de punten van bezwaar en proces-verbaal van de hoorzitting – Beschikking waarbij de Commissie de overlegging van deze documenten door ondernemingen die bij de administratieve procedure niet betrokken waren, in kader van nationale gerechtelijke procedures heeft toegestaan – Voor beroep vatbare handeling – Geheimhoudingsplicht – Zakengeheimen
T-387/94	18 september 1996	Asia Motor France SA e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Verplichtingen op gebied van onderzoek van klachten – Wettigheid van motivering van afwijzing – Kennelijk onjuiste beoordeling – Motivering

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-57/91	24 september 1996	NALOO/Commissie van de Europese Gemeenschappen	EGKS-Verdrag – Mededinging – Nationale onderneming, eigenaar van steenkoolreserves en houdster van wettelijk monopolie tot verlening van winningsvergunningen – Tegenprestatie van vergunninghouder in vorm van betaling van royalty of levering van steenkool aan vergunningverlener – Hoogte van geïnde royalty's – Prijs van geleverde steenkool – Verenigbaarheid met bepalingen van EGKS-Verdrag
T-24/93, T-25/93, T-26/93 en T-28/93	8 oktober 1996	Compagnie Maritime Belge SA e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Internationaal zeevervoer – Lijnvaartconferenties – Verordening (EEG) nr. 4056/86 – Ongunstige beïnvloeding van handelsverkeer – Collectieve machtspositie – Toepassing van overeenkomst waarbij exclusief recht wordt verleend – „Fighting Ships” – Getrouwheidskortingen – Geldboeten – Beoordelingscriteria
T-79/95 en T-80/95	22 oktober 1996	Société nationale des chemins de fer français et British Railways Board/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Kanaaltunnel – Reserveren van 50 % van capaciteit van tunnel voor twee spoorwegondernemingen – Beperking van mededinging – Ontheffing – Toegang van derden
T-49/95	11 december 1996	Van Megen Sports Group BV/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Artikel 85 EG-Verdrag – Bewijs van inbreuk – Boete – Motivering van de beschikking
T-16/91	12 december 1996	Rendo NV e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Impliciete afwijzing van klacht – Motivering – Hogere voorziening – Terugverwijzing door Hof – Voortzetting van procedure – Kosten
T-19/92	12 december 1996	Groupement d'achat Édouard Leclerc/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Systeem van selectieve distributie – Luxe cosmetische producten
T-87/92	12 december 1996	BVBA Kruidvat/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Systeem van selectieve distributie – Luxe cosmetische producten

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-88/92	12 december 1996	Groupement d'achat Édouard Leclerc/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Systeem van selectieve distributie – Luxe cosmetische producten

MILIEU EN CONSUMENTEN

T-336/94	16 oktober 1996	Efisol SA/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Verordening (EEG) nr. 594/91 betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken – Toewijzing van contingenten – Invoervergunningen – Weigering – Vordering tot schadevergoeding – Bescherming van gewettigd vertrouwen
----------	-----------------	--	--

SOCIALE POLITIEK

T-271/94	11 juli 1996	Eugénio Branco Ld. ^a / Commissie van de Europese Gemeenschappen	Beroep tot nietigverklaring – Europees Sociaal Fonds – Vermindering van aanvankelijk toegekende financiële bijstand – Ontbreken van voor beroep vatbare handeling – Niet-ontvankelijkheid
----------	--------------	--	---

STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN

T-277/94	22 mei 1996	Associazione Italiana Tecnico Economica del Cemento (AITEC)/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Beschikking houdende vaststelling van onregelmatigheid van staatssteun – Verzoeken om opening van niet-nakomingsprocedure – Afwijzing – Beroep tot nietigverklaring – Beschikking – Niet-ontvankelijkheid – Beroep wegens nalaten – Niet-ontvankelijkheid
T-398/94	5 juni 1996	Kahn Scheepvaart BV/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Staatssteun – Scheepsbouw – Algemene steunregeling – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-266/94	22 oktober 1996	Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark, Skibsværftsforeningen e.a./ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Staatssteun – Scheepsbouw – Afwijkende regeling – Scheepswerven in voormalige Duitse Democratische Republiek
T-330/94	22 oktober 1996	Salt Union Ltd/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Staatssteun – Weigering van Commissie om dienstige maatregelen voor te stellen in de zin van artikel 93, lid 1, van Verdrag – Beroep tot nietigverklaring – Niet-ontvankelijkheid
T-154/94	24 oktober 1996	Comité des Salines de France e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Staatssteun – Algemene regeling inzake regionale steun – Brief van Commissie betreffende steun – Beroep tot nietigverklaring – Niet-ontvankelijkheid
T-358/94	12 december 1996	Compagnie nationale Air France/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Staatssteun – Luchtvervoer – Luchtvaartmaatschappij in financiële crisissituatie
T-380/94	12 december 1996	Association internationale des utilisateurs de fils de filaments artificiels et synthétiques et de soie naturelle (AIUFFASS) e.a./ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Beroep tot nietigverklaring – Staatssteun – Textiel – Beroepsvereniging – Ontvankelijkheid – Kennelijke beoordelingsfout – Overcapaciteit

VENNOOTSCHAPSRECHT

T-19/95	8 mei 1996	Adia interim SA/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Overheidsopdracht voor dienstverlening – Uitzendkrachten – Inschrijving met rekenfout – Motivering van afwijzing – Geen verplichting voor aanbestedende dienst om inschrijver te contacteren
---------	------------	--	--

VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN

T-75/95	5 juni 1996	Günzler Aluminium GmbH/ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Beroep tot nietigverklaring – Beschikking van Commissie, houdende weigering om invoerrechten kwijt te schelden
---------	-------------	--	--

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
------	-------	----------	----------

VRIJ VERKEER VAN PERSONEN

T-230/94	21 maart 1996	F. Farrugia/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Beroep tot nietigverklaring – Besluit van de Commissie waarbij verzoeker de toekenning van een beurs wordt geweigerd – Geschikheidscriteria – „British overseas citizen” – Onjuiste gronden – Niet-contractuele aansprakelijkheid – Morele schade
----------	---------------	--	---

II – Andere beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg in 1996

Zaak	Datum	Partijen	Voorwerp
T-219/95 R	22 december 1995	M.-T. Danielsson e.a./ Commissie van de Europese Gemeenschappen	Door Lid-Staat uitgevoerde kernproeven – Verzoek om voorlopige maatregelen – Artikel 34 EGA-Verdrag – Verzoek om opschorting van tenuitvoerlegging van beschikking van Commissie betreffende kernproeven
T-228/95 R	12 februari 1996	S. Lehrfreund Ltd/Raad van de Europese Unie e.a.	Bescherming van dieren – Verordening – Verbod op invoer van pelzen – Opschorting van tenuitvoerlegging
T-41/96 R	3 juni 1996	Bayer AG/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Kort geding – Opschorting van tenuitvoerlegging
T-194/95 intv I	25 juni 1996	Area Cova SA e.a./Raad van de Europese Unie	Interventie – Nietigverklaring van verordening (EG) nr. 1761/95 van de Raad van 29 juni 1995 – Onwettigheid van bilaterale visserij-overeenkomst op 20 april 1995 gesloten tussen de Gemeenschap en Canada in het kader van de NAFO
T-76/96 R	13 juli 1996	The National Farmers' Union e.a./Commissie van de Europese Gemeenschappen	Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Spoedmaatregelen ter bescherming van de volksgezondheid – Kort geding – Verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging van een beschikking van de Commissie inzake spoedmaatregelen tegen boviene spongiforme encefalopathie
T-52/96 R	12 juli 1996	Sogecable SA/Commissie van de Europese Gemeenschappen	Mededinging – Procedure in kort geding – Opschorting van tenuitvoerlegging – Voorlopige maatregelen

III – Gerechtelijke statistieken

Samenvatting van de werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1994, 1995 en 1996

Tabel 1: Werkzaamheden van het Gerecht in 1994, 1995 en 1996

Tabel 2: In 1994, 1995 en 1996 aanhangig gemaakte zaken

Tabel 3: In 1994, 1995 en 1996 afgedane zaken

Tabel 4: Op 31 december van elk jaar hangende zaken

In 1994, 1995 en 1996 aanhangig gemaakte zaken

Tabel 5: Aard van het beroep

Tabel 6: Grondslag van het beroep

In 1996 afgedane zaken

Tabel 7: Wijze van afdoening

Tabel 8: Grondslag van het beroep

Diversen

Tabel 9: Algemene ontwikkeling

Tabel 10: Resultaten in hogere voorziening van 1 januari tot 31 december 1996

Samenvatting van de werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1994, 1995 en 1996

Tabel 1: Werkzaamheden van het Gerecht in 1994, 1995 en 1996¹

	1994		1995		1996	
Binnengekomen zaken	409		253		229	
Afgedane zaken	412	(442)	198	(265)	172	(186)
Hangende zaken	433	(628)	427	(616)	476	(659)

¹ In deze tabel en in de tabellen op de volgende bladzijden hebben de cijfers tussen haakjes (*brutocijfers*) betrekking op het totale aantal zaken *ongeacht* of zij wegens verknochtheid zijn gevoegd (één zaaknummer = één zaak). Het *nettocijfer* betreft het aantal zaken *na* de voeging wegens verknochtheid (een aantal gevoegde zaken = één zaak).

Tabel 2: In 1994, 1995 en 1996 aanhangig gemaakte zaken^{1 2}

Aard van de procedures	1994	1995	1996
Rechtstreekse beroepen	316	165	122
Ambtenarenzaken	81	79	98
Bijzondere procedures	12	9	9
Totaal	409 ³	253 ⁴	229 ⁵

¹ In deze tabel en in de tabellen op de volgende bladzijden omvatten de „rechtstreekse beroepen” alle beroepen van natuurlijke of rechtspersonen, behalve de beroepen van ambtenaren van de Europese Gemeenschappen.

² In de volgende tabellen worden als „bijzondere procedures” beschouwd: verzet tegen een arrest (art. 38 Statuut-EG; art. 122 Regl. procesvoering Gerecht), derdenverzet (art. 39 Statuut-EG; art. 123 Regl. procesvoering Gerecht), herziening van een arrest (art. 41 Statuut-EG; art. 125 Regl. procesvoering Gerecht), uitlegging van een arrest (art. 40 Statuut-EG; art. 129 Regl. procesvoering Gerecht), begroting van kosten (art. 92 Regl. procesvoering Gerecht), rechtsbijstand (art. 94 Regl. procesvoering Gerecht).

³ Waarvan 14 zaken die het Hof op 18 april 1994 heeft verwezen.

⁴ Waarvan 32 melkquotazaken.

⁵ Waarvan 5 melkquotazaken.

Tabel 3: In 1994, 1995 en 1996 afgedane zaken

Aard van de procedures	1994		1995		1996	
Rechtstreekse beroepen	339	(358)	125	(186)	87	(98) ¹
Ambtenarenzaken	67	(78)	62	(64)	76	(79)
Bijzondere procedures	6	(6)	11	(15)	9	(9)
Totaal	412	(442)	198	(265)	172	(186)

Tabel 4: Op 31 december van elk jaar hangende zaken

Aard van de procedures	1994		1995		1996	
Rechtstreekse beroepen	321	(512) ²	305	(491) ³	339	(515) ⁴
Ambtenarenzaken	103	(106)	118	(121)	133	(140)
Bijzondere procedures	9	(10)	4	(4)	4	(4)
Totaal	433	(628)	427	(616)	476	(659)

¹ Waarvan 8 melkquotazaken.

² Waarvan 258 melkquotazaken.

³ Waarvan 231 melkquotazaken.

⁴ Waarvan 227 melkquotazaken.

In 1994, 1995 en 1996 aanhangig gemaakte zaken

Tabel 5: Aard van het beroep

Aard van het beroep	1994	1995	1996
Beroep tot nietigverklaring	135	120	89
Beroep wegens nalaten	7	9	15
Beroep tot schadevergoeding	174	36	14
Arbitrage	—	—	4
Ambtenarenzaken	81	79	98
Totaal	397 ¹	244 ²	220 ³
<i>Bijzondere procedures</i>			
Rechtsbijstand	4	1	2
Begroting van kosten	6	7	5
Uitlegging of herziening van een arrest	2	—	2
Verzet tegen een arrest	—	1	—
Totaal	12	9	9
TOTAAL-GENERAAL	409	253	229

¹ Waarvan 173 melkquotazaken.

² Waarvan 32 melkquotazaken.

³ Waarvan 5 melkquotazaken.

Tabel 6: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	1994	1995	1996
Artikel 173 EG-Verdrag	120	116	79
Artikel 175 EG-Verdrag	4	9	15
Artikel 178 EG-Verdrag	174	36	14
Artikel 181 EG-Verdrag	—	—	4
Totaal EG-Verdrag	298	161	112
Artikel 33 EGKS-Verdrag	14	3	10
Artikel 35 EGKS-Verdrag	2	—	—
Totaal EGKS-Verdrag	16	3	10
Artikel 146 EGA-Verdrag	1	1	—
Artikel 148 EGA-Verdrag	1	—	—
Artikel 151 EGA-Verdrag	—	—	—
Totaal EGA-Verdrag	2	1	—
Ambtenarenstatuut	82	79	98
Totaal	398	244	200
Artikel 92 Reglement voor de procesvoering	5	7	5
Artikel 94 Reglement voor de procesvoering	4	1	2
Artikel 122 Reglement voor de procesvoering	—	1	—
Artikel 125 Reglement voor de procesvoering	2	—	1
Artikel 129 Reglement voor de procesvoering	—	—	1
Totaal bijzondere procedures	11	9	9
TOTAAL-GENERAAL	409	253	229

In 1996 afgedane zaken

Tabel 7: Wijze van afdoening

Wijze van afdoening	Rechtsreekse beroepen		Ambtenarenzaken		Bijzondere procedures		Totaal	
<i>Arresten</i>								
Beroep niet-ontvankelijk	13	(13)	7	(8)	—	—	20	(21)
Afdoening zonder beslissing	1	(1)	—	—	—	—	1	(1)
Beroep niet gegrond	16	(20)	28	(28)	—	—	44	(48)
Beroep gedeeltelijk gegrond	5	(8)	20	(21)	—	—	25	(29)
Beroep gegrond	4	(8)	11	(11)	—	—	15	(19)
Tussenarrest	2	—	—	—	—	—	2	—
Totaal arresten	41	(50)	66	(68)	—	—	107	(118)
<i>Beschikkingen</i>								
Doorhaling	34	(34)	6	(7)	1	(1)	41	(42)
Beroep niet-ontvankelijk	11	(11)	3	(3)	—	—	14	(14)
Onbevoegdheid	—	—	—	—	—	—	—	—
Afdoening zonder beslissing	3	(3)	1	(1)	—	—	4	(4)
Beroep gegrond	—	—	—	—	—	—	—	—
Beroep gedeeltelijk gegrond	—	—	—	—	6	(6)	6	(6)
Beroep niet gegrond	—	—	—	—	2	(2)	2	(2)
Verwijzing naar het Hof	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal beschikkingen	48	(48)	10	(11)	9	(9)	67	(68)
Totaal	89	(98)	76	(79)	9	(9)	174	(186)

Tabel 8: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	Arresten		Beschikkingen		Totaal	
Artikel 173 EG-Verdrag	36	(45)	35	(35)	71	(80)
Artikel 175 EG-Verdrag	—	—	4	(4)	4	(4)
Artikel 178 EG-Verdrag	4	(4)	8	(8)	12	(12)
Totaal EG-Verdrag	40	(49)	47	(47)	87	(96)
Artikel 33 EGKS-Verdrag	1	(1)	—	—	1	(1)
Artikel 146 EGA-Verdrag	—	—	1	(1)	1	(1)
Ambtenarenstatuut	66	(68)	10	(11)	76	(79)
Artikel 92 Reglement voor de procesvoering	—	—	7	(7)	7	(7)
Artikel 94 Reglement voor de procesvoering	—	—	2	(2)	2	(2)
Totaal bijzondere procedures	—	—	9	(9)	9	(9)
TOTAAL-GENERAAL	107	(118)	67	(68)	174	(186)

Diversen

Tabel 9: Algemene ontwikkeling

	1994	1995	1996
Bij het Gerecht binnengekomen zaken ¹	409	253	229
Op 31 december bij het Gerecht aanhangige zaken	433 (628)	427 (616)	476 (659)
Afgedane zaken	412 (442)	198 (265)	172 (186)
Arresten	60 (70)	98 (128)	107 (118)
Beslissingen van het Gerecht waartegen hogere voorziening is ingesteld ²	13 [94]	48 [131]	27 [122]

¹ Inclusief bijzondere procedures.

² Cursief en tussen vierkante haakjes het aantal beslissingen – arresten, beschikkingen inzake niet-ontvankelijkheid, in kort geding en tot afdoening zonder beslissing – waarvoor de termijn voor hogere voorziening is verstreken of waartegen hogere voorziening is ingesteld.

Tabel 10: Resultaten in hogere voorziening¹ van 1 januari tot 31 december 1996
(arresten en beschikkingen)

	Ongegrond	Hogere voorziening kennelijk ongegrond	Hogere voorziening kennelijk niet- ontvankelijk	Hogere voorziening kennelijk niet- ontvankelijk en ongegrond	Vernietiging zonder verwijzing	Gedeeltelijke vernietiging zonder verwijzing	Totaal
Ambtenaren- statuut	—	2	5	1	1	1	10
Externe betrekkingen	—	—	—	2	—	—	2
Institutioneel recht	—	2	—	—	—	—	2
Mededinging	6	1	—	—	—	—	7
Milieu en consumenten	2	—	—	—	—	—	2
Onderne- mingsrecht	—	1	—	—	—	—	1
Regionale politiek	—	1	—	—	—	—	1
Sociale politiek	1	—	—	—	—	—	1
Totaal	9	7	5	3	1	1	26

¹ Afgedaan bij beslissing van het Hof van Justitie.

C – Nationale rechtspraak op het gebied van het gemeenschapsrecht

Statistische gegevens

De diensten van het Hof trachten zo volledig mogelijk kennis te nemen van nationale uitspraken inzake het gemeenschapsrecht.

De navolgende tabel bevat voor iedere Lid-Staat de door de nationale rechters tussen 1 januari en 31 december 1996 gewezen uitspraken die zijn opgenomen in het kaartsysteem van de afdeling Onderzoek en Documentatie van het Hof, ongeacht of zij zijn gewezen naar aanleiding van prejudiciële uitspraken van het Hof of niet.

Een speciale kolom „Uitspraken inzake het Executieverdrag” bevat de uitspraken inzake het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ondertekend te Brussel op 27 september 1968.

Nota bene: deze tabel is slechts van indicatieve waarde, daar het kaartsysteem waaraan de gegevens zijn ontleend, onvermijdelijk lacunes vertoont.

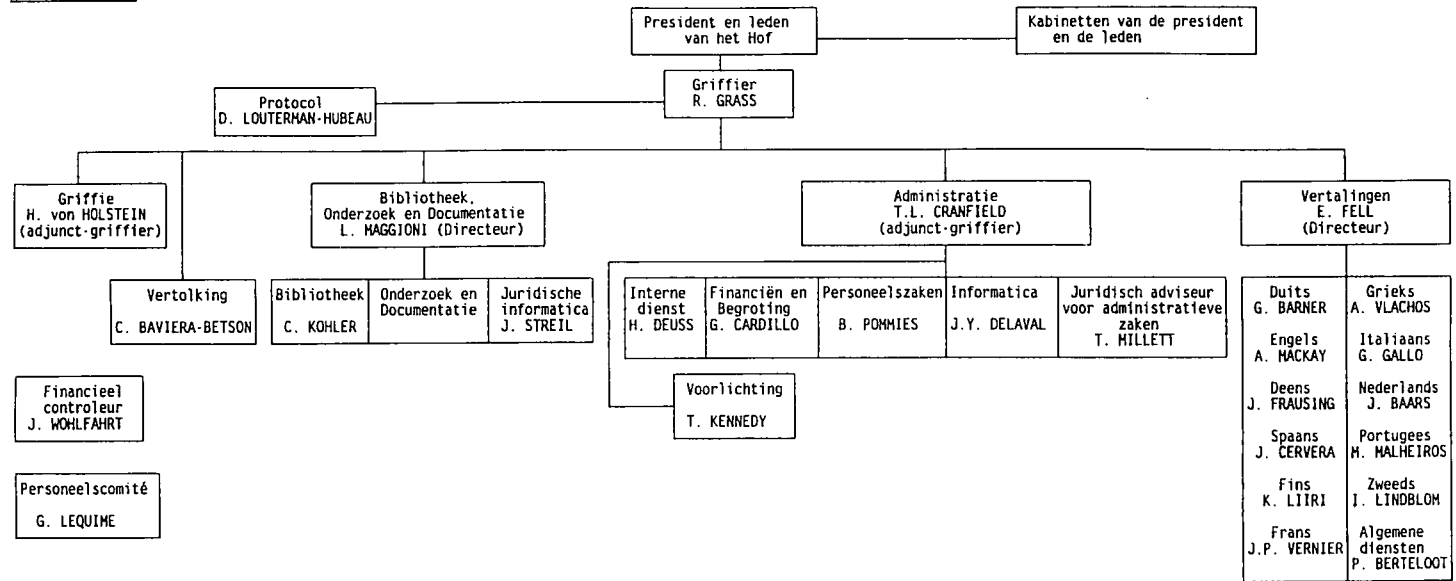
**Tussen 1 januari en 31 december 1996 gewezen uitspraken inzake
gemeenschapsrecht, per Lid-Staat**

Lid-Staten	Uitspraken inzake gemeenschapsrecht (uitgezonderd de uitspraken inzake het Executieverdrag)	Uitspraken inzake het Executieverdrag	Totaal
België	60	21	81
Denemarken	13	6	19
Duitsland	187	14	201
Griekenland	21	—	21
Spanje	155	1	156
Frankrijk	124	17	141
Ierland	12	6	18
Italië	234	3	237
Luxemburg	4	—	4
Nederland	224	26	250
Oostenrijk	12	—	12
Portugal	7	—	7
Finland	7	—	7
Zweden	9	—	9
Verenigd Koninkrijk	115	23	138
Totaal	1 184	117	1 301

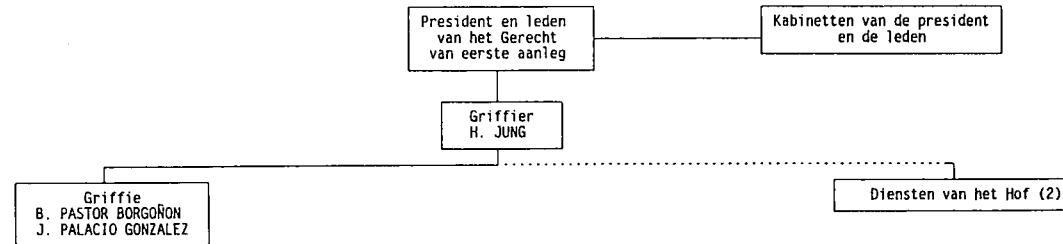
Bijlage II

Hof van Justitie

Beknopt organogram van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg (1)

Gerecht van eerste aanleg

(1)

Juli 1996.

(2)

Ingevolge artikel 45 (nieuw) van 's Hofs Statuut-EG „verlenen [de] ambtenaren en andere personeelsleden bij het Hof in het belang van de dienst hun diensten aan het Gerecht“.

Bijlage III

Uitgaven en algemene inlichtingen

Teksten van arresten en conclusies

1. Jurisprudentie van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg

De Jurisprudentie van het Hof van Justitie, die in de officiële talen van de Gemeenschap wordt gepubliceerd, is de enige authentieke bron waaruit de rechtspraak van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg kan worden aangehaald.

Het laatste deel van elke jaargang van de Jurisprudentie bevat een chronologisch register van gepubliceerde uitspraken, een register van volgens nummer gerangschikte zaken, een alfabetisch register van partijen, een artikelenregister, een alfabetisch zaakregister en, sinds 1991, een nieuw systematisch register van alle samenvattingen met de bijbehorende reeksen trefwoorden van de opgenomen uitspraken.

De Jurisprudentie is in de Lid-Staten en in een aantal derde landen verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren (prijs van de Jurisprudentie 1995 en 1996: 170 ECU, exclusief BTW). In de overige landen moeten de bestellingen worden gericht tot het aldaar genoemde verkoopkantoor. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Hof van Justitie, Interne dienst, afdeling Publicaties, L-2925 Luxemburg.

2. Jurisprudentie betreffende het communautaire ambtenarenrecht

Vanaf 1994 bevat de Jurisprudentie betreffende het communautaire ambtenarenrecht alle arresten van het Gerecht van eerste aanleg op het gebied van het ambtenarenrecht in de respectieve procestaal, alsmede een samenvatting in een officiële taal naar keuze van de abonnee. Bovendien zijn hierin de samenvattingen opgenomen van de op dit gebied door het Hof in het kader van een hogere voorziening gewezen arresten, waarvan de integrale tekst echter ook in de algemene Jurisprudentie wordt afgedrukt. De toegang tot de Jurisprudentie

betreffende het communautaire ambtenarenrecht wordt vergemakkelijkt door registers die eveneens in alle officiële talen verkrijgbaar zijn.

De Jurisprudentie is in de Lid-Staten en in een aantal derde landen verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren (prijs: 70 ECU, exclusief BTW). In de overige landen moeten de bestellingen worden gericht tot het Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen, L-2985 Luxemburg. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Hof van Justitie, Interne dienst, afdeling Publicaties, L-2925 Luxemburg.

Een abonnement op beide genoemde uitgaven kost 205 ECU, exclusief BTW. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Hof van Justitie, Interne dienst, afdeling Publicaties, L-2925 Luxemburg.

3. De arresten van het Hof en van het Gerecht en de conclusies van de advocaten-generaal

De tekst daarvan in offset kan schriftelijk worden besteld, met vermelding van de gewenste taal, bij de Interne dienst, afdeling Publicaties, van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg, voor zover zij nog beschikbaar zijn en tegen betaling van een vast bedrag per document, dat thans op 600 BFR (exclusief BTW) is vastgesteld en mettertijd kan variëren. Bestellingen worden niet meer uitgevoerd na de verschijning van het deel van de Jurisprudentie waarin het verlangde arrest of de conclusie is afgedrukt.

Belangstellenden die reeds een abonnement hebben op de Jurisprudentie, kunnen zich abonneren op de teksten in offset van de Jurisprudentie van het Hof en van het Gerecht in een of meer officiële talen van de Gemeenschap, met uitzondering van de teksten die enkel in de Jurisprudentie betreffende het communautaire ambtenarenrecht worden opgenomen. De prijs van een jaarabonnement bedraagt thans 12 000 BFR, exclusief BTW.

Andere publikaties

1. Uitgaven verzorgd door de griffie van het Hof van Justitie

- a) Tekstuitgave betreffende organisatie, bevoegdheden en procesregels van het Hof

Deze bundel bevat de bepalingen met betrekking tot het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, die verspreid zijn over de Verdragen, het afgeleide recht alsmede een aantal overeenkomsten. De editie 1993 is bijgewerkt tot 30 september 1992. Een zaakregister vergemakkelijkt het gebruik.

De uitgave kost 13,50 ECU (exclusief BTW) en is in de officiële talen (met uitzondering van het Fins en het Zweeds) verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren.

- b) Agenda van de zittingen van het Hof

De agenda van de zittingen wordt iedere week opgesteld. Zij kan worden gewijzigd en heeft dus enkel indicatieve waarde.

De agenda is op aanvraag verkrijgbaar bij de Interne dienst, afdeling Publicaties, van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg.

2. Uitgaven verzorgd door de Voorlichtingsdienst van het Hof van Justitie

- a) Weekoverzicht van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen

Het Weekoverzicht is een wekelijks informatiebulletin voor abonnees over de rechterlijke werkzaamheden van het Hof en het Gerecht van eerste aanleg. Het bevat een samenvatting van de gewezen arresten, de conclusies van de advocaten-generaal en de aanhangig gemaakte zaken van de afgelopen week. Ook de belangrijkste gebeurtenissen in het functioneren van de instelling zijn erin vermeld.

Het laatste nummer van het jaar bevat telkens een analytisch register van de arresten en andere beslissingen van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg die in dat jaar tot stand zijn gekomen, alsmede statistische gegevens.

b) **Jaarverslag**

Uitgave met een overzicht van de werkzaamheden van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, zowel op het gebied van de rechtspraak als op andere gebieden (bijeenkomsten en studiedagen van magistraten, bezoeken, seminars enz.). Deze uitgave bevat tal van statistische gegevens alsmede de teksten van de toespraken bij de plechtige zittingen van het Hof.

De hierboven genoemde uitgaven, die beschikbaar zijn in alle officiële talen van de Gemeenschappen (vanaf 1995 ook in het Fins en het Zweeds) kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij de Voorlichtingsdienst van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg met vermelding van de gewenste taal. Deze dienst is gratis.

3. Uitgaven verzorgd door de Directie Bibliotheek, Onderzoek en Documentatie van het Hof van Justitie

3.1 Bibliotheek

a) **Bibliographie courante**

Tweemaandelijkse bibliografie met een systematisch overzicht van alle gedurende de referentieperiode aangeschafte of geanalyseerde literatuur (zelfstandige publicaties en artikelen), bestaande uit twee afzonderlijke delen:

- Deel A: Juridische publicaties over de Europese integratie;
- Deel B: Algemene rechtsleer — internationaal recht — rechtsvergelijking — nationaal recht.

Deze publicaties kunnen worden aangevraagd bij de Afdeling Bibliotheek van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg.

b) Juridische bibliografie van de Europese integratie

Jaarlijkse publicatie op basis van de gedurende het referentiejaar aangeschafte monografieën en geanalyseerde tijdschriften op het gebied van het gemeenschapsrecht. Sinds de uitgave van 1990 is de bibliografie een officiële publicatie van de Europese Gemeenschappen geworden. Zij bevat meer dan 4 000 bibliografische referenties, alsmede een systematisch register en een auteursregister.

De jaarlijkse bibliografie is tegen de prijs van 32 ECU (exclusief BTW) verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren.

3.2 Onderzoek en Documentatie

a) Repertorium van de rechtspraak inzake het gemeenschapsrecht

Het Hof publiceert een „Repertorium van de rechtspraak inzake het gemeenschapsrecht”, dat een systematisch overzicht bevat van zijn rechtspraak alsmede een selectie van uitspraken van nationale rechters.

Deze uitgave omvat twee – ook afzonderlijk verkrijgbare – series:

Serie A: Uitspraken van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, uitgezonderd de uitspraken in ambtenarenzaken en die inzake het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken van 27 september 1968.

Serie D: Uitspraken van het Hof van Justitie en van nationale rechters inzake het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken van 27 september 1968.

Serie A omvat de rechtspraak sedert 1977. Een nieuwe versie die de jaren 1977-1990 omvat zal de sinds 1983 verschenen losbladige afleveringen vervangen. De Franse versie is al beschikbaar. De Deense, de Duitse, de Engelse, de Italiaanse en de Nederlandse versie worden thans voorbereid. Prijs: 100 ECU, exclusief BTW.

In de toekomst zal serie A in alle officiële talen worden uitgegeven als een vijfjaarlijkse publicatie, waarvan de eerste de jaren 1991-1995 zal omvatten. Jaarlijks zullen bijwerkingen verschijnen, maar aanvankelijk alleen in het Frans.

De eerste aflevering van serie D is in 1981 gepubliceerd. Na het verschijnen van aflevering 5 (februari 1993) in de Deense, de Duitse, de Engelse, de Franse en de Italiaanse versie (de Nederlandse versie zal in de loop van 1997 verschijnen) is de rechtspraak van het Hof van Justitie over de periode van 1976 tot 1991 verwerkt en de rechtspraak van de nationale rechterlijke instanties van de Lid-Staten over de periode van 1973 tot 1990. Prijs: 40 ECU, exclusief BTW.

b) Index A-Z

Geautomatiseerde publicatie met numerieke lijst van alle zaken die sinds 1954 bij het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg aanhangig zijn gemaakt, een alfabetische lijst van partijen en een lijst van nationale rechters die het Hof prejudiciële vragen hebben voorgelegd. De INDEX A-Z verwijst naar de plaats van publicatie van de beslissing in de Jurisprudentie. Deze publicatie is verkrijgbaar in het Engels en het Frans en verschijnt eenmaal per jaar. Prijs: 25 ECU, exclusief BTW.

c) Notes — Références des notes de doctrine aux arrêts de la Cour

Deze publicatie bevat de vindplaatsen van rechtsgeleerde noten bij de arresten van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg. Zij wordt jaarlijks bijgewerkt. Prijs: 15 ECU, exclusief BTW.

Deze uitgaven kunnen worden besteld bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren.

Buiten de publicaties die op commerciële basis worden verspreid, verzorgt de Onderzoeks- en Documentatiedienst nog een aantal documenten voor intern gebruik, waaronder:

d) Bulletin périodique de jurisprudence

Dit is een verzameling, eerst op driemaandelijkse, vervolgens op halfjaarlijkse en tot slot op jaarlijkse basis, van de samenvattingen van de arresten van het Hof en het Gerecht van eerste aanleg, die later in de Jurisprudentie worden afgedrukt. De indeling is systematisch evenals die van het Repertorium; het is voor een bepaalde

periode te beschouwen als een „voorloper” van het Repertorium en kan de gebruiker vergelijkbare diensten bewijzen. Alleen verkrijgbaar in het Frans.

e) Jurisprudence en matière de fonction publique communautaire

Dit is een systematische verzameling in het Frans van de rechtspraak van het Hof en het Gerecht van eerste aanleg in ambtenarenzaken.

f) Jurisprudence nationale en matière de droit communautaire

Het Hof heeft een databank opgezet waarin de rechtspraak van de nationale rechters inzake het gemeenschapsrecht wordt verzameld. Met deze databank kunnen afhankelijk van de stand van de analyse- en codeerwerkzaamheden, zowel per Lid-Staat als per onderwerp, in het Frans lijsten worden gedrukt van de geregistreerde beslissingen (trefwoorden verschaffen aanwijzingen omtrent de inhoud).

Deze publicaties kunnen worden aangevraagd bij de Directie Bibliotheek, Onderzoek en Documentatie van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg.

Gegevensbestanden

CELEX

Het geautomatiseerde documentatiesysteem voor het gemeenschapsrecht CELEX (*Communitatis Europae Lex*) omvat de wetgeving, de rechtspraak, de voorbereidende handelingen, de parlementaire vragen en de nationale maatregelen ter uitvoering van richtlijnen. Het systeem wordt beheerd door het Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen en gevoed door de gemeenschapsinstellingen.

Wat de rechtspraak betreft: CELEX bevat de volledige tekst van alle arresten en beschikkingen van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, plus samenvattingen van elke zaak. Het bevat eveneens een verwijzing naar de conclusies van de advocaten-generaal en vanaf 1987 ook de volledige tekst hiervan. De rechtspraak wordt wekelijks bijgewerkt.

CELEX is beschikbaar in de officiële talen van de Unie. De Finse en de Zweedse versie staan sinds 1996 ter beschikking van het publiek.

RAPID – OVIDE/EPISTEL

Het gegevensbestand RAPID, beheerd door het bureau van de woordvoerder van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, en het gegevensbestand OVIDE/EPISTEL van het Europees Parlement bevatten de Franse versie van het *Weekoverzicht van de werkzaamheden van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg* (zie hiervóór).

De officiële on-lineversies van CELEX en RAPID worden gedistribueerd door Eurobases en door de geautoriseerde nationale gateways.

Bepaalde informatie wordt onder licentie on line en op CD-ROM verspreid. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen, Rue Mercier 2, L-2985 Luxemburg.

Postadres en telecommunicatieaansluitingen:

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

L-2925 Luxembourg

Telefoon: 4303-1

Telex Griffie: 2510 CURIA LU

Telegramadres: CURIA

Telefax Hof van Justitie: 4303 2600

Telefax Voorlichtingsdienst: 4303 2500

Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

**Jaarverslag 1996 — Overzicht van de werkzaamheden van het Hof van Justitie
en van het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen**

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

1997 — 221 blz. — 17,6 x 25,0 cm

ISBN 92-829-0357-5

Venta • Salg • Verkauf • Πωήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning

BELGIQUE/BELGIE

Jean De Lannoy
Avenue du Roi 202/Koningslaan 202
B-1190 Bruxelles/Brussel
Tel. (32-2) 538 43 08
Fax (32-2) 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
URL: <http://www.jean-de-lannoy.be>

La librairie européenne/De Europese Boekhandel

Rue de la Loi 244/Wetstraat 244
B-1040 Bruxelles/Brussel
Tel. (32-2) 295 26 39
Fax (32-2) 735 08 60
E-mail: mail@libeurop.be
URL: <http://www.libeurop.be>

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad

Rue de Louvain 40-42/Louvainseweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tel. (32-2) 552 22 11
Fax (32-2) 511 01 84

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S

Herslevvej 10-12
DK-2620 Albertslund
Tel. (45) 43 63 23 00
Fax (45) 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
URL: <http://www.schultz.dk>

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH

Vertriebsabteilung
Amsterdamer Straße 192
D-50735 Köln
Tel. (49-221) 97 66 80
Fax (49-221) 97 66 82 78
E-mail: vertneb@bundesanzeiger.de
URL: <http://www.bundesanzeiger.de>

Nur für Veröffentlichungen des Gerichtshofes

Carl Heymanns Verlag KG

Luxemburger Strasse 449
D-50939 Köln
Tel. (49-221) 94 373-0
Fax (49-221) 94 373-901

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE

G. C. Eleftheroudakis SA

International Bookstore
Panepistimiou 17
GR-10564 Athina
Tel. (30-1) 331 41 80/172/3/4/5
Fax (30-1) 323 98 21
E-mail: elebooks@netor.gr

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado

Trafalgar, 27
E-28071 Madrid
Tel. (34) 915 38 21 11 (Libros)/
913 84 17 15 (Suscripciones)
Fax (34) 915 38 21 21 (Libros)/
913 84 17 14 (Suscripciones)
E-mail: clientes@coe.es
URL: <http://www.boe.es>

Mundi Prensas Libros, SA

Castelló, 37
E-28001 Madrid
Tel. (34) 914 35 37 00
Fax (34) 915 75 39 98
E-mail: libreria@mundiprensas.es
URL: <http://www.mundiprensas.com>

FRANCE

Journal officiel

Service des publications des CE
26, rue Desaix
F-75727 Paris Cedex 15
Tel. (33) 140 58 77 31
Fax (33) 140 58 77 00

IRELAND

Government Supplies Agency

Publications Section
4-5 Harcourt Road
Dublin 2
Tel. (353-1) 661 31 11
Fax (353-1) 475 27 60

ITALIA

Licosa SpA

Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel. (39-55) 64 54 15
Fax (39-55) 64 12 57
E-mail: licosa@libcc.it/licosa
URL: <http://www.libcc.it/licosa>

LUXEMBOURG

Messageries du livre SARRL

5, rue Raiffeisen
L-2411 Luxembourg
Tel. (352) 40 10 20
Fax (352) 49 06 61
E-mail: mot@pt.lu
URL: <http://www.mdli.lu>

Abonnements

Messageries Paul Kraus

11, rue Christophe Plantin
L-2339 Luxembourg
Tel. (352) 49 98 88-8
Fax (352) 49 98 88-444
E-mail: mpk@pt.lu
URL: <http://www.mpk.lu>

NEDERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers

Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel. (31-70) 378 98 80
Fax (31-70) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl
URL: <http://www.sdu.nl>

ÖSTERREICH

Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH

Kohlmarkt 16
A-1014 Wien
Tel. (43-1) 53 16 11 00
Fax (43-1) 53 16 11 67
E-Mail: bestellen@manz.co.at
URL: <http://www.austria.EU.net:81/manz>

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.

Grupo Bertrand, SA
Rua das Terras dos Vales, 4-A
Apartado 60037
P-2700 Amadora
Tel. (351-2) 495 90 50
Fax (351-2) 496 02 55

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, EP

Rua Marquês Sá da Bandeira, 16-A
P-1050 Lisboa Codex
Tel. (351-1) 353 03 99
Fax (351-1) 353 02 94
E-mail: del.incm@mail.telepac.pt
URL: <http://www.incm.pt>

SUOMI/FINLAND

Akateeminen Kirjakauppa/Akademiska Bokhandeln

Keskuskatu 1/Centralkatan 1
PL/PB 128
FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
P./fin (358-9) 121 44 18
F./fax (358-9) 121 44 35
Sähköposti: akatilaus@stockmann.fi
URL: <http://www.akateeminen.com>

SVERIGE

BTJ AB

Traktorvägen 11
S-221 82 Lund
Tfn. (46-46) 18 00 00
Fax (46-46) 30 79 47
E-post: btjeu-pub@btj.se
URL: <http://www.btj.se>

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd

International Sales Agency
51 Nine Elms Lane
London SW8 5DR
Tel. (44-171) 873 90 90
Fax (44-171) 873 84 63
E-mail: ipaenquiries@theso.co.uk
URL: <http://www.the-stationery-office.co.uk>

ISLAND

Bokabud Larusar Blöndal

Skólavörðustíg, 2
IS-101 Reykjavík
Tel. (354) 551 56 50
Fax (354) 552 55 60

NORGE

Swets Norge AS

Ostenjoveien 18
Boks 6512 Etterstad
N-0606 Oslo
Tel. (47-22) 97 45 00
Fax (47-22) 97 45 45

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz

c/o OSEC
Stämpfenbachstraße 85
PF 492
CH-8035 Zürich
Tel. (41-1) 365 53 15
Fax (41-1) 365 54 11
E-mail: eics@osec.ch
URL: <http://www.osec.ch/eics>

BÁLGAUJA

Europress Euromedia Ltd

59, blvd Vitoshia
BG-1000 Sofia
Tel. (359-2) 980 37 66
Fax (359-2) 980 42 30
E-mail: Milena@mbox.cit.bg

ČESKÁ REPUBLIKA

USIS

NIS-prodejna
Havelská 22
CZ-130 00 Praha 3
Tel. (420-2) 24 23 14 86
Fax (420-2) 24 23 11 14
E-mail: nkposp@dec.nis.cz
URL: <http://www.nis.cz>

CYPRUS

Cyprus Chamber of Commerce and Industry

PO Box 1455
CY-1509 Nicosia
Tel. (357-2) 66 95 00
Fax (357-2) 66 10 44
E-mail: info@ccci.org.cy

EESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (Estonian Chamber of Commerce and Industry)

Toom-Kooli 17
EE-0001 Tallinn
Tel. (372) 646 02 44
Fax (372) 646 02 45
E-mail: info@koda.ee
URL: <http://www.koda.ee>

MAGYARORSZAG

Euro Info Service

Európa Ház
Margitsziget
PO Box 475
H-1396 Budapest 62
Tel. (36-1) 350 80 25
Fax (36-1) 350 90 32
E-mail: euroinfo@mail.mata.hu
URL: <http://www.euroinfo.hu/index.htm>

MALTA

Miller Distributors Ltd

Malta International Airport
PO Box 25
Luqa LOA 05
Tel. (356) 66 44 88
Fax (356) 67 67 99
E-mail: gwinth@usa.net

POLSKA

Ars Polona

Krakowskie Przedmiescie 7
Sk. pocztowa 1001
PL-00-950 Warszawa
Tel. (48-22) 826 12 01
Fax (48-22) 826 62 40
E-mail: ars_pol@bevy.hsn.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia

Str. G-ral Berthelot Nr 41
RO-70749 Bucuresti
Tel. (40-1) 315 44 03
Fax (40-1) 315 44 03

SLOVAKIA

Centrum VTI SR

Nám. Slobody, 19
SK-81223 Bratislava
Tel. (421-7) 531 83 64
Fax (421-7) 531 83 64
E-mail: europ@tbbi.sltk.stuba.sk
URL: <http://www.sltk.stuba.sk>

SLOVENIA

Gospodarski Vestnik

Dunajska cesta 5
SLO-1000 Ljubljana
Tel. (386) 611 33 03 54
Fax (386) 611 33 91 28
E-mail: repansej@gvestnik.si
URL: <http://www.gvestnik.si>

TURKIYE

Dunya Infotel AS

100, Yil Mahallesi 34440
TR-80050 Bagcilar-Istanbul
Tel. (90-212) 629 46 89
Fax (90-212) 629 46 27

AUSTRALIA

Hunter Publications

PO Box 404
3067 Abbotsford, Victoria
Tel. (61-3) 94 17 53 61
Fax (61-3) 94 19 71 54
E-mail: pdavies@ozemail.com.au

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd

5369 Chemin Canotek Road Unit 1
K1J 9J3 Ottawa, Ontario
Tel. (1-613) 745 26 65
Fax (1-613) 745 76 60
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
URL: <http://www.renoufbooks.com>

EGYPT

The Middle East Observer

41 Sherif Street
Cairo
Tel. (20-2) 393 97 32
Fax (20-2) 393 97 32

HRVATSKA

Mediatrade Ltd

Pavla Hatza 1
HR-10000 Zagreb
Tel. (385-1) 43 03 92
Fax (385-1) 43 03 92

INDIA

EBIC India

3rd Floor, Y. B. Chavan Centre
Gen. J. B. Shale Marg
400 021 Mumbai
Tel. (91-22) 282 60 64
Fax (91-22) 285 45 64
E-mail: ebic@iasbm01.vsnl.net.in
URL: <http://www.ebicindia.com>

ISRAEL

ROY International

PO Box 13056
61130 Tel Aviv
Tel. (972-3) 546 14 23
Fax (972-3) 546 14 42
E-mail: roy@netvision.net.il

Sub-agent for the Palestinian Authority:

Index Information Services

PO Box 19502
Jerusalem
Tel. (972-2) 627 16 34
Fax (972-2) 627 12 19

JAPAN

PSI-Japan

Asahi Sanbancho Plaza #206
7-1 Sanbancho, Chiyoda-ku
Tokyo 102
Tel. (81-3) 32 34 69 21
Fax (81-3) 32 34 69 15
E-mail: books@psi-japan.co.jp
URL: <http://www.psi-japan.com>

MALAYSIA

EBIC Malaysia

Level 7, Wisma Hong Leong
18 Jalan Perak
50450 Kuala Lumpur
Tel. (60-3) 262 62 98
Fax (60-3) 262 61 98
E-mail: ebic-kl@mol.net.my

PHILIPPINES

EBIC Philippines

19th Floor, PS Bank Tower
Sen. Gil J. Puyat Ave. cor. Tindalo St.
Makati City
Metro Manila
Tel. (63-2) 759 66 80
Fax (63-2) 759 66 90
E-mail: eccpcom@globe.com.ph
URL: <http://www.eccp.com>

RUSSIA

CCCE

60-Ietiya Okiyabrya Av. 9
117312 Moscow
Tel. (70-95) 135 52 27
Fax (70-95) 135 52 27

SOUTH AFRICA

Safto

Safto House
NO 5 Esterhuysen Street
PO Box 782 706
2146 Sandton
Tel. (27-11) 883 37 37
Fax (27-11) 883 65 69
E-mail: ematstar@ide.co.za
URL: <http://www.safto.co.za>

SOUTH KOREA

Information Centre for Europe (ICE)

204 Woo Sol Parktel
395-185 Seogyo Dong, Mapo Ku
121-210 Seoul
Tel. (82-2) 322 53 03
Fax (82-2) 322 53 14
E-mail: euroinfo@shinbiro.com

THAILAND

EBIC Thailand

29 Vannisa Building, 8th Floor
Soi Chidlom
Ploenchit
10330 Bangkok
Tel. (66-2) 655 06 27
Fax (66-2) 655 06 28
E-mail: ebicbk@ksc01.th.com
URL: <http://www.ebicbk.org>

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates

4611-F Assembly Drive
Lanham MD20706
Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone)
Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: <http://www.bernan.com>

ANDERE LANDER/OTHER COUNTRIES/ AUTRES PAYS

Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl / Please contact the sales office of your choice / Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix

BUREAU VOOR OFFICIËLE PUBLICATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-829-0357-5

9 789282 903575 >